

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Katedra politologie

Bakalářská práce

2020

Matěj Prášil

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Katedra politologie

Uznání vlády jako nástroj geopolitiky

Bakalářská práce

Autor práce: Matěj Prášil

Studijní program: Politologie

Vedoucí práce: Mgr. Martin Riegl, Ph.D.

Rok obhajoby: 2020

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 20. května 2020

Matěj Prášil

Bibliografický záznam

PRÁŠIL, Matěj. *Uznání vlády jako nástroj geopolitiky*. Praha, 2020. 86 s. (včetně příloh a titulní strany) Bakalářská práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií. Katedra politologie. Vedoucí bakalářské práce Mgr. Martin Riegl, Ph.D.

Rozsah práce: 117 327 znaků včetně mezer a poznámek pod čarou

Anotace

Práce se věnuje tématu uznání vlády z geopolitické perspektivy. Kromě teoretického a historického přehledu uznání vlády jako takového, se práce v analytické části zaměřuje s pomocí dvou případových studií především na prozkoumání geopolitických motivací, které vybrané aktéry vedly k uznání vlád Juana Guidóa ve Venezuele, resp. Dočasné národní přechodné rady (NTC) v Libyi. Případy vlády Juana Guidóa a NTC nebyly vybrány zcela náhodně. Oba totiž nenaplní jednu ze základních podmínek pro uznání vlády – a to úplnou a efektivní kontrolu nad svým územím. Lze tedy očekávat, že právě v těchto případech vedly uznávající aktéry k uznání těchto vlád i jiné stimuly, například právě stimuly geopolitické.

Annotation

The thesis deals with the topic of recognition of government from a geopolitical perspective. In addition to a theoretical and historical overview of the recognition of the government as such, the thesis in the analytical part, with the help of two case studies, is mainly focusing on exploring geopolitical motivations of selected actors, which led to the recognition of Juan Guidó's government in Venezuela and National Transitional Council (NTC) in Libya. The cases of the government of Juan Guidó and the NTC were not chosen randomly. Both do not fulfil one of the basic conditions for the recognition of the government – namely complete and effective control over their territory. It can be, therefore, expected that in these cases recognizing actors were motivated to recognize these governments by other motives, namely geopolitical motives.

Klíčová slova

uznání vlády, mezinárodní právo, geopolitika, geopolitická praxe, globální vládnutí, mezinárodní vztahy, geopolitické motivace

Keywords

recognition of government, international law, geopolitics, geopolitical practice, global governance, international relations, geopolitical motivations

Title

Recognition of governments as a tool of geopolitics

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu práce Mgr. Martinu Rieglovi, Ph.D. bez jehož cenných rad, věcných připomínek, a především velké trpělivosti by tato práce téměř jistě nemohla vzniknout. Také děkuji mé rodině a přítelkyni za čas, který mi ke tvorbě práce poskytly.

Obsah

Seznam tabulek, grafů a map	2
Seznam použitých zkratk	3
1. Úvod	5
1.1. Přehled literatury	7
1.2. Metodologie	8
2. Teoretický základ práce	9
2.1. Definice uznání vlády	9
2.1.1. Uznání vlády	9
2.1.2. Nutnost uznání	10
2.1.3. Kritéria pro uznání vlády	11
2.1.4. Formy uznání vlády	12
2.1.4.1. Explicitní vs. tacitní	12
2.1.4.2. De jure vs. de facto (vs. diplomatické)	14
2.2. Historické trendy a doktríny	15
2.2.1. Tobarova doktrína (1907)	15
2.2.2. Estradova doktrína (1930)	17
2.2.3. Stimsonova doktrína (1932)	18
2.2.4. Betancourtova doktrína (1959)	19
2.2.5. Olympiova doktrína (1963)	20
3. Analýza historicko-politického vývoje a geopolitického významu Venezuely a Libye	21
3.1. Analýza historicko-politického vývoje a geopolitického významu Venezuely	21
3.1.1. „Zadní dvorek“ Ameriky	22
3.1.2. Spojenec „ruského medvěda“ za oceánem	28
3.1.3. „Čínský drak“ jako venezuelský sponzor	30
3.1.4. „Osa jednoty“ s Íránem	32
3.2. Analýza historicko-politického vývoje a geopolitického významu Libye	33
3.2.1. „Koloniální stigma“ Itálie	35
3.2.2. Francie jako „zbrojář Libye“	38
3.2.3. Britský „obchod v poušti“	39
3.2.4. Nestálé vztahy s USA	40
4. Geopolitické motivace pro uznání vlády Juana Guaidó ve Venezuele a NTC v Libyi	44
4.1. Geopolitické motivace pro uznání vlády Juana Guidó ve Venezuele	44
4.1.1. Geopolitické motivace USA	46
4.1.2. Geopolitické motivace Ruska	47
4.1.3. Geopolitické motivace Číny	48
4.1.4. Geopolitické motivace Íránu	48
4.2. Geopolitické motivace pro uznání vlády NTC v Libyi	49
4.2.1. Geopolitické motivace Itálie	51
4.2.2. Geopolitické motivace Francie	52
4.2.3. Geopolitické motivace Velké Británie	53
4.2.4. Geopolitické motivace USA	54
5. Závěr	56
6. Summary	58
Bibliografie	61
Teze bakalářské práce	68
Seznam příloh	71

Seznam tabulek, grafů a map

Grafy:

G.1: *Inflace ve Venezuele (1980-1997) v %, str. 24*

G.2: *Celková produkce ropy a export ropy do USA (VIII-2002-VI-2003) v tisíci barelech denně, str. 26*

G.3: *Produkce zemního plynu v Libyi (2000-2015) v miliardách m³, str. 37*

Mapy:

M.1: *Mapa Venezuely, str. 22*

M.2: *Mapa Libye, str. 34*

Tabulky:

T.1: *Státy uznávající vládu Juana Guidóa (data k 15. květnu 2020), str. 45*

T.2: *Státy uznávající Národní shromáždění vedené Juanem Guidó (data k 15. květnu 2020), str. 46*

T.3: *Státy, které uznaly Dočasnou národní přechodnou radu – NTC, str. 50*

T.4: *Státy, které na Valném shromáždění OSN (16.IX.11) hlasovaly pro Dočasnou národní přechodnou radu (NTC) jako reprezentanta Libye v OSN, str. 51*

Seznam použitých zkratk

AD	Venezuelská politická strana (Acción Democrática)
ALBA	Bolívarovský svaz pro lid naší Ameriky (Alianza Bolivariana para los Pueblos de Nuestra América)
BP	Britská ropná společnost (British Petroleum)
CFLN	Francouzský výbor národního osvobození (Comité français de Libération nationale)
CIA	Tajná služba USA (Central Intelligence Agency)
CORI	Italská ropná společnost (Compagnia Ricerca Idrocarburi)
DAI	Americká konzultační společnost (Development Alternatives Incorporated)
EDBI	Íránská exportní banka (Export Development Bank of Iran)
EIA	Americká vládní agentura (Energy Information Administration)
ENI	Italská ropná společnost (Ente Nazionale Idrocarburi's)
ETA	Baskická separatistická skupina (Euskadi Ta Askatasuna)
EU	Evropská unie
GAM	Indonéská separatistická skupina usilující o odtržení Aceh (Geurakan Aceh Meurdèka)
HDP	Hrubý domácí produkt
IMF	Mezinárodní měnový fond (International Monetary Fund)
IRA	Irská republikánská armáda
MNLF	Separatistická skupina usilující o samostatnost islámského regionu Moro na Filipínách (Moro National Liberation Front)
MRTA	Peruánská marxistická guerillová skupina (Túpac Amaru Revolutionary Movement)
MVR	Hnutí páté republiky (Movimiento Quinta República)
NED	Americká nezisková organizace (National Endowment for Democracy)
NOC	Libyjská státní ropná společnost (National Oil Corporation)
NSA	Bezpečnostní agentura USA (National Security Agency)
NTC	Libyjská Dočasná národní přechodná rada (National Transitional Council)
OAJ	Organizace africké jednoty
OAS	Organizace amerických států
OPEC	Organizace zemí vyvážejících ropu (Organization of the Petroleum Exporting Countries)
OPM	Indonéská separatistická skupina usilující o samostatnost Papui (Organisasi Papua Merdeka)
OSN	Organizace spojených národů
PDVSA	Venezuelská státní ropná společnost (Petróleos de Venezuela, S.A.)

PKK	Strana kurdských pracujících (Partiya Karkerên Kurdistan)
SAIC	Americká soukromá IT společnost (Science Applications International Corporation)
SNAM	Italská ropná společnost (Societa Nazionale Metanodotti)
SSSR	Svaz sovětských socialistických republik
USA	Spojené státy americké (United States of America)
USAID	Federální agentura USA (United States Agency for International Development)

1. Úvod

Tato práce si klade za cíl zmapovat na dvou případových studiích vlády Juana Guidóa ve Venezuele a Dočasné národní přechodné rady (NTC) v Libyi instrument *uznání vlády* (dále též uznání) z *geopolitické perspektivy*. Geopolitickým motivacím pro uznání vlády (na rozdíl geopolitických motivací pro uznání státu) není v akademickém prostoru věnováno příliš prostoru, a to i přesto, že se jedná o velmi zajímavé téma. Když už tomu tak je, je tak činěno spíše z perspektivy mezinárodního práva

Případy vlády Juana Guidóa a NTC nebyly vybrány zcela náhodně. Oba totiž nenaplnují jednu ze základních podmínek pro uznání vlády – a to úplnou a efektivní kontrolu nad svým územím. V době uznání vlády Juana Guidóa některými státy měl totiž nad většinou venezuelského území, ale i nad většinou venezuelských institucí (včetně armády) kontrolu Nicolas Maduro. V případě Libye měl pak v době uznání NTC drtivou většinou vlád kontrolu nad většinou území Muammar Kaddáfí, později různé menší ozbrojené skupiny. Z tohoto důvodu lze usuzovat, že uznávající státy vedly k uznání těchto vlád i jiné stimuly, například právě stimuly geopolitické.

Do tématu práce navíc ještě vstupuje fakt, že se instrumentu uznání vlády přibližně od konce studené války téměř nepoužívalo, s tím, že některé státy deklarovaly, že místo vlád uznávají jen státy jako takové. Nyní se však k instrumentu uznávání vlád evidentně znovu přistupuje. Mezi důvody „znovuzrození“ tohoto fenoménu mohou patřit právě znovu geopolitické motivace uznávajících států.

Právě výše zmíněná fakta stály za motivací k sepsání této práce, jejímž hlavním cílem je právě pochopení toho, proč k uznání vlády Juana Guidóa a NTC některými státy vůbec došlo, pakliže tyto vlády nenaplnovaly ani základní podmínku, nutnou pro uznání. I přesto, že se geopolitické motivace pro uznání vlády budou zcela jistě případ od případu lišit, tak lze na základě této práce poukázat na obecný trend, kdy některé státy nepřistupují k uznání vlád normativně, ale na základě vlastních geopolitických zájmů v regionu, či státu samotném.

Z hlediska struktury je práce členěna do tří hlavních kapitol. První část práce kromě potřebných definic klíčových pojmů obsahuje i popis historického vývoje doktrín a právní definici instrumentu uznání samotného.

Následně ve druhé části práce již začínají, historicko-politickou a geopolitickou analýzou Venezuely a Libye, samotné případové studie, mapující uznání vlád Juana Guidóa a Dočasné národní přechodné rady (NTC). Tato část také reprezentuje jednu ze dvou odchylek bakalářské práce od schválených tezí – v průběhu tvorby práce totiž vyvstala potřeba uvést čtenáře do historicko-politického a geopolitického kontextu těchto zemí.

Geopolitické analýzy Venezuely a Libye jsou v obou případech rozděleny do čtyř částí, každá popisující historicko-politický vývoj a geopolitický význam Venezuely, resp. Libye z pohledu států, které měly v těchto regionech, případně přímo v těchto zemích historicky silné geopolitické zájmy. U Venezuely těmito státy jsou USA, Rusko, Čína a Írán a u Libye potom Itálie, Francie, Velké Británie a USA.

Toto rozdělení na pouhý výběr čtyř geopoliticky nejvýznamnějších aktérů v regionu, resp. zemí samotné pak reprezentuje onu druhou odchylku od schválených tezí. Důvodem tohoto zúžení je především omezený rozsah práce, který logicky nedovoloval velmi rozsáhlé popsání motivací všech aktérů.

Tyto analýzy se pak následně staly jakýmsi kontextuálním základem pro třetí část práce, ve které jsou zkoumány samotné geopolitické motivace uznávajících států pro uznání vlád ve Venezuele a Libyi.

Výzkumná otázka, která by měla být v průběhu a v závěru této práce zodpovězena tedy zní následovně: **„Jaké geopolitické motivace v současnosti motivují státy k uznání vlády?“**

1.1. Přehled literatury

Z hlediska zdrojů a použité literatury bylo v první – teoretické – části vzhledem k jejímu historicko-právnímu zaměření čerpáno především z monografií americké politoložky specializující se na mezinárodní právo M. J. Petersonové: *Recognition of governments: legal doctrine and state practice 1815-1995* (2012), amerického právníka a politologa německého původu Stefana Talmona: *Recognition of governments in international law: With particular reference to governments in exile* (1998) a polsko-britského právníka Hersche Lauterpachta: *Recognition in International Law* (1947).

V menší míře jsem v této části práce též využil odborné časopisecké články britského právníka Thomase Granta (2000), amerického právníka Philipa Jessupa (1931), amerického historika a politologa Charles Stansifera (1967) a britského politologa Davida Turnse (2003).

Ve druhé a třetí části práci tvořily stěžejní literaturu především kniha dvojice autorů Javiera Corrales a Michaela Penfolda-Becerra *Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela* (2011), dále monografie britské politoložky specializující se na Blízký východ Alison Pargeterové: *Libya: The Rise and Fall of Qaddafi* (2012), norské antropoložky Iselin Strønenové: *Grassroots politics and oil culture in Venezuela: The revolutionary petro-state* (2017), belgického politologa Dirka Vandewalla: *Libya since Independence: Oil and State-building* (2018) a opomenout nelze ani vynikající monografii politického geografa Tima Marshalla: *V zajetí geografie: Jak lze pomocí deseti map pochopit světovou politiku* (2018).

Dále jsou v této části čerpány informace z odborných článků americké politoložky Terry Karl (1987), kanadského politologa Donalda Kingsburyho (2016), švýcarského politologa Dereka Lutterbecka (2009) anebo amerického politologa alžírského původu Yahia H. Zoubira (2002, 2006, 2009). V těchto dvou částech je také – vzhledem k aktuálnosti obou témat – nezdědka užíváno zdrojů z renomovaných celosvětových médií (Reuters, Al Jazeera, The New York Times, BBC, CNN, The Guardian, The Washington Post etc.).

Vzhledem k prakticky nulovému pokrytí tohoto tématu mezi českými autory je tak v celé práci téměř výhradně využíváno děl autorů zahraničních.

1.2. Metodologie

Metodologicky bude v teoretické části práce, zaměřené na historický vývoj a právní statut uznání vlády, postupováno metodou analýzy výše zmíněných odborných textů. Výsledný text tedy bude tvořit jakýsi ucelený souhrn, či syntézu již poznané materie sepsané k tomuto tématu.

Ve druhé části práce poté bude započato s dvěma případovými studii, jejichž cílem je zodpovězení výzkumné otázky, zmíněné výše. Zde bude analyzován historicko-politický a geopolitický význam Venezuely, resp. Libye ve vztahu ke státům, které měly v těchto regionech, případně přímo v těchto zemích historicky silné geopolitické zájmy. U Venezuely těmito státy jsou USA, Rusko, Čína a Írán a u Libye potom Itálie, Francie, Velké Británie a USA.

Cílem této části práce je vytvořit jakýsi mezistupeň mezi částí věnované teorii a částí věnované samotným geopolitickým motivacím států. Tato část by také měla naplňovat funkci kontextuálního úvodu, který je nutný pro samotné pochopení geopolitických motivací, popsanych v části třetí. Použito bude metod jak kvantitativního, tak kvalitativního výzkumu.

A konečně v poslední třetí části práce bude věnován prostor pro samotné geopolitické motivace státu. V této části dojde s pomocí informací uvedených ve druhé části, ale i s pomocí odborných článků, vládních dokumentů a článků z médií k definici klíčových geopolitických motivací výše zmíněných států pro uznání vlád ve Venezuele, resp. Libyi. Stejně jako v předchozí části i zde bude užito metod kvantitativních i kvalitativních.

2. Teoretický základ práce

2.1. Definice uznání vlády

Pro potřeby jednoznačného porozumění textu mé práce je nutné definovat klíčové pojmy a termíny, které budu na následujících řádcích nezdědka užívat. Nejdůležitějším z nich je **uznání vlády** a pojmy s tím související.

Ačkoli je pregnantní definice pojmu *uznání vlády* více než žádoucí – mimo jiné i vzhledem k tomu, že na něm do velké míry má práce stojí – je velmi obtížné najít jednotnou definici. Jistou nejednoznačnost, která se s tímto pojmem pojí, asi nejlépe shrnuje citát bývalého britského ministerského předsedy Winstona Churchilla, který v telegramu americkému prezidentu Franklinu Delanu Rooseveltovi na adresu uznání Francouzského výboru národního osvobození (CFLN) 21. července 1943 píše: „*Co znamená uznání? Člověk přeci může někoho uznat císařem stejně jako obchodníkem se smíšeným zbožím. Nemá smysl se bavit o uznání bez definice.*“¹

Protože si však má práce – jak jsem již ostatně zmínil – přímo vyžaduje rigidní definici tohoto pojmu, rozhodl jsem se využít propracovaných definic z monografií, věnujících se uznání vlády od americké politoložky specializující se na mezinárodní právo M. J. Petersonové a amerického právníka a politologa německého původu Stefana Talmona.²

2.1.1. Uznání vlády

Uznání vlády lze dle Talmona definovat jako „*ochotu (nebo v případě neuznání neochotu) vstoupit do oficiálních³ (ne však nutně intimních) vztahů s vládou, které se uznání týká.*“⁴ Uznáním vlády dává uznávající strana zřetelně najevo, že uznávanou vládu bere jako partnera rovného jakémukoli členu mezinárodního společenství, v případě neuznání pak projevuje naprostý opak.

Uznání může mít (a obvykle i má) zcela konkrétní výhody – typicky je uznané vládě umožněno navazování diplomatických vztahů, uzavírání mezinárodních dohod a úkony

¹ *Foreign Relations of the United States* (1943), Vol. II, str. 173.

² V průběhu této kapitoly samozřejmě budu čerpat i z děl dalších autorů, monografie těchto autorů však budou pro tuto kapitolu naprosto stěžejní.

³ Konkrétní podoba *oficiálních vztahů* se pak případ od případu může lišit. (Wolfrum, R., & Philipp, C., 2002, str. 569)

⁴ Talmon, S. (1998), str. 28

legislativní a exekutivní moci této vlády jsou uznávaným státem považovány za legitimní.⁵ Neuznané vládě proti tomu není umožněno užívat jakýchkoli výhod a ochrany mezinárodního práva a úkony její legislativní a exekutivní moci jsou považovány za neplatné.⁶

Někteří akademici⁷ se dokonce domnívají, že neuznaná vláda nemá právo vyhlásit válku jinému státu. Uznání, či případné neuznání vlády může také manifestovat názor uznávajícího státu na to, zda uznávaná, či neuznávaná vláda splňuje podmínky mezinárodního práva a jestli je schopna fungovat v souladu s „*univerzálně akceptovaným hodnotovým systémem*.“⁸

2.1.2. Nutnost uznání

První otázka, kterou si ve spojení s *uznáním vlády* musíme nutně klást, je, *kdy je uznání vlády nutné*. Velmi širokou odpovědí, na které se však shodne drtivá většina právních teoretiků,⁹ je, že změna vlády musí proběhnout způsobem, který není v souladu s právem.¹⁰ Zatímco v 19. století rozdíl mezi legální a nelegální změnou vlády byl vnímán velmi jednoznačně – tedy, že legální změna vlády je taková, která proběhne mírumilovnou cestou a nelegální s pomocí násilných metod, praxe století 20. a o to méně století 21. již tak jednoznačná není.

Například v meziválečném období bylo obecnou praxí, že debata o uznání, či neuznání vlády nemusela být vedena v případě, že při změně vlády nedošlo zároveň k výměně hlavy státu, anebo když násilí bylo pouze vedlejším efektem jinak zcela ústavní změny.¹¹ Již z výše popsaného je tedy zřejmé, že jak nástup Mussoliniho v Itálii, tak pozdější nástup Hitlera nezbudil v mezinárodní komunitě ani sebemenší náznak diskuse o uznání, či neuznání těchto vlád.

Dalším typickým příkladem meziválečného období byly změny režimů v Latinské Americe a na Pyrenejském poloostrově, kde byl prezident většinou zároveň hlavou státu i vlády. Frakce usilující o změnu vlády tedy nejprve získaly post viceprezidenta a poté již nechali prezidenta „dobrovolně odstoupit“ – i takové výměny tedy nevyžadovali uznání

⁵ Wolfrum, R., & Philipp, C. (2002), str. 569-570

⁶ Tamtéž

⁷ Např. Lauterpacht (1947)

⁸ Wolfrum, R., & Philipp, C. (2002), str. 570

⁹ Včetně M. J. Petersonové

¹⁰ V originále *extra-legal* (Peterson, M. J., 2012, str. 13)

¹¹ Peterson, M. J. (2012), str. 13-14

mezinárodním společenstvím.¹²

Oproti tomu praxe v období studené války zcela opustila od celkem vágních pojmů legální a nelegální a snaží se zavést zcela konkrétní pravidla na základě kterých by mělo mezinárodní společenství postupovat.¹³ Výsledkem však je naprosté rozdrobení jakéhokoli pokusu o jednotný postup při uznávání změn vlád.

Příkladem některých z těchto pravidel, která uvádí Petersonová ve své knize je nutnost uznání pro státy, ve kterých hlava vlády či státu zůstává ve funkci i přes vypršení původně avizované délky mandátu nebo pro státy, ve kterých dochází k tak rozsáhlému porušování či změnám právního řádu, které by mohlo vyústit k zavedení zcela jiné formy, způsobu nebo ideologie vládnutí.¹⁴ Především poslední zmiňovanou podmínku si však v období bipolárního rozdělení světa vysvětloval jak „západní,“ tak „komunistický“ tábor zcela jinak.

V 80. letech 20. století pak došlo k rapidnímu odklonu mezinárodního společenství od celkové praxe uznávání vlád a dále uznávalo jen existenci států jako takových.¹⁵ Dle amerického politologa Brada Rotha k tomuto odklonu došlo především proto, že *uznávání vlád* začalo být považováno za jakýsi nežádoucí produkt imperialismu, kdy tehdejší „*hegemoni v podstatě určovaly vítěze a poražené vnitrostátních konfliktů ve sférách jejich vlivu.*“¹⁶ A když k uznávání docházelo, tak tomu tak bylo pouze na základě jediného kritéria a to *efektivní kontroly spravovaného území*. Stále rozšiřující se skupina států, ve které začínali vládnout sice efektivní, ale jinak zcela nelegitimní diktátoři však podle stejného politologa donutila mezinárodní společenství uvažovat o návratu k *uznávání vlád*.¹⁷

V současné době tedy můžeme znovu sledovat návrat k praxi uznávání vlád, které však v mezinárodním společenství probíhá zcela *ad hoc* a není v drtivé většině podmíněno žádnými všeobecně platnými pravidly, či doktrínami. Ostatně i to bylo důvodem vzniku této práce, jejímž cílem je mimo zjištění, proč se některé státy znovu vrátily k uznávání vlád.

2.1.3. Kritéria pro uznání vlády

Nyní se však již posuňme k samotným *kritériím pro rozhodnutí o uznání vlády*. Za zcela

¹² Jako příklad Petersonová uvádí: dvě výměny prezidenta v Portugalsku roku 1926 nebo puče v Dominikánské republice, Chile a Panamě všechny roku 1931. (Peterson, M. J., 2012, str. 14)

¹³ Peterson, M. J. (2012)

¹⁴ Tamtéž, str. 16

¹⁵ Talmon, S. (2009), str. 3-4; a Grant, T. (2000)

¹⁶ Roth, B.R. (2015), str. 143

¹⁷ Tamtéž

základní kritérium pro uznání bývá považována *efektivní kontrola* nad celým územím státu – jinými slovy, zda je vláda *jedinyým suverénem* ve vykonávání vnitropolitických záležitostí.¹⁸ Někdy se používají i kritéria další, které Petersonová dělí na *hlavní* a *vedlejší*.¹⁹ Mezi hlavní patří *podpora většiny společnosti; legitimita a schopnost a ochota naplňovat mezinárodní závazky*.²⁰ Mezi vedlejší *nezávislost na zahraniční vojenské podpoře; respekt pro práva ostatních států; absence nepřiměřeného násilí při převzetí moci; převzetí moci v souladu s mezinárodním právem a konečně respekt pro lidská práva*.²¹

2.1.4. Formy uznání vlády

V okamžiku, kdy se vláda rozhodne pro uznání nové vlády druhého státu může pak tak učinit několika způsoby. Mezinárodní právo dává v tomto možnost všem státům rozhodnout se, zda novou vládu uznají *explicitně*, či *tacitně*.²² Druhým rozlišením, které už však není vyžadováno po všech členech mezinárodního společenství, ale jen po těch, kteří toto rozlišení sami akceptují, je *de jure* uznání,²³ *de facto* uznání anebo (okrajově používané) *diplomatické*.²⁴ Na následujících řádcích se pokusím osvětlit rozdíly mezi těmito formami uznání.

2.1.4.1. Explicitní vs. tacitní

Podstatou *explicitní uznání vlády* – jak už název napovídá – je explicitní vyjádření uznání vlády druhého státu. V 19. století existovaly v zásadě čtyři možnosti, jak toto explicitní uznání provést. První z nich bylo *odeslání oficiální kladné odpovědi na diplomatickou nótu* nové vlády, oznamující, že převzala moc ve státě.²⁵ Taková odpověď přitom nemusela nutně obsahovat slovo „*uznání*,“ stačilo, když byl text opatřený diplomatickými formulacemi a byl adresován hlavě nové vlády, či jejímu ministrovi. Dalšími možnostmi pak bylo *ústní stanovisko velvyslance*, či jiného diplomata, působícího v konkrétním státě, které muselo být sděleno rovněž hlavě nové vlády, či jejímu ministrovi; *ustanovení smlouvy* s novou vládou, která explicitně zmiňuje její uznání; anebo *společná deklarace více států* o uznání nové

¹⁸ Peterson, M. J. (2012), str. 29-35

¹⁹ Tamtéž

²⁰ Tamtéž

²¹ Tamtéž

²² Tamtéž, str. 87-92

²³ Někdy též *de iure*

²⁴ Např. Talmon, S. (1998), str. 45; Petersonová však zůstává u tradičního dělení na *de jure* a *de facto*

²⁵ Peterson, M. J. (2012), str. 86

vlády.²⁶

Ve století 20. přišel společně s rozmachem masových médií a vzrůstajícím zájmem veřejnosti o politiku i fenomén tiskových konferencí a tiskových zpráv. Ty nakonec – právě kvůli zájmu veřejnosti, která chtěla o uznání nové vlády vědět jako první,²⁷ převážily a staly se běžným způsobem, jakým je nyní oznamováno *explicitní uznání vlády*.

Oproti tomu *tacitní uznání vlády* vzniká v okamžiku, kdy uznávající vláda provede akt, který sice explicitně uznání nezmiňuje, jeho samotné provedení však uznání potvrzuje. Petersonová ve své knize znovu zmiňuje tři způsoby, jakým bylo tacitní uznání vlády prováděno na počátku 19. století – na rozdíl od způsobů explicitního uznání jsou však tyto způsoby platné dosud. Prvním z nich je *navázání formálních diplomatických vztahů*; dalším *navázání formálních konzulárních vztahů*; a posledním *uzavření bilaterální smlouvy*.²⁸

Explicitní stejně jako *tacitní* uznání vlády má své výhody i nevýhody. Na první pohled zřejmou výhodou explicitního uznání je jeho jednoznačnost. Ovšem i tacitní uznání má svou velkou výhodu a tou je naopak právě jeho určitá tichost a nenápadnost, jakou lze uznání provést. Ona nenápadnost může být v určitých případech výhodou jak pro uznávající, tak uznanou stranu. Uznávající strana dá alespoň oficiálně najevo, že nezasahuje do vnitřních záležitostí státu a uznaná strana se naopak vyhne jakýmkoli vnitrostátním diskusím o své legitimitě. Praxe tacitního uznání byla typická především pro 20. století – a to například ve 30. letech pro Mexiko²⁹ nebo později v období studené války pro vlády Austrálie, Belgie, Velké Británie, Kanady, Francie a Švýcarska.³⁰

Na závěr této podkapitoly zmíním ještě tzv. *implicitní uznání*, na které lze občas narazit v některých zdrojích, a které používá především právník Stefan Talmon, a to pro popis praxe Nového Zélandu, který v určitém období zcela upustil od uznávání vlád, ale svým reálným diplomatickým chováním se dopouštěl právě onoho implicitního uznání.³¹ Implicitní uznání je však fakticky totožné s výše zmíněným *tacitním uznáním*, jediným rozdílem je, že se *implicitní uznání* používá výhradně pro státy, které se oficiálně jakéhokoli uznávání vlád

²⁶ Tamtéž, str. 88

²⁷ V jisté kontradikci k tomuto veřejnému zájmu šel zájem vlády, která chtěla uznání vládě druhého státu doručit prve diplomatickou cestou a až poté toto své rozhodnutí sdělovat médiím, případně veřejnosti.

²⁸ Peterson, M. J. (2012), str. 90

²⁹ Více k tzv. *Estradově doktríně* v následující kapitole *Historické trendy a doktríny* a její podkapitole *Estradova doktrína (1930)*, str. 17

³⁰ Peterson, M. J. (2012), str. 88

³¹ Talmon, S. (2009), str. 4

zřekly.

2.1.4.2. De jure vs. de facto (vs. diplomatické)

Oproti předchozímu rozdělení, kterým se řídí všichni členové mezinárodního společenství, rozdělení na *de jure* a *de facto* uznání se – jak už bylo zmíněno výše – vztahuje jen na státy,³² které v diplomatické praxi nesdílí klasické binární dělení na *neuznání*, či *uznání* vlády a používají místo toho trojí dělení na *neuznání*; *de jure* uznání a *de facto* uznání.³³ Rozdíly mezi těmito formami uznání popíši níže.

V meziválečném období se rozdělení na *de facto* a *de jure* uznání používalo částečně k rozlišení uznání, která jsou jen prozatímní, odvolatelná (*de facto*) a na druhou stranu definitivní a neodvolatelná (*de jure*).³⁴ Částečně se toto dělení též používalo k rozlišení mezi vstoupením do omezených vztahů (*de facto*) a vstoupením do plnoprávných vztahů (*de jure*).³⁵ Další část aktérů toto dělení nepoužíval na uznání jako takové, ale na rozlišení *de facto* a *de jure* vlády. Část akademiků³⁶ se pak pokoušela v právních teoriích, ale i praxi samotné prosadit způsob *kolektivního uznání* (uznávání by nebylo prováděno jednotlivě státy, ale kolektivně prostřednictvím mezinárodní organizace – např. OSN).³⁷ Zbytek států, ale i právních teoretiků byli striktně proti jakémukoli dalšímu rozlišení, kromě již fungujícího tacitního a explicitního.³⁸ V tomto období zkrátka neexistovala žádná shoda nad tím, jak tyto pojmy používat a co by v praxi měly označovat.

V podobném duchu probíhala právní debata i praxe i v období studené války a po ní. Mezi státy, které toto rozlišení používaly asi nejobratněji lze bezpochyby řadit Spojené království, které jednou toto rozlišení použilo pro *de facto* uznání nové vlády, jindy pro uznání *de facto* vlády apod.³⁹ Vždy však toto rozdělení použily tak, aby pro ně v dalších vztazích bylo co nejvíce výhodné. Jak ale píše Petersonová i státy, které byly ve své praxi

³² Typické především pro Velkou Británii a státy Commonwealthu, Peterson, M. J. (2012)

³³ Peterson, M. J. (2012), str. 92-98

³⁴ Tamtéž

³⁵ Tamtéž

³⁶ Např. Lauterpacht (1947)

³⁷ Spíše než o dalším způsobu uznání a tím pádem i o dalším rozlišení lze však hovořit spíše o jiné metodě uznání, a tak tato metoda nebude již na dalších stránkách dále rozebírána.

³⁸ Více k tomuto rozlišení viz předchozí podkapitola *Explicitní vs. tacitní*, str. 12

³⁹ Peterson, M. J. (2012), str. 96

konzistentní, se mezi sebou nedohodli na jednotném používání takovéhoho dělení.⁴⁰

Dělení na *de facto* a *de jure* uznání zkrátka nikdy nedostalo svou pevnou definici (kterou nejspíše ani nikdy nedostane) a stalo se tak především díky praxi některých států spíše čistě diplomatickým nástrojem než mezinárodněprávním pojmem, se kterým je však (obzvláště pro účely této práce) nutné počítat.

V závěru této podkapitoly ještě krátce zmíním jednu formu uznání – a sice uznání *diplomatické*. To sice Petersonová ve své monografii explicitně nezmiňuje, ve své monografii ji však zmiňuje Stefan Talmon. Ten na diplomatické uznání nahlíží jako na jakýsi mezistupeň mezi uznáním *de facto* a *de jure*.⁴¹ Sám Talmon však ve své monografii dále tvrdí, že forma *diplomatického uznání* měla své místo v mezinárodní praxi 19. století, ale z politické reality dneška se již zcela vytratila. I Talmon tedy – co se současného dělení týče – zastává binární dělení na *de jure* a *de facto*.

2.2. Historické trendy a doktríny

Na přelomu 19. a 20. století a pak především v první půli 20. století si velká část států definovala své vlastní doktríny, kterými se snažily více, či méně úspěšně jednotně řídit při uznávání cizích vlád. Společně s definicemi konkrétních doktrín naleznete na následujících stránkách i historický kontext období, během kterého ke schválení konkrétní doktríny došlo.

Žádná z doktrín při tom nikdy spolehlivě nefungovala na celém světě, a dokonce v mnoha případech ani uvnitř jednoho státu. Poměrně symptomatické je, že tyto doktríny byly ve své většině vymyšleny a aplikovány na kontinentech Afriky a Latinské Ameriky – tedy kontinentech, které historicky trápí nestabilita vlád a časté puče proti nim.

2.2.1. Tobarova doktrína (1907)

Základem tzv. *Tobarovy doktríny* se stala myšlenka ekvádorského ministra zahraničí Carlose R. Tobar, která se později stala součástí *Všeobecné smlouvy o míru a přátelství*, podepsané na Konferenci středoamerických zemí, kterou pořádaly a finančně zajišťovaly Spojené státy společně s Mexikem. Mezi signatáře smlouvy patřily republiky Kostarika,

⁴⁰ Kupříkladu švýcarská vláda používala *de facto* a *de jure* dělení na rozlišení částečných a plnohodnotných vztahů s novou vládou, americká a kanadská vláda zase spíše rozlišovala mezi *de facto* a *de jure* vládou než uznáním jako takovým. (Peterson, M. J., 2012), str. 98

⁴¹ Talmon, S. (1998), str. 45

Salvador, Guatemala, Honduras a Nicaragua⁴² – Spojené státy a Mexiko smlouvu nepodepsaly, neformálně se však zavázaly k jejímu dodržování.⁴³

Z našeho pohledu nejdůležitější částí *Smlouvy* je článek, který všechny signatáře zavazuje „*neuznat žádnou vládu, která získá moc v kterékoli z těchto pěti zemí⁴⁴ pučem nebo revolucí proti již uznané vládě, pokud tyto změny nebudou doprovázeny i změnami ústavními, které schválí svobodně zvolení zástupci lidu.*“⁴⁵ Jinými slovy – *žádné uznání pro neústavní vládu.*

Dohoda začala být však záhy nerespektována⁴⁶ Spojenými státy, a to hned o dva roky později roku 1909, kdy americká vláda podpořila povstalce v Nicaragui nejen finančními, ale i přímo vojenskými prostředky.⁴⁷ Následně zcela v rozporu s *doktrínou* oznámila, že prezidentem země neuzná žádného člena předchozí demokraticky zvolené vlády. O tři roky později vyslala USA svou Námořní pěchotu do Nicaragui znovu, tentokrát aby podpořily již novou vládu v boji proti rebelům.⁴⁸ V kontrastu s tímto ale USA v roce 1911 s odvoláním na *doktrínu* zprostředkovaly vyjednávání mezi rebely a vládou v Hondurasu.⁴⁹ Došlo tedy ke zcela paradoxní situaci, kdy USA nerespektovaly nebo přímo porušovaly *doktrínu* (která měla původně sloužit k ochraně států Střední Ameriky proti vnějšímu vměšování cizích států) k prosazování svých vlastních zájmů, a to i přesto, že nebyly jejími přímými signatáři.

Po několika dalších úmyslných nerespektováních *doktríny* stran USA⁵⁰ se Kostarika, Salvador, Guatemala, Honduras a Nicaragua v roce 1923 dohodly na přesnějším znění dohody, ke které doplnily dvě podmínky, při kterých nelze nový prezident, viceprezident nebo jakýkoli čelní představitel státu uznat: *(I) Pokud se on nebo někdo z jeho příbuzných podílel na puči, na základě kterého k převzetí vlády došlo a (II) Pokud byl v průběhu puče nebo 6 měsíců před ním státním tajemníkem nebo důstojníkem v armádě.*⁵¹ Tyto podmínky

⁴² Scott, J.B. (1908)

⁴³ Stansifer, C. (1967)

⁴⁴ Myšleny země signatářské

⁴⁵ Stansifer, C. (1967), str. 253

⁴⁶ Petersonová užívá i explicitnějšího „zneužívána.“ (Peterson, M. J., 2012)

⁴⁷ Povstalce podpořilo dokonce několik jednotek americké Námořní pěchoty. (Peterson, M. J., 2012)

⁴⁸ Peterson, M. J. (2012), str. 61

⁴⁹ Tamtéž

⁵⁰ Např. Kostarika (1917), kde USA odmítly uznat nového prezidenta, i přesto, že jeho zvolení bylo v souladu s ústavou; Mexiko (1920), kde USA odmítly uznat prezidenta – důvodem byly dohody s opozičními frakcemi, které mu zajistily potřebné hlasy ke zvolení; stejné dohody však USA uznaly, či přímo zprostředkovaly v případech změn vlád v Hondurasu (1911), Dominikánské republice (1913) a Haiti (1914), (Peterson, M. J., 2012, str. 60)

⁵¹ Stansifer, C. (1967)

musely být zachovány, i když byla změna vlády doprovázena změnami ústavními a byla tak (minimálně z pohledu ústavního) zcela legitimní.

USA však v nerespektování této doktríny pokračovaly dále, a navíc začalo docházet i k poměrně častým neshodám mezi samotnými signatáři dohody. Tyto problémy eskalovaly roku 1930, kdy v Latinské Americe proběhla celá řada pučů a revolucí na jejichž legitimitě, či nelegitimitě se nebyly schopní dohodnout ani signatáři dohody a tím méně USA. V tomto roce od dohody ustupuje Nicaragua a Salvador – o rok později se k nim přidaly i ostatní státy.⁵² Zcela paradoxně tedy *duch Tobarovy doktríny* přežil nejdéle (alespoň oficiálně) v případě USA, která se nejvíce jeho nerespektováním „zasloužila“ o jeho nefunkčnost – až roku 1933 totiž schvaluje Rooseveltovu „*Good Neighbor Policy*“, ve které se definitivně a oficiálně odprošťuje od uznávání vlád na základě demokratické a ústavní legitimacy.⁵³

I přesto, že tato doktrína prakticky nikdy nebyla využívána jinde než v prostoru Střední (případně Latinské) Ameriky a o její funkčnosti se dá úspěšně pochybovat, lze ji považovat za jakýsi první pokus o kodifikaci procesu, jakým by měly být nové vlády uznávány.

2.2.2. Estradova doktrína (1930)

Společně s plošným opuštěním od podmínky ústavní legitimacy vlády přichází v roce 1930 mexický ministr zahraničí Genaro Estrada s myšlenkou, která se stane základem tzv. *Estradovy doktríny*. Onou myšlenkou je, že by uznání vlády mělo být založeno spíše na *de facto* existenci oné vlády a její efektivní kontrole území než na její legitimitě.⁵⁴ Ba co více jakékoli soudy druhých států o legitimitě nové vlády jsou na základě této doktríny považovány za vměšování se do vnitřní suverenity státu. Pro uznání vlády na základě této doktríny tedy *stačí samotná existence vlády jako takové a její efektivní kontrola území, ne však už její legitimita*. Zároveň nebylo na základě této doktríny třeba explicitního uznání formou např. prohlášení, ale stačilo uznání tacitní – typicky setrvání diplomatických zástupců v zemi, a to i přes změnu její vlády.⁵⁵

Tato doktrína byla první, jejíž význam nebyl už čistě lokální, ale regionální, či dokonce globální. Petersonová její význam například dokazuje na nárůstu členů OSN – těch bylo

⁵² Peterson, M. J. (2012), str. 61

⁵³ Tamtéž

⁵⁴ Jessup, P. (1931), str. 720

⁵⁵ Tamtéž

v roce 1945 51, ale v roce 1980 už 154.⁵⁶ Mnohé z vlád těchto nových států se přitom dostaly k moci pomocí nelegitimních pučů a revolucí – důležitá však byla jejich faktická kontrola nad územím, které zpravovaly. Debaty o legitimitě vlád v tomto období jako by téměř utichly, a když se objevily, bylo to spíše důsledkem ideologického zápasu mezi Západem a Východem. Jako příklad lze uvést vládu Čínské lidové republiky, která nebyla dlouhou dobu uznávána blokem západních států právě pro její ideologii a legitimitu (ačkoli držela efektivní kontrolu v podstatě nad celým svým územím).

Nespornou výhodou Estradovy doktríny byl fakt, že k uznání vlády stačila pouze jedna objektivní podmínka, a to její efektivní kontrola území, které si nárokovala. To znamenalo, že bylo do značné míry zamezeno využívání uznání vlády k prosazování zájmů států, které uznání udělovaly. Zamezilo se tak i vzniku nestabilních vlád, které sice v očích některých států byly legitimní, či dokonce založeny na „správné“ ideologii, ale ve skutečnosti neměly žádnou kontrolu nad svým územím. Zároveň však kvůli této doktríně začalo také docházet k čím dál častějším krvavým pučům, revolucím, či secesím různých území, jejichž výsledkem byla uznání sice efektivní, ale naprosto nelegitimní vlády.

2.2.3. Stimsonova doktrína (1932)

Stimsonova doktrína ve svém rozsahu a využití rozhodně nebyla natolik globální jako předchozí doktrína *Tobarova*, či dokonce *Estradova*, i přesto je však její místo v tomto výčtu velmi důležité, a to z prostého důvodu, zavedla totiž možnost *explicitního neuznání vlády*. Do vzniku Stimsonovy doktríny bylo totiž vládu možné explicitně, či tacitně uzнат nebo tacitně neuznat, neexistovala však žádná podmínka, která by pozitivisticky implikovala explicitní neuznání vlády. Onou podmínkou pro explicitní neuznání vlády, se kterou přišel americký ministr zahraničí Henry L. Stimson, bylo, že se *žádná vláda usilující o uznání nesměla k moci dostat za pomoci agrese, či vojenské intervence jiného státu*.⁵⁷

Základem této doktríny se stalo Stimsonovo prohlášení k obsazení čínského Mandžuska jednotkami japonské armády. Stimson v prohlášení právě na základě výše zmíněné podmínky odmítl obsazení a uznání následné japonské loutkové vlády v Mandžusku.⁵⁸ Ačkoli byl později v roce 1970 princip Stimsonovy doktríny kodifikován v rezoluci Valného

⁵⁶ Zdaleka ne všechny tyto nové státy však vznikly na základě Estradovy doktríny. Patrný je rozhodně i vliv dekolonizace, především pak Roku Afriky (1960). Kausalita tedy rozhodně není tak přímá, jak ji Petersonová prezentuje. (Peterson, M. J., 2012, str. 75)

⁵⁷ Turns. D. (2003), str. 139

⁵⁸ Tamtéž

shromáždění OSN č. 2626,⁵⁹ tak její využití v praxi bylo marginální a řídily se jí prakticky jen Spojené státy.⁶⁰ Důvodem je dle Petersonové i fakt, že toto pravidlo bylo aplikovatelné jen na změny režimu, které doprovázelo užití síly vně státu, zcela tak zanedbávalo možnosti užití jakékoli síly vnitrostátními frakcemi usilujícími o moc.⁶¹ Za jediný skutečně praktický, důležitý a globální dopad této doktríny je tak považována rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 662, která v roce 1990 neuznala iráckou anexi Kuvajtu a tím zavedla v mezinárodním právu pojem *kolektivního neuznání*.⁶²

2.2.4. Betancourtova doktrína (1959)

Když se venezuelský politik Rómulo Betancourt ujal 4. srpna 1959 prezidentského křesla, načrtl hned ve svém inauguračním projevu první kontury venezuelské zahraniční politiky, které se staly základem tzv. *Betancourtovy doktríny*.

Principem této doktríny, podle které se Venezuela řídila až do roku 1969 a nástupu prezidenta Rafaela Caldery, bylo pravidlo: „*žádné uznání pro vlády, které se k moci dostaly nelegální cestou.*“⁶³ Téměř ihned po nástupu Betancourta do úřadu tak Venezuela přerušila diplomatické vztahy nejen s Kubou, ale i Argentinou, Brazílií, Guatemalou, Hondurasem a Peru a ke stejnému aktu začala přesvědčovat i ostatní členy Organizace amerických států (OAS).⁶⁴ Naopak blízké vztahy navázala se Spojenými státy, které dlouhou dobu o izolaci především Castrovy Kuby usilovaly a ve Venezuele tak našly „latinskoamerického spojence.“

S nástupem Rafaela Caldery na post venezuelského prezidenta roku 1969 však země od této doktríny upustila, protože si byla až příliš dobře vědoma toho, že tento do jisté míry „princiální přístup“ není v souladu s cíli její zahraniční politiky, kterými byla „*regionální ekonomická spolupráce, regionální leadership a globální vliv na dialog mezi severem a jihem Ameriky.*“⁶⁵

⁵⁹ „*Žádné teritoriální změny vyplývající z hrozby užití síly nebo jejího užití samotného nejsou považovány za legální.*“ (UN 2626, 1970)

⁶⁰ např. v případě odmítnutí anexe Estonska, Lotyšska a Litvy jednotkami SSSR v roce 1940 – USA v této pozici setrvaly až do rozpadu SSSR v roce 1991, oproti tomu např. Velká Británie tuto anexi schvalovala od samého počátku

⁶¹ např. genocida, masové fyzické likvidace opozice a odpůrců režimu apod. (Peterson, M. J., 2012)

⁶² UNSC 662 (1990)

⁶³ Ebel, R. H., Taras, R., & Cochrane, J. D. (1991), str. 121

⁶⁴ Tamtéž

⁶⁵ Tamtéž

2.2.5. Olympiova doktrína (1963)

Sylvanus Olympio byl prvním prezidentem Toga, který se však rovněž stal 13. ledna 1963 obětí prvního puče⁶⁶ na africkém kontinentu od tzv. Roku Afriky (1960). Lídři ostatních zemí afrického kontinentu sice zprvu novou vládu Nicolase Grunitzkého odmítaly uznat (krom uznání by totiž de facto uznaly i samotný puč, který by se příště mohl týkat i jich). Nakonec však již za několik měsíců vstoupila nová vláda Toga do diplomatických vztahů s většinou afrických zemí. Pomyslným posledním krokem vedoucím k uznání nové vlády bylo pak přizvání Toga k podpisu zakládající Charty Organizace africké jednoty (OAJ) 25. května 1963.⁶⁷

Hlavní důvodem, které lídry OAJ vedlo k uznání nové vlády Toga byl fakt, že nová vláda měla efektivní kontrolu nad hlavním městem Lomé. Tento argument se stal později základem tzv. *Olympiovy doktríny*.

Ačkoli bývá Olympiova doktrína odbornou veřejností často opomíjena,⁶⁸ její historický význam je nezpochybnitelný. Zmíněné pravidlo o *efektivní kontrole hlavního města* bylo totiž užito při mnoha dalších pučích,⁶⁹ které – po tom v Togu – následovaly. Příkladem budiž při převratu v Zairu, vedeného Mobutem Sese Sekem, který byl následně uznán prezidentem, i přesto, že kontroloval o něco málo více než hlavní město Kinshasu.⁷⁰

⁶⁶ Vedeným vojáky Emmanuelem Bodjollé a Étienne Eyademou (Herbst, J., 2000)

⁶⁷ Herbst, J. (2000)

⁶⁸ Důvodem je především fakt, že doktrína bylo užíváno především v Africe.

⁶⁹ od roku 1960 do současnosti jich bylo nejméně 200, z toho nejvíce mezi lety 1960-1990 (Al Jazeera, 2015b)

⁷⁰ Herbst, J. (2000)

3. Analýza historicko-politického vývoje a geopolitického významu Venezuely a Libye

Pro posouzení geopolitických motivací států, které uznaly přechodnou vládu ať už Juana Guaidoá ve Venezuele nebo Dočasnou národní přechodnou radu (dále též NTC)⁷¹ v Libyi je nutné znát *historicko-politické pozadí* a *geopolitický význam* těchto států. Proto bude na tomto místě, ještě před samotným zkoumáním geopolitických motivací vybraných států pro uznání těchto entit, vytyčen prostor pro analýzu obou států (tj. Libye a Venezuely).

Tato analýza bude v obou případech rozdělena do čtyř podkapitol, každá popisující historicko-politický vývoj a geopolitický význam Venezuely, resp. Libye z pohledu států, které měly v těchto regionech, případně přímo těchto zemích historicky silné geopolitické zájmy, a které mají zároveň diplomatickou kapacitu ovlivnit ostatní státy v jejich rozhodnutí. U Venezuely těmito státy budou USA, Rusko, Čína a Írán a u Libye potom Itálie, Francie, Velké Británie a USA. U těchto států budou pak také následně v další kapitole zkoumány jejich geopolitické motivace pro uznání vlády Juana Guaidoá, resp. NTC.

3.1. Analýza historicko-politického vývoje a geopolitického významu Venezuely

Venezuela (oficiálně *Bolívarovská republika Venezuela – República Bolivariana de Venezuela*) leží v severní části Jižní Ameriky a její rozloha 912 050 km² z ní činí 6. nejrozlehlejší stát kontinentu.⁷²

Stejně jako většina jihoamerických států má i ona svou bohatou historii a kulturu, ale i největší zásoby ropy na světě,⁷³ což z ní již před mnoha desítkami let vytvořilo území, na kterém se střetávají zájmy regionálních ale i světových velmocí. Ropa z Venezuely také dle německé politoložky Annegret Mähler nebo kanadského politologa Donalda Kingsburyho, vytvořila (prakticky ze dne na den) typického představitele *rentiérského státu*.⁷⁴

⁷¹ Z anglického National Transitional Council

⁷² Tarver D., H., Frederick, J., & Angulo Rivas, A. (2018)

⁷³ Dle americké vládní agentury Energy Information Administration (EIA) prokazatelné venezuelské zásoby ropy činily k lednu 2018 302 miliard barelů. (EIA, 2019a)

⁷⁴ Mähler, A. (2011), str. 589 a Kingsbury, D. (2016), str. 78

M.1: Mapa Venezuely

Zdroj: CIA Maps VEN (2020)

Nalezení ropy v červnu 1914 a následné otevření prvního ropného vrtu v Mene Grande ve státě Zulia na západě země⁷⁵ lze bez přehánění pokládat za počátek moderních dějin země. Tím se totiž z této původně jedné z nejhudších zemí Latinské Ameriky,⁷⁶ ve které navíc od její nezávislosti roku 1830 až po celý zbytek 19. století probíhaly různé lokální konflikty⁷⁷ a jejíž ekonomika byla orientovaná spíše na zemědělství, stal již v roce 1928 největší exportér ropy na světě⁷⁸ a v roce 1935 nejbohatší země Latinské Ameriky.⁷⁹ Což z ní učinilo geopoliticky velmi zajímavou zemi. Slovy venezuelského intelektuála a politika Dominga Alberta Rangela: „Žádná historická událost ve Venezuele nemůže být zcela oddělena od ropy.“⁸⁰

3.1.1. „Zadní dvorek“ Ameriky

S venezuelskou ropou se pojí i zvýšený geopolitický zájem USA o tuto zemi, který dokonale ilustruje důvody, na základě kterých se celé Latinské Americe už od dob Monroeovy doktríny přezdívá „zadní dvorek Ameriky.“⁸¹ Ostatně v letech, kdy došlo

⁷⁵ Strønen, I. (2017), str. 29

⁷⁶ Kingsbury, D. (2016), str. 78

⁷⁷ Tamtéž

⁷⁸ Strønen, I. (2017), str. 29

⁷⁹ Crow, J. A. (1980)

⁸⁰ V originále: „No event in Venezuela can be separated from oil.“ (Strønen, I., 2017), str. 29

⁸¹ Livingstone, G. (2013)

k objevení ropy na území Venezuely, stál v čele země diktátor Juan Vicent Gómez (vládl 1908-1935), který se k moci dostal právě na základě převratu podporovaného Spojenými státy.⁸² Po objevení ropných zásob na území Venezuely pak následně umožnil americkým nadnárodním korporacím, díky levným povolením na těžbu ropy a celkově poměrně přívětivé legislativě, těžit ropu ve Venezuele.⁸³

Po smrti Gómeze nastalo ve Venezuele krátké období levicových a demokratizačních reforem, vedených mimo jiné prezidentem Rómulem Betancourtem (vládl 1945-1948),⁸⁴ které bylo ovšem přerušeno 24. listopadu 1948, kdy došlo k vojenskému převratu a moci se v zemi po bezmála deset let chopila vojenská junta v čele s Marcosem Perézem Jiménezem.⁸⁵ Vojenský převrat, a i další udržení u moci dle mnoha autorů nepřímo ovlivnily a podporovaly kromě katolické církve a armády, především americké ropné korporace, které se obávaly čím dál většího znárodnování ropného průmyslu.⁸⁶

I Jiménez však po bezmála deseti letech ztratil podporu amerických korporací, a to především kvůli klesající stabilitě v zemi, která snižovala produkci ropy, a která byla zapříčiněna čím dál silnějšími protesty podnikatelů, ale i armády, kteří se cítili být vyloučeni z politického procesu a rozhodování. Vnitropolitických tenzí tedy využil Rómulo Betancourt, který se v té době nacházel v newyorském exilu a spustil vlnu demonstrací, které skončili roku 1958 pádem vojenské junty a nastolením demokracie.⁸⁷

Druhé Betancourtovo prezidentské období bylo z politického hlediska naprostým opakem období předchozího mezi lety 1945 a 1948. Nejspíše i na základě předchozích zkušeností jeho strana AD upustila od radikálně levicových reforem a soustředila se spíše na drobné sociální reformy. Tato změna politického chování Betancourta se projevila i ve vztahu k USA. I proto, že měl tehdejší americký prezident Eisenhower s Jiménezem poměrně vřelé vztahy, byl počáteční vztah k převratu a Betancourtově vládě spíše rezervovaný. Později však Spojené státy viděli v Betancourtovi asi nejspolehlivějšího muže

⁸² Karl, T. (1987), str. 67

⁸³ V roce 1928 fungovalo ve Venezuele 107 ropných společností, ale korporace *Dutch Shell*, *Gulf*, a *Standard Oil* ovládaly 98 % trhu. (Ewell, J., 1984) První státní ropná společnost *Corporación Venezolana de Petróleo* vznikla až roku 1960. (Mommer, B., 1996)

⁸⁴ Rómulo Betancourt stál později za vznikem tzv. Betancourtovi doktríny, viz str. 19 a kapitola *Betancourtova doktrína*

⁸⁵ Tarver D., H., Frederick, J., & Angulo Rivas, A. (2018)

⁸⁶ Karl, T. (1987) nebo Mähler, A. (2011), str. 592

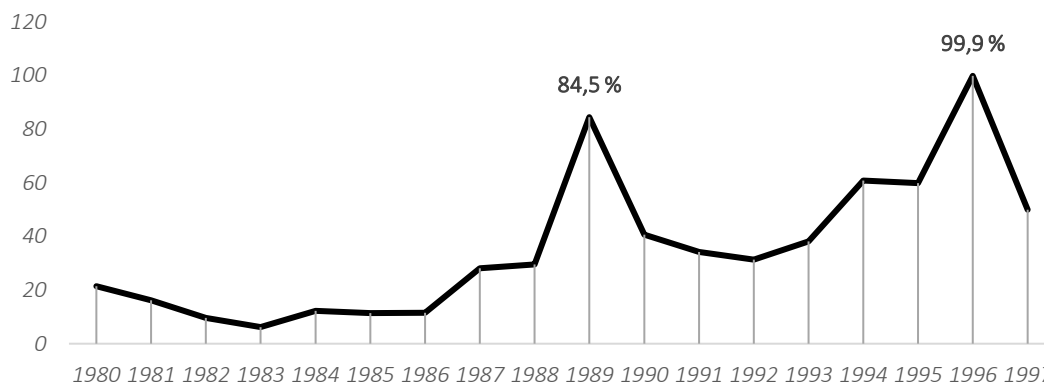
⁸⁷ Karl, T. (1987), str. 81

Latinské Ameriky,⁸⁸ který může zabránit další expanzi komunismu v regionu a začali tak jeho vládu přímo aktivně podporovat.⁸⁹

Tato podpora byla pak obzvláště silná na počátku 60. let, kdy se ve Venezuele dočasně objevili levicové guerilly a USA se začaly obávat kubánské komunistické infiltrace. Aktivní asistence venezuelské vládě ze strany USA pak začala postupně klesat, avšak až do roku 1999 vzájemné bilaterální vztahy zůstaly velmi blízké a vřelé.⁹⁰

Léta 60. a 70. byla ve Venezuela charakterizována raketovým ekonomickým růstem.⁹¹ V roce 1976 bylo rovněž rozhodnuto o znárodnění ropného průmyslu a založení venezuelské národní společnosti *Petróleos de Venezuela, S.A. (PDVSA, někdy též Petrovén)*.⁹² Toto znárodnění,⁹³ ale také vývoj na Blízkém východě přinesly do venezuelské státní kasy mezi lety 1974 a 1978 více příjmů, než za předchozích 50 let.⁹⁴ I přesto však v tomto ekonomicky velmi příznivém období byl venezuelský rozpočet, ale i soukromý sektor závislý na půjčkách ze zahraničí.

G.1: *Inflace ve Venezuele (1980-1997) v %*

Graf: autor, data: IMF (2019)

Doba ekonomického růstu tedy nutně vystřídala silná ekonomická recese (viz G.1).

⁸⁸ Dle Strønenové (2017), str. 35 byl venezuelský prezident Rómulo Betancourt i osobním blízkým přítelem amerického guvernéra státu New York a pozdějšího viceprezidenta USA Nelsona A. Rockefellera a 35. prezidenta USA Johna F. Kennedyho

⁸⁹ Mähler, A. (2011), str. 594

⁹⁰ Tamtéž

⁹¹ Během tohoto období vyrazila venezuelská střední třída na pravidelné nákupní víkendy do Miami, během kterých vznikla i známá věta: „*Está barato, dame dos,*“ tedy: „*Je to levné, dejte mi dvě.*“ Strønen (2017), str. 36

⁹² Kingsbury, D. (2016), str. 79 a Philip, G. (1982)

⁹³ Za znárodněním dle Philip, G. (1982) stál mimo jiné i postoj venezuelské veřejnosti k velkému vlivu soukromých korporací na venezuelskou politiku, který byl negativně vnímán obzvláště v období diktátora Peréze Jiméneze – toho tyto korporace pomáhaly do jisté míry udržet u moci. Druhým důvodem byl také názor venezuelské veřejnosti, že v době vysokých cen ropy by mohl stát z exportu ropy profitovat mnohem více, pokud bude tyto podniky přímo vlastnit.

⁹⁴ Kingsbury, D. (2016), str. 79

Během tohoto období žilo 60,9 % venezuelské populace za hranicí chudoby a 29,5 % dokonce za hranicí chudoby extrémní.⁹⁵

Právě v tuto dobu se ve venezuelské politice objevuje Hugo Chávez. Voják venezuelské armády, který se roku 1992 pokouší o nepovedený převrat, díky kterému však nakonec získal ještě větší sympatie veřejnosti a jakousi auru národního vůdce. Po propuštění na amnestii roku 1994 Chávez o tři roky později zakládá své *Hnutí páté republiky (Movimiento Quinta República, MVR)* a o rok déle v prezidentských volbách roku 1998 vítězí.

První roky vztahů americké administrativy Billa Clintona a Huga Cháveze byly sice chladné, rozhodně ne však agresivní. USA měla v této době největší obavy především z Chávezovy kampaně na zvýšení cen ropy, kterého chtěl dosáhnout posílením OPEC – tedy organizace sdružující ropné státy – a během které zavítal jako první demokratický vůdce na návštěvu Saddáma Husajna do Iráku.⁹⁶

Změna americké rétoriky nastala až s nástupem George Bushe do úřadu v lednu 2001. Bílý dům Cháveze kritizoval primárně za jeho návštěvu v Íránu, návštěvu Fidela Castra ve Venezuele a vzájemným vztahům ani neprosněla Chávezova hlasitá kritika americké intervence v Afghánistánu.⁹⁷

Proto nebylo překvapením, že v okamžiku, kdy se v roce 2002 začaly šířit spekulace o organizování puče proti Chávezovi, USA například začaly financovat velkými sumami opoziční skupiny.⁹⁸ Ačkoli USA doposud roli v puči proti Chávezovi oficiálně popírají, o opaku – tedy tomu, že USA skutečně převrat podporovaly⁹⁹ – však nasvědčuje například to, že jako jeden z mála států prakticky ihned *de facto* uznaly¹⁰⁰ přechodnou vládu Pedra Carmona.¹⁰¹

USA se rovněž pokoušely přesvědčit *Organizaci amerických států (OAS)*, aby také uznala přechodnou vládu Carmona, OAS to však odmítla a místo toho puč odsoudila. Přebrot se pak nakonec především díky vnitřním neshodám nepovedl a o dva dny později se Chávez

⁹⁵ Rok 1997, (Weisbrot, M., Ray, R. and Sandoval, L., 2009, str. 10)

⁹⁶ Livingstone, G. (2013)

⁹⁷ Tamtéž

⁹⁸ Rok před pučem se stala Venezuela s částkou 900,000\$ největším příjemcem grantů z National Endowment for Democracy (NED).

⁹⁹ Stejně jako Španělsko, Kolumbie a El Salvador. Naopak setrvání Cháveze podporovalo Mexiko a Chile. (MercoPress, 2004)

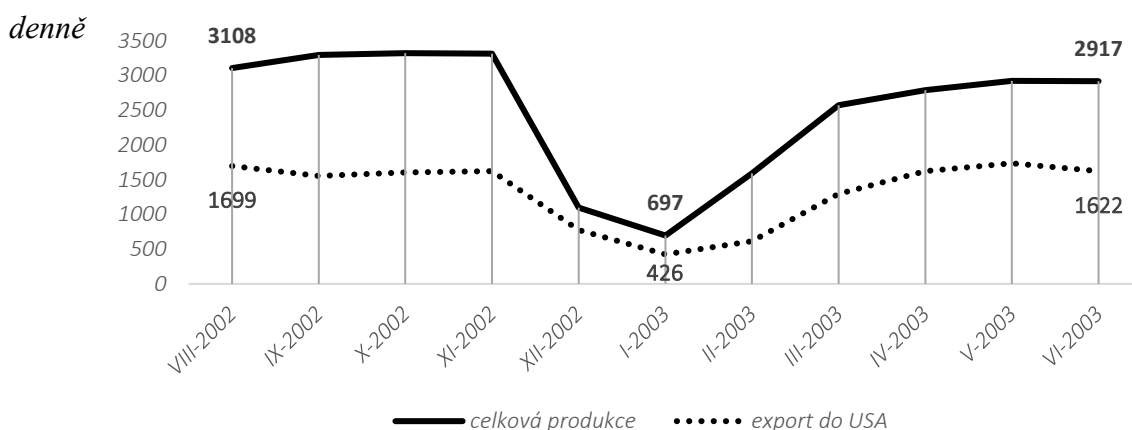
¹⁰⁰ Učinil tak mluvčí Ali Fleischer Bílého domu na tiskové konferenci 12. dubna 2002. (Livingstone, G., 2013) Více o *de facto uznání* na str. 14

¹⁰¹ The Washington Post. (2002)

vrací zpět do úřadu prezidenta.¹⁰² Veřejná podpora Spojených států nakonec nepovedenému převratu tak ještě navzájem podpořila vzájemnou animozitu mezi Chávezem a Bílým domem.¹⁰³

Finanční podporu USA¹⁰⁴ lze vystopovat i v další události, která silně otřásla Chávezovou vedoucí pozicí ve venezuelské politice – a to ropné stávkou. Ta započala v prosinci roku 2002 a účastnili se jí členové opozičních ropných odborů, opozičních obchodních federací, a především část managementu státní ropné společnosti PDVSA. Stávka trvala dohromady 64 dní a za tuto dobu se jí podařilo ochromit už tak špatnou ekonomiku Venezuely – ropná produkce se propadla více než čtyřnásobně (viz G.2), země přišla odhadem o přibližně 10 miliard dolarů¹⁰⁵ a HDP v prvním čtvrtletí roku 2003 kleslo o 15 % a ve čtvrtletí druhém dokonce o 25 %.¹⁰⁶

G.2: Celková produkce ropy a export ropy do USA (VIII-2002-VI-2003) v tisíci barelech denně

Graf: autor, data: EIA (2019b) a EIA (2019c)

Stávka dokonce donutila Venezuelu – zemi s největšími zásobami ropy na světě¹⁰⁷ – importovat ropu ze zahraničí, obyvatelstvo se potýkalo s nedostatkem potravin, a to vše ještě více snižovalo oblibu Huga Cháveza v populaci. Po dvou týdnech od zahájení stávky navíc Spojené státy začaly volat po vyhlášení nových voleb. V celé stávce sehrála významnou roli též soukromá média – především TV stanice Globovision – která ve svém vysílání dávala

¹⁰² Corrales, J., Penfold-Becerra, M. (2011)

¹⁰³ Bílý dům i po nepovedeném převratu stále podporoval některé opoziční skupiny. (Mähler, A., 2011, str. 597).

¹⁰⁴ Finanční podpora měla Chávezovým oponentům přicházet především z tzv. *Office of Transition Initiatives*, založené Americkým velvyslanectvím ve Venezuely a financované vládní agenturou *USAID*. (Livingstone, G., 2013)

¹⁰⁵ Livingstone, G. (2013)

¹⁰⁶ Gonzalez, M. (2014), str. 100

¹⁰⁷ Dle americké vládní agentury Energy Information Administration (EIA) prokazatelné venezuelské zásoby ropy činily k lednu 2018 302 miliard barelů. (EIA, 2019a)

prostor jen opozici. Z odtajněných dokumentů je také zřejmé, že DAI (konzultační společnost financována USA) poskytla opozičním skupinám mediální trénink.¹⁰⁸

V celé stávce sehrála také velmi důležitou roli na první pohled nenápadná americká firma *Science Applications International Corporation (SAIC)*, která společně s PDVSA ještě před stávkou založila společný podnik *INTESA*, ve které SAIC kontrolovala 60 %, a který se starala o správu počítačové sítě PDVSA.¹⁰⁹ Během stávky totiž INTESA změnila přístupová hesla do sítí PDVSA, nová hesla navíc pak odmítla předat venezuelské vládě, která tak neměla možnost získat zpět kontrolu nad ropnou společností. SAIC je přitom dlouhodobě známý svými vazbami na americké tajné služby – mezi jeho ředitele patřil např. bývalý ředitel CIA a ministr obrany Robert Gates nebo bývalý ředitel NSA Bobby Ray Inman.¹¹⁰ „Společný podnik“ SAIC a PDVSA, tak znamenal, že SAIC a nejspíše i americké tajné služby měly detailní přehled o obchodních, ale hlavně strategických informacích, týkajících se venezuelské ropy.

Čím déle však stávka trvala, tím méně opozici podporovala venezuelská populace. Celá akce pak byla ukončena venezuelskou armádou, která s podporou nižšího managementu PDVSA v lednu 2003 převzala kontrolu nad ropným průmyslem.¹¹¹

Posledním výrazným pokusem opozice, financované USA, o svržení Huga Cháveze bylo referendum, naplánované na srpen 2004.¹¹² Opoziční skupiny v tuto dobu (2003-2004) získaly od *Office of Transition Initiatives*, *USAID* a *NEDu* celkem téměř 15 milionů dolarů.¹¹³ K jejich překvapení však Chávez v referendu drtivě zvítězil a získal 5,8 milionu hlasů (tedy o 2 miliony více než ve volbách roku 2000).¹¹⁴ Důvodem byly Chávezovy ohromně štědré sociální programy známé jako *misiones*, kterými si doslova své voliče uplatil.¹¹⁵

Od tohoto posledního pokusu USA v podstatě ustaly s jakýmkoli přímým ovlivňováním venezuelské vnitřní politiky – důvodem byla i změna orientace americké zahraniční politiky,

¹⁰⁸ Livingstone, G. (2013)

¹⁰⁹ Tamtéž

¹¹⁰ Tamtéž

¹¹¹ Corrales, J., Penfold-Becerra, M. (2011)

¹¹² Tamtéž

¹¹³ Livingstone, G. (2013)

¹¹⁴ Tamtéž

¹¹⁵ Prakticky okamžitě po oznámení data konání referenda bylo do těchto *misiones* nasměřována neuvěřitelná 4 % HDP. (Corrales, J., Penfold-Becerra, M., 2011)

kteřá se začala v tuto dobu více soustředit na Blízký východ.¹¹⁶

3.1.2. Spojenec „ruského medvěda“ za oceánem

Vzájemné vztahy Ruska (respektive SSSR) a Venezuely byly vždy o trochu bližší než vztahy Ruska s jinými státy Latinské Ameriky. V roce 1857 byla Venezuela například prvním státem Latinské Ameriky, jehož nezávislost byla uznána Ruskem.¹¹⁷ V první polovině 20. století (tedy za vlády Marcosse Peréze Jiméneze a Rómula Betancourta) vzájemné oficiální vztahy trochu ochladly a SSSR podporovala spíše menší komunistické skupiny v zemi, avšak v druhé polovině 20. století po nástupu Carlose Andrése Péreze došlo k jistému restartu vztahů.¹¹⁸ Příčinou onoho restartu bylo především podepsání vzájemně výhodné dohody, která Venezuelu zavazovala k dodávkám ropy na Kubu, výměnou za dodávky sovětské ropy do Španělska.¹¹⁹

Nikdy však vztahy mezi Ruskem a Venezuelou nebyly tak silné a provázané jako ty mezi USA a Venezuelou. Skutečně vřelé vztahy s Ruskem tak tedy začínají až po nástupu Vladimira Putina do úřadu ruského prezidenta v roce 2000 a především pak po roce 2006. V tomto roce totiž USA a později i EU uvrhly na Chávezův režim tvrdé sankce, které americkým, resp. evropským firmám zabraňovaly v obchodu s Venezuelou – tím USA a EU v podstatě otevřely cestu pro ruské a čínské investice. Příkladem budiž situace, kdy USA v roce 2006 odmítly prodat součástky na stíhací letouny F-16, Venezuela se tak obrátila na Rusko s požadavkem na nákup letounů Su-20MK2, které nakonec koupila.

Naprosto zlomovým rokem pro venezuelsko-ruské vztahy byl však rok 2008. V tomto roce totiž proběhla ruská anexie Abcházie a Jižní Osetie, která vyescalovala vztahy USA a Ruska a levicový lídři zemí Latinské Ameriky (a především pak Hugo Chávez) v tento okamžik v Rusku ucítili silného „proti-amerického“ spojence.¹²⁰

Jako reakci na tuto anexi USA dislokovaly své námořní síly v Černém moři, Rusko pak výměnou zvýšilo svou vojenskou přítomnost v regionu Latinské Ameriky a jeho nejbližším spojencem se stala právě Venezuela. Ještě v roce 2008 Rusko do Venezuely poslalo dva

¹¹⁶ Zatímco v roce 2001 měla USA v regionu Latinské Ameriky 14 000 vojáků, v roce 2004 už to byli jen 2 000. (Goforth, S., 2012)

¹¹⁷ Rouvinski, V. (2018), str. 2

¹¹⁸ Tamtéž

¹¹⁹ Grayson, G. (1985)

¹²⁰ Ellis, R. E. (2015)

bombardéry Tu-160,¹²¹ schopné nést jaderné zbraně, a na konci roku také došlo ke společným čtyřdenním námořním cvičením Venezuely a Ruska, kterých se účastnila čtyři ruská plavidla v čele s jadernou válečnou lodí *Petr Veliký*.¹²² Ruku v ruce s rozšířením vojenského vlivu v regionu šlo samozřejmě i rozšíření vlivu politického a diplomatického – v listopadu 2008 se tak tehdejší ruský prezident Dmitrij Medveděv účastnil summitu *Bolívarovského svazu pro lid naší Ameriky (ALBA)* a následně pozval naopak Huga Cháveze na návštěvu Kremlu.¹²³

Jak už bylo zmíněno výše, pro rozšiřování ruského vlivu v regionu byla největší spojencem právě Venezuela. Například celkový objem obchodu se zbraněmi, prodaných z Ruska do Latinské Ameriky činil mezi lety 2001-2013 14,5 miliardy dolarů, z toho 11 miliard dolarů šlo právě za zbraně z Venezuely.¹²⁴

Dobře pozorovatelný byl i nárůst ekonomického vlivu Ruska ve Venezuele, příkladem může být rok 2006, kdy ruská státní společnost Gazprom zvítězila v tendru na průzkum nových těžebních polí ve venezuelských teritoriálních vodách.¹²⁵ Na rozdíl od vlivu politického a vojenského neměl ekonomický vliv Ruska ve Venezuele dlouhého trvání – důvodem byl mimo jiné vliv Číny,¹²⁶ která do regionu vstoupila krátce po Rusku a také vysoká míra korupce. Jedinou ruskou firmou, která ve Venezuele nepřestala působit je ruský gigant Rosněft – ten se stal jakýmsi nástrojem ruského geopolitického vlivu v zemi.

Rosněft je od roku 2010 partnerem venezuelské ropné společnosti PDVSA a jako takový se podílí na těžbě na některých ze strategických venezuelských ropných polích¹²⁷ a na průzkumu nových zdrojů ropy v pásu řeky Orinoco. Mezi lety 2014 a 2016 kdy Venezuelu sužovala silná ekonomická recese, Rosněft zaplatil předem za dodávky ropy od PDVSA v množství 4 milionů barelů ropy za měsíc (celkem cca 6,5 miliardy dolarů) a umožnil tak venezuelské vládě financovat rozhodující volby v roce 2015.¹²⁸ Pro pořádek dodejme, že do

¹²¹ Tamtéž

¹²² Goforth, S. (2012), str. 80

¹²³ Od té doby navštívil Chávez Moskvu nejvíce ze všech latinsko-amerických lídrů. (Ellis, R. E., 2015)

¹²⁴ Nakonec se však právě tento obchod se zbraněmi ukázal v dlouhodobém horizontu pro Rusko jako značně nevýhodný. Venezuelu totiž takto vysoké částky za zbraně ekonomicky vyčerpaly a vytvořily tak místo pro silnější čínských vliv v zemi. (Ellis, R. E., 2015)

¹²⁵ Rouvinski, V. (2018), str. 5

¹²⁶ Více o čínském vlivu na str. 30 a kapitole „Čínský drak“ jako venezuelský sponzor

¹²⁷ Například ropná pole Patao a Mejillones na pobřeží, na které získal 30letou licenci v roce 2017.

(Rouvinski, V., 2018, str. 8)

¹²⁸ Rouvinski, V. (2018), str. 7

půlky roku 2018 se PDVSA podařilo dodat jen polovinu nasmlouvaného množství ropy.¹²⁹

Celkem do společného podnikání PDVSA a Rosněftu dle Reuters Rosněft investoval od roku 2010 do roku 2018 celkem přes 9 miliard dolarů, zisky však byly o 1,9 miliard dolarů nižší.¹³⁰ I přes značnou ekonomickou nevýhodnost rusko-venezuelských ekonomických vztahů však Rusko zatím v podpoře Venezuely pokračuje, jedná se totiž o jednoho z klíčových geopolitických partnerů ruské zahraniční politiky v regionu.

3.1.3. „Čínský drak“ jako venezuelský sponzor

Úpadek geopolitického zájmu USA o Latinskou Ameriku se projevil i ve větším zájmu Číny o tento region. Důkazem vzrůstajícího zájmu Číny o region na přelomu tohoto tisíciletí je enormní nárůst čínského importu z Latinské Ameriky, který mezi lety 1999 a 2004 vzrostl o neuvěřitelných 600 %.¹³¹ Venezuela dokonce v roce 2001 byla první latinsko-americkou zemí, která se stala strategickým rozvojovým partnerem Číny.¹³² A Hugo Chávez během svého působení ve funkci navštívil Čínu nejvíce krát ze všech latinsko-amerických lídrů.¹³³

Zlomovým rokem pro vztahy Venezuely a Číny byl – stejně jako v předchozím případě Ruska – rok 2006 a uvržení sankcí ze stran USA a EU na Venezuelu. První velkou čínskou investicí bylo založení společného fondu *Joint China-Venezuela Fund* v roce 2007, s počátečním vkladem 4 miliardy dolarů. Od tohoto roku do roku 2017 Čína Venezuele (primárně právě přes tento fond) půjčila přibližně 7 miliard dolarů – to tvoří více než 40 % veškerých čínských peněz, směřujících do celé Latinské Ameriky.¹³⁴

I přes různé okrajové investice v telekomunikacích a informačních technologiích se čínské investice soustředí na největší bohatství Venezuely – ropu. V srpnu 2006 venezuelský ministr energií Rafael Ramírez oznámil, že Čínou vlastněné ropné podniky investují do roku 2012 do venezuelských energetických projektů přes 5 miliard dolarů.¹³⁵ Mezi zeměmi také došlo k podpisu několika dohod, týkajících se prodeje venezuelské ropy do Číny, Venezuela si od těchto investic a dohod slibovala menší závislost na Spojených státech.

Export venezuelské ropy do Číny však nikdy nedosáhl slibovaných objemů. Důvodem

¹²⁹ Reuters (2018)

¹³⁰ Reuters (2019a)

¹³¹ Ze 3 miliard dolarů na 21,7 miliard dolarů. (Dumbaugh, K., 2005, str. 2)

¹³² Jilberto, A., & Hogenboom, B. (Eds.). (2010)

¹³³ Atlantic Council (2020)

¹³⁴ Tamtéž

¹³⁵ Jilberto, A., & Hogenboom, B. (Eds.). (2010)

byla kromě technických těžebních limitů na straně Venezuely a geografických limitů (doprava ropy na americké pobřeží trvá maximálně 5 dní, do Číny pak minimálně 55 dní),¹³⁶ především fakt, že je venezuelská ropa velmi obtížně zpracovatelná¹³⁷ a pro potřeby Číny byla tedy vcelku nepoužitelná.¹³⁸ I tyto důvody tedy stály zatím, že se Venezuele závislosti na USA nepodařilo zbavit.

Venezuela je také dlouhodobě největším odběratelem čínského zbrojního materiálu v regionu. Mezi lety 2008 a 2018 nakoupila zbraně a zbraňové systémy za celkem 592 milionů dolarů (87 % celkových prodejů čínských zbraní do regionu Latinské Ameriky).¹³⁹

Jak už bylo řečeno Čína ve Venezuele investovala cca 70 miliard dolarů, dle amerického politologa Roberta Evana Ellise, tak byla čínská podpora klíčová pro podporu a udržitelnost ohromných sociálních programů, které ve Venezuele zavedl Hugo Chávez a pokračoval v nich jeho nástupce Nicolas Maduro.¹⁴⁰ Doslova pak ve svém textu zmiňuje pět nejdůležitějších aspektů čínské pomoci: 1) zdroj krátkodobých fondů; 2) pomoc s těžbou nerostných surovin; 3) diverzifikace exportu; 4) sponzoring symbolických projektů pro domácí populaci; a 5) alternativní dodávky vojenského materiálu.¹⁴¹ Všechny tyto výše zmíněné body se ukázaly důležité především v období vlády Nicolase Madura – tedy v období iracionální ekonomické politiky, nízkých cen ropy a vysoké korupce.¹⁴² V období jeho vlády například získala Venezuela v roce 2015 největší jednorázovou čínskou investici ve výši 20 miliard dolarů.¹⁴³

Stále však USA Venezuelu a Huga Cháveze veřejně kritizovaly za přílišnou otevřenost vůči Íránu, Rusku nebo některým levicovým vládám, guerillám a skupinám v Latinské Americe. V posledních letech Chávezovy vlády se USA cítily ohroženy také novými dohodami o vývozu ropy mezi Venezuelou a Čínou. Tyto dohody však nikdy (především díky geografické vzdálenosti obou států a finančním nákladům na případnou přepravu)

¹³⁶ Mijares, V. (2015), str. 37

¹³⁷ Venezuelská ropa patří do kategorie tzv. „těžkých rop“ s velmi vysokou hustotou. To značně zvyšuje náklady a nároky na její rafinaci a další využití. Mezi lety 1976 a 2004 byly Venezuela a USA jedinými dvěma státy na světě, schopnými tuto ropu zpracovat. (Jilberto, A., & Hogenboom, B. (Eds.), 2010) a (Mijares, V., 2015)

¹³⁸ Např. Livingstone, G. (2013) nebo Jilberto, A., & Hogenboom, B. (Eds.). (2010)

¹³⁹ CSIS (2018)

¹⁴⁰ Ellis, R. E. (2010)

¹⁴¹ Tamtéž

¹⁴² Briceño-Ruiz J., Molina M. N. (2020)

¹⁴³ The Guardian. (2015)

nedosáhly takových objemů jako ty mezi Venezuelou a USA.¹⁴⁴

3.1.4. „Osa jednoty“ s Íránem

Vztahy Íránu s Venezuelou, potažmo s regionem Latinské Ameriky nikdy nebyly příliš silné. Jediným historickým momentem, kdy se jejich zájmy alespoň na chvíli protnuly byly léta 60. a 80, kdy jako dva zakládající členové a zároveň největší producenti kartelu *Organization of the Petroleum Exporting Countries (OPEC)* lobovaly za vyšší ceny ropy.¹⁴⁵ Zlomovými lety se však staly až roky 2007 a 2008. Mezi těmito lety se íránský obchod se zeměmi Latinské Ameriky skokově ztrojnásobil na hodnotu 2,9 miliard dolarů.¹⁴⁶ U samotné Venezuely hodnota vzájemného obchodu raketově vyletěla ze zanedbatelných 189 000 dolarů v roce 2001 na 57 milionů dolarů v roce 2008.¹⁴⁷ Podle amerického politologa Seana Gofortha přitom klíčovou úlohu jakéhosi prostředníka v íránském rozmachu v regionu sehrál právě Hugo Chávez.¹⁴⁸

Za počátek rozvíjení venezuelsko-íránských vztahů bývá považován rok 2007, kdy Chávez společně se svým íránským protějškem Mahmúdem Ahmadínežádem vyhlásili mezi těmito dvěma státy tzv. „osu jednoty,“ která měla reprezentovat jakýsi blok zastupující anti-americké zájmy. Prvním reálným krokem v íránsko-venezuelském sblížování pak bylo založení venezuelské pobočky íránské *Export Development Bank of Iran (EDBI)* v roce 2008 s názvem *Banco Intenacional de Desarrollo* v Caracasu.¹⁴⁹ Tato banka byla později v říjnu 2008 Spojenými státy obviněna z financování teroristické skupiny Hizballáh.¹⁵⁰

Podstatně důležitější událostí však v dubnu 2009 bylo (po čínském vzoru) založení společné banky *Iran-Venezuela Joint Bank*, do které vložil každý ze států po 100 milionech dolarů.¹⁵¹ Stejně jako v případě předchozích zemí, úhelným kamenem bilaterálních vztahů je i zde ropa a zemní plyn. Navíc také Chávez otevřeně podporoval íránský jaderný program, a to nejen diplomaticky, ale i surovinově. V roce 2008 například venezuelská státní společnost *CVG Minerven* udělila koncesi íránské firmě *Impasco* na těžbu nerostných

¹⁴⁴ Více ke vztahům Venezuely a USA na str. 22 a kapitole „Zadní dvorek“ Ameriky

¹⁴⁵ Goforth, S. (2012)

¹⁴⁶ Tamtéž

¹⁴⁷ Tamtéž

¹⁴⁸ Tamtéž

¹⁴⁹ Johnson, S. (2012), str. 4

¹⁵⁰ Ke Spojeným státům se roku 2010 přidala i EU, která zamrazila veškeré fondy a zdroje patřící pod tuto venezuelskou pobočku EDBI. (Johnson, S., 2012, str. 4)

¹⁵¹ Johnson, S. (2012), str. 4

surovin v pánvi Roraima, které je známá bohatými zásobami uranu.¹⁵²

Tyto čím dál bližší vztahy mezi Venezuelou a Íránem začaly být logicky čím dál větším bezpečnostním rizikem pro Spojené státy. Ty se od teroristických útoků 11. září 2001 snaží zamezit vývoji íránského jaderného programu a omezit íránské financování terorismu. Nyní bylo zcela zřejmé, že se jim to – mimo jiné i díky další silně proti americké zemi – nedaří.

Čím více byly USA íránskou hrozbou znepokojeny, tím bližší vztahy se s Íránem snažila navázat Venezuela. Příkladem budiž přelom let 2011 a 2012, kdy USA v prosinci 2011 uvalily nové sankce na íránskou centrální banku, do které směřují veškeré íránské příjmy z ropy. Írán odpověděl, že v případě, že se kterákoli země rozhodne blokovat export íránské ropy, íránská armáda je poté připravena blokovat Hormuzský průliv – tedy nejdůležitější strategické místo pro přepravu ropy na světě. Hned na začátku ledna poté Ahmadínežád vyrazil na cestu po Latinské Americe, během které navštívil i Venezuelu, ve které se mu dostalo Chávezovi otevřené podpory.¹⁵³

Z celkové obchodní výměny Íránu a zemí Latinské Ameriky, která tvořila v roce 2010 pouze 3,5 miliardy dolarů¹⁵⁴ (2 % celkového zahraničního obchodu Íránu) a faktu, že hlavními ekonomickými partnery Íránu v regionu nebyla ani zdaleka Venezuela, nýbrž Argentina, Brazílie a Mexiko, je jasně patrné, že vztahy obou zemí jsou založeny spíše než na ekonomické výhodnosti na společné anti-americké rétorice.¹⁵⁵

3.2. Analýza historicko-politického vývoje a geopolitického významu Libye

Libye (oficiálně *Libyjský stát*) leží v severní části Afriky u Středozemního moře. Její rozloha 1 759 540 km² z ní tvoří 4. největší stát afrického kontinentu.¹⁵⁶ Historicky byla tato země rozdělena na tři zcela odlišné části: *Tripolsko* na západě s hlavním městem Tripoli, *Kyrenaiku* s regionálním hlavním městem Bengerázi a pouštní oblast *Fezzán* s regionálním hlavním městem Sebha. Drtivá většina libyjské populace potom žije právě v oblastech

¹⁵² Tamtéž

¹⁵³ Corrales, J., & Romero, C. A. (2012)

¹⁵⁴ Tuto částku můžeme srovnat například s čínsko-latinskou obchodní výměnou, která za stejné období činila téměř 180 miliard dolarů nebo obchodní výměnou s USA, která rovněž za stejné období dosáhla 636 miliard dolarů. (Johnson, S., 2012, str. 5)

¹⁵⁵ Corrales, J., & Romero, C. A. (2012)

¹⁵⁶ CIA Libya (2020)

Tripolsko a Kyrenaika.

Tyto oblasti však spolu historicky neměly příliš společného. Zatímco Tripolsko bylo vždy orientováno spíše na sever a severozápad, především díky svým obchodním vazbám s jižní Evropou,¹⁵⁷ Kyrenaika se upínala spíše k Egyptu a arabským zemím.¹⁵⁸ Toto geografické rozdělení je přítomné doposud a ilustrovat ho lze nejlépe například chybějícím pozemním dopravním spojením (železnice, silnice) mezi městy na západě a východě Libye.¹⁵⁹ Zcela samostatnou kapitolou je poté Fezzán, který je tradičně tvořen kočovníky, kteří nemají s obchodními komunitami na pobřeží téměř nic společného.¹⁶⁰ Toto rozdělení respektovali při své nadvládě Řekové, Římané i Turci, změna nastala až s příchodem Evropanů. Dle Tima Marshalla bude takováto „evropská představa Libye, stará jen několik desítek let, s námahou zápolit o přežití.“¹⁶¹

M.2: Mapa Libye

Zdroj: CIA Maps LY (2020)

Stejně jako v případě Venezuely i Libye byla před objevením ropy roku 1959 jednou z nejchudších zemí světa.¹⁶² Po jejím objevení sice přišlo výrazné zbohatnutí, ale také

¹⁵⁷ Marshall, T. (2018), str. 131

¹⁵⁸ Tamtéž; Mořské proudy okolo Benghází koneckonců i lodě přirozeně zanášejí směrem na východ.

¹⁵⁹ Pargeter, A. (2012), str. 12

¹⁶⁰ Marshall, T. (2018), str. 131

¹⁶¹ Tamtéž

¹⁶² Pargeter, A. (2012), str. 12

závislost na zahraničním kapitálu, a to především na tom britském a americkém.¹⁶³

Velkou roli v geopolitickém významu Libye hraje i její geografická blízkost Evropy, především pak Itálie a Francie. Ta se promítla především do exportu libyjské ropy a zemního plynu do těchto zemí. Například v roce 2010 – tedy krátce před revolucí – tvořila libyjská ropa 28 % a zemní plyn 11 % veškerého italského importu těchto komodit, to z Libye činilo největšího importéra ropy, resp. zemního plynu v Itálii.¹⁶⁴ Po revoluci sice čísla klesla, i tak byla Libye v prvním čtvrtletí roku 2018 čtvrtým největším importérem ropy do Itálie.¹⁶⁵ U Francie činil import libyjské ropy těsně před revolucí 15 %, což z ní po Rusku činilo druhého největšího francouzského ropného importéra.¹⁶⁶

3.2.1. „Koloniální stigma“ Itálie

Itálie Libyi držela jako své koloniální území od roku 1911 až do roku 1943. Území Itálie získala po tzv. Italsko-turecké válce (1911-1912) a již od počátku vládla velmi tvrdě a krvavě potlačovala jakoukoli formu odporu, která se koncentrovala především ve východní části Libye – Kyrenaice.¹⁶⁷ Krvavost potírání opozičních rebelů však ještě více eskalovala s nástupem fašistické vlády v Římě roku 1922.¹⁶⁸

Mezi lety 1923 až 1932 tak v boji proti opozičním rebelům bylo zavražděno nebo na následky pobytu v koncentračním táboře zemřelo na 225 000 obyvatel Kyrenaiky, což tvořilo přibližně čtvrtinu její tehdejší populace.¹⁶⁹ Vzhledem k tomuto není překvapivé, že i po několika desítkách let od konce italské nadvlády libyjské obyvatelstvo stále cítí vůči Itálii obrovskou křivdu, která však v podstatě nepoznamenává vzájemné oficiální vztahy mezi těmito zeměmi.

Mezi lety 1943-1951 byla Libye ve společné správě Velké Británie a Francie,¹⁷⁰ po získání nezávislosti pak v zemi vládl král Idris Senussi (1951-1969). I v tomto období, krátce po italské okupaci však vztahy Říma a Tripolisu zůstaly na velmi dobré úrovni. Senussi dokonce s Italy, kteří stále vlastnili největší podíl libyjské úrodné půdy, podepsal roku 1956

¹⁶³ Tamtéž

¹⁶⁴ EIA. (2010)

¹⁶⁵ Statista. (2018)

¹⁶⁶ Reuters. (2011a)

¹⁶⁷ Vandewalle, D. (2006)

¹⁶⁸ Pargeter, A. (2012), str. 25

¹⁶⁹ Mann, M. (2006)

¹⁷⁰ Viz vztahy s Velkou Británií str. 38 a vztahy s Francií str. 39

dohodu o nedotknutelnosti italských majetků v Libyi.¹⁷¹

V době Senussiů vlády také došlo roku 1959 na území Libye k již zmíněnému objevení velkých ropných ložisek. V tom samém roce byla také v Itálii založena společnost *Compagnia Ricerca Idrocarburi (CORI)*, ve které držela 90 % podílu firma *AGIP* a 10 % *Societa Nazionale Metanodotti (SNAM) Progetti* – obě dceřiné firmy italské *Ente Nazionale Idrocarburi's (ENI)*, ve které nadpoloviční podíl vlastní přímo italská vláda.¹⁷² Hned v listopadu 1959 pak CORI získává od libyjské vlády – samozřejmě výměnnou za vysoké licenční poplatky – licenci na těžbu ropy v kyrenaiské poušti.¹⁷³

Po nástupu Kaddáfího roku 1969 se zprvu zdálo, že Itálie ztratí v Libyi svůj vliv. Hned v prvních měsících jeho vlády byli italští farmáři, kteří vlastnili největší podíl libyjské úrodné země, jako první vyvlastněni a jejich majetek byl rozdělen mezi libyjské obyvatelstvo.¹⁷⁴ Celá italská populace (cca 85 000) poté o pár měsíců později v červenci 1970 musela na základě dekretu opustit Libyi.¹⁷⁵ Ke zlepšení vzájemných vztahů však došlo velmi záhy, a to hned roku 1972, kdy se Itálii podařilo (s posvěcením USA)¹⁷⁶ Libyi dodat obrněné transportéry M-113.¹⁷⁷

Za skutečný počátek znovuoobnovených vztahů lze však považovat dohodou ze září 1972 mezi italskou ENI a libyjskou *National Oil Corporation (NOC)*, která zavazovala ENI poskytnout NOC 50 % akcií její libyjské společnosti CORI.¹⁷⁸ Tato dohoda pak Itálii umožnila dále podnikat v libyjském ropném průmyslu i po roce 1974, kdy jinak došlo k zestátnění všech ostatních zahraničních (tedy britských a amerických) ropných společností.¹⁷⁹ V roce 1976 také došlo k poněkud bizarnímu libyjskému nákupu 10 % akcií italské automobilky Fiat.¹⁸⁰

Zhoršení italsko-libyjských vztahů nastalo až roku 1980, kdy došlo ke zřícení italského letadla společnosti Itavia, známé jako „*masakr v Ustice*.“ Událost nebyla dosud řádně

¹⁷¹ Silvio, L. (2020), str. 84

¹⁷² Tamtéž

¹⁷³ Tamtéž

¹⁷⁴ Vandewalle, D. (2018)

¹⁷⁵ Zoubir, Y. H. (2009), str. 403

¹⁷⁶ Výroba těchto původně amerických transportérů italskou firmou *OTO Melara* se totiž mohla konat jen díky dohodě s USA, která zaručovala, že tyto transportéry bude užívat výhradně jen italská armáda. (Silvio, L., 2020, str. 87)

¹⁷⁷ Silvio, L. (2020), str. 87

¹⁷⁸ Tamtéž, str. 84

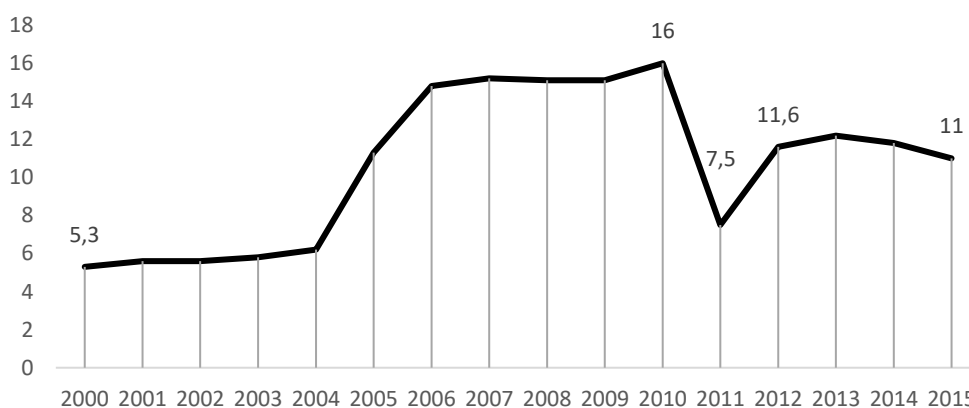
¹⁷⁹ Tamtéž

¹⁸⁰ Zoubir, Y. H. (2009), str. 403

vyšetřena, dle mnoha spekulací však za zřícením tohoto letadla mohla stát právě Libye.¹⁸¹ Situaci příliš neprospěla ani Kaddáfího čím dál větší angažovanost ve financování různých teroristických skupin, která vyústila až v rozhodnutí tehdejšího amerického prezidenta Reagana uzavřít libyjskou ambasádu ve Washingtonu.¹⁸² Do zhoršení se promítla také instalace amerických raket na Sicílii¹⁸³ a především libyjské zapojení v teroristickém útoku na let *Pan Am 103*, které se zřítilo nad skotským městem *Lockerbie*.

Ke zlepšování vztahů začalo docházet až počátkem 90. let. Tyto snahy pak vygradovaly v červnu 1996, kdy došlo k podpisu dohody mezi ENI a NOC o investici 3 miliard dolarů do stavby společného plynovodu mezi Sicílií a Libyí – tento plynovod byl otevřen roku 2004 a je znám pod názvem Greenstream.¹⁸⁴ Díky tomuto plynovodu pak došlo ke ztrojnásobení libyjské produkce zemního plynu (viz G.3).

G.3: *Produkce zemního plynu v Libyi (2000-2015) v miliardách m³*

Graf: autor, data: BP (2008) a BP (2018)

K definitivnímu zlepšení vztahů libyjsko-italských vztahů však došlo až po podpisu známé Smlouvy z Benghází v roce 2008, na základě které Itálie slíbila kompenzaci za koloniální okupaci země ve výši 5 miliard dolarů a Libye se výměnnou zavázala přijmout opatření za účelem omezení migrace přes Středozemní moře.¹⁸⁵ Tyto vztahy byly pak finálně stvrzeny historicky první návštěvou Muammara Kaddáfího v Itálii v červnu 2009.¹⁸⁶

¹⁸¹ Tamtéž

¹⁸² Davis, B.L. (1990)

¹⁸³ Haley, P. E. (1984)

¹⁸⁴ Silvio, L. (2020), str. 92

¹⁸⁵ Zoubir, Y. H. (2009), str. 408 a Silvio, L. (2020)

¹⁸⁶ Silvio, L. (2020),

3.2.2. Francie jako „zbrojř Libye“

Jak již bylo zmíněno výše v předchozí kapitole věnované vztahům mezi Itálií a Libyí Francie poté, co Libye získala nezávislost spravovala mezi lety 1943 až 1951 jednu ze tří částí Libye – Fezzan. Prvním krokem v navázání vzájemných vztahů mezi suverénní Libyí a Francií bylo v roce 1955 podepsání dvou smluv: *Treaty of Friendship and Good Neighbourliness*, zaručující stažení francouzských jednotek z Fezzanu a *Treaty of Economic Cooperation*.¹⁸⁷

O skutečně blízkých vztazích lze však hovořit až od roku 1967, kdy Francie v průběhu Šestidenní války v červnu tohoto roku uvolnila svá jinak přísná embarga na vývoz zbraní a odsouhlasila prodej zbraní libyjské armádě.¹⁸⁸ A v roce 1974 tyto státy podepsaly dohodu, která měla Francii, výměnou za technickou asistenci, zbraňové dodávky a finanční spolupráci, zajistit pravidelné dodávky libyjské ropy.¹⁸⁹ V průběhu 70. let Francie Libyi prodala na 150 stíhacích letounů Mirage.¹⁹⁰

Nicméně od dva roky později – roku 1976 – začaly mít vztahy mezi oběma zeměmi (především kvůli francouzským dodávkám zbraní do Izraele, Egypta, ale i jiných zemí Blízkého východu) vážné trhliny. Tyto neshody byly ještě umocněny francouzskými intervencemi v Západní Africe (1977-1978) a Zairu (1978) a Kaddáfí tak Francii v roce 1978 obvinil z kolonialismu.¹⁹¹ Další ranou pro vzájemné vztahy pak byla občanská válka v Chadu, ve které obě země podporovaly opačné strany konfliktu.¹⁹² Napětí ve vzájemných vztazích také silně ovlivnil v roce 1981 nástup pro-izraelského Françoise Mitterranda do úřadu.¹⁹³ I přesto dosahoval obchod se zbraněmi mezi Francií a Libyí mezi lety 1970-1990 3,13 miliard dolarů, což z ní činilo druhého největšího importéra zbraní do Libye hned po SSSR.¹⁹⁴

Jistá normalizace vztahů je patrna na konci roku 2004, kdy přijíždí na oficiální návštěvu do Libye francouzský prezident Jacques Chirac – jedná se mimochodem o první návštěvu

¹⁸⁷ Zoubir, Y. H. (2009), str. 402

¹⁸⁸ Metz, H. C. (1989), str. 226

¹⁸⁹ Tamtéž

¹⁹⁰ Lutterbeck, D. (2009), str. 509

¹⁹¹ Metz, H. C. (1989), str. 226-227

¹⁹² Tamtéž; Francie prezidenta Hissene Habré a Libye bývalého prezidenta Goukkouni Wuedei (Zoubir, Y. H., 2009, str. 405)

¹⁹³ Zoubir, Y. H. (2009), str. 405

¹⁹⁴ Lutterbeck, D. (2009), str. 506

francouzské hlavy státu od roku 1951.¹⁹⁵ O pár měsíců později v únoru 2005¹⁹⁶ pak francouzský ministr obrany cestuje do Libye se záměrem poskytnutí modernizace již zmíněných letounů Mirage, dodaných v 70. letech, tréninku libyjským pilotům a dodávce radarového systému.¹⁹⁷ V roce 2006 pak skutečně k modernizaci 12 letounů Mirage v hodnotě 140 milionů dolarů dojde.¹⁹⁸

Dalším zbrojním kontraktem pak byla dodávka protitankových střel Milan v hodnotě 300 milionů eur uskutečněná v srpnu 2007.¹⁹⁹ V prosinci toho samého roku pak došlo při první oficiální návštěvě Kaddáfího v Paříži k domluvě na skutečně obrovskému kontraktu, sestávajícího ze 14 stíhacích letadel Rafale, 35 vojenských helikoptér, 21 Airbusů, radarového systému a dalšího vybavení v hodnotě 4,5 miliardy eur, ze kterého však vzhledem k libyjským revolučním událostem sešlo.²⁰⁰

3.2.3. Britský „obchod v poušti“

Velká Británie byla společně s Francií druhou zemí, která spravovala Libyi – konkrétně Tripolsko a Kyrenaiku – v období mezi koncem italské koloniální správy a nezávislostí Libye (1943-1951). Po získání nezávislosti začal v Libyi vládnout již jednou zmíněný král Idris Senussi, který měl politicky velmi blízko k Velké Británii. V průběhu jeho vlády mezi lety 1951 až 1969 byla Libye závislá na ekonomické, ale i vojenské pomoci právě Británie, ale i USA – výměnou za tuto pomoc Libye umožnila těmto dvěma zemím umístění vojenských základen na jejím území.²⁰¹

K radikální změně ve vzájemných vztazích došlo až při puči roku 1969, po kterém získal veškerou moc v zemi Muammar Kaddáfí. Hned v roce 1970 došlo k nucené evakuaci britské základny v Tobruku²⁰² a o rok později k zestátnění britské ropné společnosti BP.²⁰³ Ke vzájemnému antagonismu pak ještě více přispěla libyjská podpora maltské vládě při maltsko-britském sporu o britské vojenské základny na Maltě a pak především libyjská podpora Irské republikánské armády (IRA).²⁰⁴ K historicky nejhorsím vztahům mezi Británií

¹⁹⁵ Zoubir, Y. H. (2009), str. 412

¹⁹⁶ Skutečně několik málo měsíců po odvolání embarga EU na dovoz zbraní do Libye.

¹⁹⁷ Lutterbeck, D. (2009), str. 518

¹⁹⁸ Tamtéž, str. 519-519

¹⁹⁹ Tamtéž, str. 519

²⁰⁰ Tamtéž

²⁰¹ Yehudit, R. (2006), str. 271

²⁰² Tamtéž

²⁰³ Zoubir, Y. H. (2009), str. 403

²⁰⁴ Yehudit, R. (2006), str. 271-272

a Libyí došlo po teroristickém útoku na let Pan Am 103, během kterého zemřelo u skotského města Lockerbie na 270 lidí a za nímž dle mnoha indicií stála právě Libye.²⁰⁵

Vztahy se začaly znovu zlepšovat od roku 1999, kdy došlo ke znovuoobnovení vzájemných diplomatických vazeb mezi Tripolisem a Londýnem, které byly od roku 1984 přerušeny. Návrat k dobrým vztahům byla pak potvrzen oficiální návštěvou britského ministerského předsedy Tonyho Blaira 25. března 2004.²⁰⁶ Tato návštěva – resp. oficiální setkání Kaddáfího s Blairem – proběhla v tradičním libyjském stanu na okraji Tripolisu, a právě proto se jí někdy přezdívá jako „*obchod v poušti*.“²⁰⁷

Ke druhé Blairově návštěvě v Libyi pak došlo v roce 2007. Během ní došlo k podpisu smlouvy mezi firmou British Petroleum (BP), která byla nucena z Libye odejít v roce 1971, a Libyí v hodnotě 900 milionů dolarů, která BP dovolovala provádět průzkum a těžbu ropy na libyjském území, v roce 2009 pak BP oznámila, že v dalších 20 letech plánuje v Libyi investice ve výši 20 miliard dolarů.²⁰⁸ Od roku 2005 pak také britské ministerstvo obrany poskytovalo libyjské armádě výcvik.²⁰⁹

Po resignaci Tonyho Blaira – osobního přítele Muammara Kaddáfího²¹⁰ – libyjsko-britské vztahy trochu ochladly, stále však byly až do revoluce v roce 2011 na poměrně dobré úrovni. Důkazem budiž například smlouva z roku 2008 zavazující Británii k dodávce taktického komunikačního a datového systému libyjské armádě v hodnotě 165 milionů dolarů.²¹¹

3.2.4. Nestálé vztahy s USA

Spojené státy, měly podobně jako výše popsaná Británie, s Libyí v období vlády krále Idrise Senussiho, velmi dobré vztahy, které se mimo jiné projevovaly i americkou vojenskou přítomností na libyjském území, konkrétně na základně *Whealus Air Force Base*.²¹² Tato základna, které se přezdívalo „*Little America*“, dokonce byla jedno období s 5000 vojáky

²⁰⁵ Tamtéž, str. 278

²⁰⁶ Tamtéž, str. 281; Jednalo se o první návštěvu britského ministerského předsedy v Libyi od návštěvy Winstona Churchilla během druhé světové války.

²⁰⁷ Al Jazeera. (2015a)

²⁰⁸ NYT (2007)

²⁰⁹ Tamtéž

²¹⁰ Např. The Guardian. (2015)

²¹¹ Lutterbeck, D. (2009), str. 522

²¹² Zoubir, Y. H. (2006), str. 48

amerického letectva největší americkou vojenskou základnou mimo území samotné USA.²¹³ Avšak stejně jako Británie i USA o tuto základnu přišly v roce 1970, tedy rok po převzetí moci Muammarem Kaddáfím,²¹⁴ a základna pak byla až do konce studené války v roce 1991 využívána sovětskou armádou.²¹⁵

Dle amerického politologa alžírského původu Yahia H. Zoubira²¹⁶ však vzájemné vztahy, ještě více než ztráta základny, poškodilo znárodnění ropného průmyslu, které samozřejmě zasáhlo i americké společnosti – především pak společnost Esso.²¹⁷ Vztahům příliš neprospěl ani fakt, že se Libye po puči roku 1969 rozhodla politicky, ale i vojensky přiblížit více Sovětskému svazu. Tím se z ní v očích USA, pro kterou byla Libye v době krále Idrise Senussiho regionálním spojencem, stala „*sovětským satelitem*.“²¹⁸ Svou roli v tom sehrála i již výše zmíněná námořní základna Wheelus, která společně s námořními základnami Bizerta v Tunisku, Dhalek Island v Etiopii, nebo Socotra a Aden v Jemenu, které SSSR získala přibližně ve stejné době, umožnila SSSR přístup k tzv. „*teplým přístavům*“,“²¹⁹ jejichž absence je velkým ruským geopolitickým hendikepem v podstatě po celou ruskou historii.²²⁰

Deset let po puči, tedy v roce 1979, byla Libye zapsána na americký seznam států podporujících terorismus.²²¹ Důvodem byla podpora nejen teroristických skupin v pravém slova smyslu, ale i levicových osvobozených hnutí (např. IRA,²²² ETA,²²³ uMkhonto we Sizwe,²²⁴ Fronta Polisario,²²⁵ PKK,²²⁶ MRTA,²²⁷ Organizace pro osvobození Palestiny,

²¹³ Atlas Obscura (2020)

²¹⁴ Zoubir, Y. H. (2006), str. 48

²¹⁵ Atlas Obscura (2020)

²¹⁶ Tamtéž, str. 49

²¹⁷ Zoubir, Y. H. (2002), str. 31

²¹⁸ ElWarfally, M. G. (1988), str. 155

²¹⁹ Tedy přístavům, které po celý rok nezamrzají. (Green, W., 1993)

²²⁰ Green, W. (1993).

²²¹ Sidaway, J. D. (1989)

²²² Irská republikánská armáda

²²³ Ozbrojená baskická nacionalistická a separatistická organizace s cílem vytvořit na hranici Španělska a Francie nezávislý socialistický stát.

²²⁴ Ozbrojená část Afrického národního kongresu, který bojoval proti apartheidu v Jihoafrické republice.

²²⁵ Povstalecké hnutí, jehož cílem je vymanit Západní Saharu ze správy Maroka.

²²⁶ Strana kurdských pracujících, která usiluje o vytvoření kurdského státu.

²²⁷ Peruánská marxistická guerillová skupina.

GAM,²²⁸ OPM,²²⁹ Fretilin²³⁰ nebo MNLF²³¹).²³²

Historicky nejhorší vztahy mezi oběma zeměmi pak nastaly za administrativy amerického prezidenta Ronalda Reagana (1981-1989).²³³ Hned v první roce Reaganova mandátu došlo k sestřelení dvou libyjských stíhacích letadel americkými letadly nad zálivem Velká Syrta o rok později v roce 1982 pak USA uvalila embargo na import libyjské ropy, co však bylo důležitější, i na export americké technologie na těžbu ropy do této země.²³⁴

O čtyři roky déle v roce 1986 pak USA na Libyi uvalila kompletní ekonomické sankce a v dubnu tohoto roku podnikly jednotky amerického letectva bombový nálet na města Tripolis a Bengházi, kde kromě mnoha nevinných civilistů zahynula i Kaddáfího adoptivní dcera – dle již zmíněného Zoubira lze na základě tohoto předpokládat, že cílem náletů byl i samotný Kaddáfí.²³⁵ Následující teroristický útok na let Pan Am 103 v roce 1988 pak bývá považován za jakousi odvetu právě za tento letecký útok USA. V roce 1992 pak USA a později i celá OSN uvrhla na Libyi ekonomické sankce a obchodní embargo na vybrané zboží, důvodem byla libyjská podpora teroristickým organizacím.²³⁶ Krom psychologického efektu těchto sankcí, byl významný i dopad na samotnou libyjskou ekonomiku.

K postupnému sblížení začalo docházet až okolo roku 1999, kdy Libye vydala soudnímu dvoru v Haagu podezřelé z útoku na let Pan Am 103, s tímto okamžikem zahájila tehdejší Clintonova administrativa s Libyí postupná, ale tajná jednání²³⁷ a OSN přerušila, ne však zrušila, své sankce.²³⁸ Zlomovým momentem pak bylo samotné odsouzení pachatelů útoku na Pan Am 103 v lednu 2001, po kterém jak USA, tak Britové zahájily oficiální rozhovory s cílem ukončení sankcí.²³⁹ Tyto snahy pak byly ještě výrazně akcelerovány událostmi 11. září 2001, po kterých Libye údajně s americkými zpravodajskými složkami

²²⁸ Indonéska separatistická skupina usilující o odtržení Aceh.

²²⁹ Indonéska separatistická skupina usilující o samostatnost Papui.

²³⁰ Separatistická skupina usilující o samostatnost Východního Timoru na Indonésii.

²³¹ Separatistická skupina usilující o samostatnost islámského regionu Moro na Filipínách.

²³² Sidaway, J. D. (1989)

²³³ Zoubir, Y. H. (2006), str. 49

²³⁴ Zoubir, Y. H. (2002), str. 32-33; Libye byla totiž v této době v podstatě závislá na amerických technologiích.

²³⁵ Tamtéž, str. 33

²³⁶ Zoubir, Y. H. (2006), str. 50

²³⁷ Ty pak byly přerušeny počátkem roku 2000 s obavou, že tyto jednání proniknou na veřejnost a ovlivní blízké prezidentské volby.

²³⁸ St John, R. (2008)

²³⁹ Tamtéž

sdílela mimo jiné některé důležité informace o teroristické skupině Al-Kaidá.²⁴⁰

K finálnímu sblížení obou států pak došlo po září roku 2003, kdy OSN zrušila své sankce vůči Libyi, resp. po září 2004, kdy stejné sankce odvolaly i USA a EU.²⁴¹ V roce 2006 pak došlo k úplnému obnovení diplomatických vztahů mezi těmito dvěma zeměmi a odstranění Libye ze seznamu států podporujících terorismus. Libye tak začala být – minimálně oficiálně – považována za severoafrického spojence USA v boji proti terorismu.²⁴²

²⁴⁰ Tamtéž

²⁴¹ Zoubir, Y. H. (2006), str. 64

²⁴² Lutterbeck, D. (2009), str. 522

4. Geopolitické motivace pro uznání vlády Juana Guaidó ve Venezuele a NTC v Libyi

Tato část práce bude popisovat již samotné geopolitické motivace států,²⁴³ které tyto státy vedly k uznání vlád Juana Guaidó ve Venezuele, resp. NTC v Libyi. Vycházet budu především z aktuálních informací ať už z mediálních, či statistických, ale i vládních dokumentů nebo odborných akademických textů, kterých však bylo (obzvláště v případě Venezuely) vzhledem k aktuálnosti tématu sepsáno poměrně málo.

4.1. Geopolitické motivace pro uznání vlády Juana Guaidó ve Venezuele

Cesta k prohlášení Juana Guidóa prezidentem Venezuely a tím pádem i hlavy venezuelské vlády začala již 20. března 2018, kdy došlo k silně rozporovanému znovuzvolení prezidenta Nicolase Madura – Chávezova nástupce ve funkci.²⁴⁴ Maduro pak složil prezidentskou přísahu 10. ledna 2019.²⁴⁵ O necelé dva týdny později 23. ledna²⁴⁶ se pak prezidentem prohlásil i Juan Guidó, předseda Národního shromáždění, který ten samý den pronesl i slavnostní přísahu před zaplněnými caracaskými ulicemi.²⁴⁷

Tyto události pak rozpoutaly krizi s mezinárodním přesahem, do které se zapojily i ostatní státy, a to přesně na základě tradičních geopolitických vazeb. Rusko, Čína, Írán, Kuba, Sýrie, Turecko a jejich spojenci vyjádřily podporu Nicolasi Madurovi, zatímco USA, Kanada, EU a většina zemí západní polokoule podpořily Juana Guidóa.²⁴⁸

Z přiložené tabulky (viz T.1 a T.2) je dále patrné, že státy regionu Latinské Ameriky ve své drtivé většině podporují buď přímo vládu Juana Guidóa (viz T.1) nebo jako legitimní autoritu uznávají Národní shromáždění, kterému Juan Guidó předsedá (viz T.2). Výjimky tvoří již zmíněná Kuba a Nikaragua, ve kterých vládou protiamericky zaměřené levicové vlády a pak také Surinam a karibské ostrovy Dominika, Svatý Kryštof a Nevis a Svatý Vincenc a Grenadiny.

²⁴³ Jejichž geopolitické vazby na Venezuelu, resp. Libyi byly popsány v předchozí kapitole, viz str. 21-40

²⁴⁴ The Guardian. (2018)

²⁴⁵ The Guardian. (2019)

²⁴⁶ Tedy záměrně ve stejný den, ve který v roce 1958 skončila vláda Marcose Péreze Jiméneze.

²⁴⁷ The Guardian. (2019)

²⁴⁸ The Washington Post. (2019)

Juana Guidó, případně jím vedené Národní shromáždění také podporují všechny státy Evropské unie a všech sedm členů (Francie, Itálie, Japonsko, Kanada, Německo, Spojené království a USA) sdružení nejsilnějších ekonomik světa tzv. G7.²⁴⁹ Z vlivných regionálních mezinárodních organizací pak Juana Guidó podporuje Organizace amerických států (OAS)²⁵⁰ a Lima Group.²⁵¹ Klíčová je také podpora Juana Guidó mezi stálými členy Rady bezpečnosti OSN – zde ho podporují tři členové z pěti (USA, Velká Británie a Francie) zbývajících dva členové (Čína a Rusko) podporují Nicolase Madura.

T.1: *Státy uznávající vládu Juana Guidóa (data k 15. květnu 2020)*

stát	datum uznání	stát	datum uznání	stát	datum uznání
Kosovo	23.I.19	Izrael	27.I.19	Sev. Makedonie	04.II.19
USA	23.I.19	Austrálie	28.I.19	Velká Británie	04.II.19
Kanada	23.I.19	Maroko	29.I.19	Španělsko	04.II.19
Albánie	24.I.19	Belgie	04.II.19	Švédsko	04.II.19
Bahamy	24.I.19	Česká rep.	04.II.19	Malta	05.II.19
Brazílie	24.I.19	Dánsko	04.II.19	Andorra	06.II.19
Costa Rica	24.I.19	Estonsko	04.II.19	Bulharsko	06.II.19
Dominikánská rep.	24.I.19	Finsko	04.II.19	Černá hora	06.II.19
Ekvádor	24.I.19	Francie	04.II.19	Irsko	06.II.19
Gruzie	24.I.19	Chorvatsko	04.II.19	Marshallovy o.	07.II.19
Guatemala	24.I.19	Island	04.II.19	Rumunsko	08.II.19
Haiti	24.I.19	Litva	04.II.19	Slovinsko	14.II.19
Honduras	24.I.19	Lotyšsko	04.II.19	Japonsko	19.II.19
Chile	24.I.19	Lucembursko	04.II.19	Jižní Korea	25.II.19
Kolumbie	24.I.19	Maďarsko	04.II.19	Mikronésie	09.IV.19
Panama	24.I.19	Německo	04.II.19	Jamajka	10.IV.19
Paraguay	24.I.19	Nizozemsko	04.II.19	Svatá Lucie	12.IV.19
Peru	24.I.19	Polsko	04.II.19	Řecko	12.VII.19
Švýcarsko	24.I.19	Portugalsko	04.II.19	El Salvador	03.XI.19
Ukrajina	24.I.19	Rakousko	04.II.19	Bolívie	13.XI.19

Tabulka: autor, zdroj: viz Příloha č.1: *Zdroje tabulky T.1*

²⁴⁹ CRS (2020b)

²⁵⁰ DW. (2019)

²⁵¹ BBC (2019)

T.2: Státy uznávající Národní shromáždění vedené Juanem Guidó (data k 15. květnu 2020)

stát	datum uznání
Lichtenštejnsko	10.I.19
Moldava	10.I.19
Norsko	10.I.19
Kypr	23.I.19
Taiwan	27.I.19
Guyana	24.I.19
Itálie	4.II.19
Slovensko	6.II.19
Uruguay	6.II.19
Libérie	27.III.19
Argentina	7.I.20

Tabulka: autor, zdroj: viz Příloha č.2: Zdroje tabulky T.2

V následujících podkapitolách nyní budou popsány geopolitické motivace jednotlivých států (USA, Ruska, Číny a Íránu), které tyto státy vedly k uznání vlády Juana Guidóa a neuznání vlády Nicolase Madura a naopak.

4.1.1. Geopolitické motivace USA

Spojené státy – respektive současná administrativa Donalda Trumpa – uznaly hned 23. ledna 2019 (tedy v den složení přísahy) Juana Guidóa prezidentem Venezuely, tím se staly úplně prvním státem světa, který tak učinil.²⁵² Tento krok však nepřišel z ničeho nic, byl spíše důsledkem dlouhodobější snahy Trumpovy administrativy o utlumení americké přítomnosti na Blízkém východě, a naopak o znovuzískání historického vlivu v regionu, kterému se už od dob Monroeovy doktríny přezdívá „zadní dvorek Ameriky.“²⁵³

První americké kroky k omezení čínského a ruského vlivu ve Venezuele přišly již v srpnu 2017, kdy Donald Trump schválil tzv. *executive orders*, které na Venezuelu v souvislosti s tehdejšími protivládními demonstracemi, při kterých zemřelo na 165 lidí, uvrhly sankce, omezující přístup venezuelského státního kapitálu (včetně ropné společnosti PDVSA) na americký trh.²⁵⁴ V listopadu 2018 pak Trump tyto sankce rozšířil na kohokoli, kdo má obchodně blízko k Madurově vládě, případně se podílel na korupčním jednání ve

²⁵² White House (2019)

²⁵³ Livingstone, G. (2013)

²⁵⁴ CRS (2020a)

Venezuele.²⁵⁵

Všechny tyto sankce ještě více ochromily již tak velmi špatnou venezuelskou ekonomiku, která na konci roku 2018 dle IMF vykazala rekordní míru inflace na úrovni 65 370 %.²⁵⁶ Poněkud paradoxně však tato situace ještě více geopoliticky přimknuła Madurův režim k Rusku a Číně. Proto USA „kvitovaly,“ když došlo k masivním opozičním demonstracím, které vyústily v prohlášení Guidóa prezidentem.

Jak již bylo zmíněno výše, Spojené státy Guidóa uznaly venezuelským prezidentem prakticky okamžitě poté, co se jím prohlásil. Pro USA by totiž konec venezuelského bolívarovského režimu, řídicího zemi od nástupu Cháveze v roce 1999 a podporovaného Ruskem a Čínou, znamenal (prozatím alespoň symbolické) znovuzískání vedoucí úlohy na „svém dvorku,“ tedy v regionu Latinské Ameriky.

Za primární geopolitické motivace USA tedy nelze oproti obecnému očekávání označit zájem o venezuelskou ropu. I v průběhu vlády Huga Cháveze a následně Nicolase Madura totiž Spojené státy byly a stále jsou zdaleka největším odběratelem venezuelské ropy.

4.1.2. Geopolitické motivace Ruska

Jak již bylo zmíněno v předchozí kapitole, Rusko společně s Čínou patří ke státům, které především svou ekonomickou asistencí držely a stále drží u moci Nicolase Madura. Klíčovým nástrojem tohoto ruského geopolitického vlivu ve Venezuele je pak dlouhodobě ruská ropná společnost Rosněft, která jen mezi lety 2010 a 2018 investovala do společného podnikání s venezuelskou státní ropnou společností PDVSA celkem přes 9 miliard dolarů.²⁵⁷ Kromě ekonomické podpory Rusko podporuje Madurův režim i vojensky – v období 2001-2013 prodalo Rusko do Venezuely zbraně a jiné vojenské vybavení za celkem 11 miliard dolarů.²⁵⁸

Bylo tedy zcela očekávatelné, že Rusko bude mít v okamžiku prohlášení Juana Guidóa prezidentem eminentní zájem na udržení Nicolase Madura ve funkci. Hned v březnu 2019 tedy Rusko vyslalo do Venezuely své dva strategické bombardéry Tu-160, schopné nést jadernou zbraň se 100 ruskými armádními specialisty.²⁵⁹ Tato akce se dá interpretovat jako

²⁵⁵ Tamtéž

²⁵⁶ IMF (2019)

²⁵⁷ Reuters (2019a)

²⁵⁸ Ellis, R. E. (2015)

²⁵⁹ CNN (2019)

jakési znamení Spojeným státům, že již nejsou jediným hráčem na území Latinské Ameriky.

Mezi zcela zřejmé ruské motivace pro neuznání vlády Juana Guidóa a naopak podporu Nicolase Madura tak bezesporu patří udržení si (případně rozšíření) vlivu v regionu Latinské Ameriky, ale částečně i obava ze ztráty velkých finančních prostředků, které již Rusko ve Venezuele v posledních 20 letech investovalo, a které se odhadují celkem na 17 miliard dolarů.²⁶⁰

4.1.3. Geopolitické motivace Číny

Druhým strategickým neamerickým spojencem Venezuely, který u moci pomáhá držet Nicolase Madura je Čína. Zatímco u Ruska je hlavním nástrojem pro podporu Madurova režimu a rozšiřování vlivu ve Venezuele Rosněft, v případě Číny je tímto nástrojem rozvojový fond Joint China-Venezuela Fund. Primárně prostřednictvím tohoto fondu pak Čína do Venezuely od roku 2007 investovala částku v obrovské výši 70 miliard dolarů.²⁶¹

Čína také v Madurově Venezuele měla – podobně jako Rusko – opěrný bod, ze kterého mohla dále rozšiřovat (a také rozšiřovala) svůj vliv v Latinské Americe. To se však kvůli krizi, která vyústila prohlášením Guidóa prezidentem začalo stávat čím dál nejistější skutečností. Stejně tak se stává nejistý i návrat čínských investic do venezuelské ekonomiky (především pak ropného průmyslu), které tvoří přibližně polovinu veškerých čínských investic v regionu Latinské Ameriky.

Geopolitické motivace Číny k podpoře Nicolase Madura jsou tedy v podstatě totožné s geopolitickými motivacemi Ruska. A to tedy zajištění si vlivu v regionu, omezení vlivu USA v Latinské Americe, a především zajištění si návratu investic (případně podniknutí investic dalších) ve Venezuele.

4.1.4. Geopolitické motivace Íránu

Ekonomické vztahy mezi Íránem a Venezuelou nebyly nikdy nijak příliš silné, či objemné. Vzájemné vřelé vztahy byly, spíše než na ekonomické výhodnosti, založeny na „společném nepříteli“ – Spojených státech. Bylo tedy více než logické a očekávatelné, že po prohlášení Guidóa prezidentem bude Írán podporovat stávajícího prezidenta Nicolase Madura.

²⁶⁰ Bloomberg (2019)

²⁶¹ Tamtéž

V dubnu 2019 tak íránská letecká společnost Mahan Air spustila přímé letecké spojení mezi Teheránem a Caracasem.²⁶² To, co bylo cílem takovéto podpory můžeme odvozovat například už jen z toho, že se Mahan Air od roku 2011 nachází na sankčním seznamu USA s podezřením z podpory terorismu, ale také z toho, že svými letadly zásobuje vojenským materiálem proíránské ozbrojené skupiny na Blízkém východě.²⁶³ O pár dní později pak íránský ministr zahraničí Mohammad Javad Zarif navrhl poslat do Venezuely k osobní ochraně Nicolase Madura Íránské revoluční gardy, k reálnému vyslání gard však nedošlo.²⁶⁴

Hlavní motivací Íránu k podpoře Nicolase Madura je tak bezesporu udržení protiamerického spolenectví se současným bolívarovským režimem, které mezi těmito dvěma státy funguje už od roku 2007, kdy tehdejší venezuelský prezident Chávez společně se svým íránským protějškem Mahmúdem Ahmadínežádem vyhlásili mezi těmito dvěma státy tzv. „*osu jednoty*.“

4.2. Geopolitické motivace pro uznání vlády NTC v Libyi

Vznik Dočasné národní přechodné rady (NTC) v Libyi byl v podstatě součástí mnohem větších protestů, které na konci roku 2010 zasáhly státy severní Afriky a Blízkého východu, a které jdou známé pod názvem „Arabské jaro.“²⁶⁵ V Libyi tyto masové protesty začaly 15. února 2011, a to ve východním regionu Kyreneika, konkrétně v jeho regionálním hlavním městě Běnhází.²⁶⁶ V Běnhází poté došlo 27. února 2011 i k samotnému vyhlášení Dočasné národní přechodné rady.²⁶⁷

Po počátečním úspěchu rebelů však libyjské vládní síly přešly do protiútoků a v zemi se rozpoutala občanská válka.²⁶⁸ Na základě těchto skutečností pak Rada bezpečnosti OSN přijala 17. března 2011 rezoluci č. 1973 (2011), která mimo jiné schvalovala zřízení bezletové zóny nad Libyí a ochranu libyjských občanů.²⁶⁹ Není bez zajímavosti, že pro rezoluci hlasovalo pouze 10 z 15 členů Rady bezpečnosti (Brazílie, Čína, Německo, Indie a Rusko se zdržely).²⁷⁰

²⁶² Newsweek (2019a)

²⁶³ Tamtéž

²⁶⁴ Newsweek (2019b)

²⁶⁵ Reuters. (2012)

²⁶⁶ Warbrick, C. (2012), str. 247

²⁶⁷ Warbrick, C. (2012), str. 247

²⁶⁸ Tamtéž

²⁶⁹ UN 1973 (2011)

²⁷⁰ Tamtéž

Samotným provedením této rezoluce, nazvaným *Unified Protector*, které začalo 19. března pak bylo pověřeno NATO, resp. francouzské, britské a americké jednotky, které celou operaci zajišťovaly.²⁷¹ Dle politologa Luise Simóna je tato intervence „*příkladem francouzsko-britsko-americké spolupráce na ukončení režimu, který skrze financování a spolupráci s teroristickými organizacemi podporoval nestabilitu a ohrožoval francouzské a západní zájmy v severní a západní Africe a oblasti Sahelu.*“²⁷²

T.3: Státy, které uznaly Dočasnou národní přechodnou radu – NTC

stát	datum uznání	stát	datum uznání	stát	datum uznání
Francie	10.III.11	Tunisko	20.VIII.11	Česká republika	29.VIII.11
Katar	28.III.11	Nový Zéland	22.VIII.11	Filipíny	30.VIII.11
Maledivy	3.IV.11	Egypt	22.VIII.11	Slovensko	30.VIII.11
Itálie	4.IV.11	Maroko	22.VIII.11	Arménie	31.VIII.11
Kuvajt	13.IV.11	Irsko	22.VIII.11	Rusko	1.IX.11
Gambie	22.IV.11	Bahrajn	23.VIII.11	Rumunsko	1.IX.11
Jordánsko	24.V.11	Nigérie	23.VIII.11	Svatý Tomáš a Princův o	1.IX.11
Senegal	28.V.11	Malta	23.VIII.11	Ukrajina	1.IX.11
Španělsko	8.VI.11	Irák	23.VIII.11	Ázerbájdžán	2.IX.11
Austrálie	9.VI.11	Řecko	23.VIII.11	Botswana	2.IX.11
Spoj. arabské emiráty	12.VI.11	Kolumbie	23.VIII.11	Kazachstán	5.IX.11
Německo	13.VI.11	Norsko	23.VIII.11	Středoafriická republika	5.IX.11
Kanada	14.VI.11	Libanon	23.VIII.11	Komory	5.IX.11
Panama	14.VI.11	Jižní Korea	24.VIII.11	Seychely	7.IX.11
Rakousko	18.VI.11	Súdán	24.VIII.11	Ghana	9.IX.11
Lotyšsko	20.VI.11	Maďarsko	24.VIII.11	Čína	12.IX.11
Litva	20.VI.11	Čad	24.VIII.11	Vietnam	14.IX.11
Dánsko	22.VI.11	Etiopie	24.VIII.11	Kostarika	16.IX.11
Kapverdy	26.VI.11	Burkina Faso	24.VIII.11	Taiwan	16.IX.11
Bulharsko	28.VI.11	Omán	25.VIII.11	Indie	17.IX.11
Chorvatsko	28.VI.11	Srbsko	25.VIII.11	Írán	18.IX.11
Turecko	3.VII.11	Bosna a Hercegovina	25.VIII.11	Jihoafrická republika	20.IX.11
Polsko	8.VII.11	Mongolsko	25.VIII.11	Uganda	21.IX.11
Nizozemsko	13.VII.11	Pobřeží slonoviny	25.VIII.11	Alžírsko	22.IX.11
Belgie	13.VII.11	Makedonie	25.VIII.11	Švédsko	24.IX.11
Lucembursko	13.VII.11	Kypr	26.VIII.11	Keňa	24.IX.11
USA	15.VII.11	Malajsie	26.VIII.11	Švýcarsko	29.IX.11
Japonsko	15.VII.11	Rwanda	26.VIII.11	Jamajka	29.IX.11
Albánie	18.VII.11	Estonsko	26.VIII.11	Bangladéš	13.X.11
Slovinsko	20.VII.11	Benin	26.VIII.11	Mali	27.X.11
Černá hora	21.VII.11	Niger	27.VIII.11	Pákistán	3.XI.11
Velká Británie	27.VII.11	Togo	27.VIII.11	Eritrea	30.XI.11
Portugalsko	28.VII.11	Kosovo	27.VIII.11	Saudská Arábie	1.I.2012
Gabon	19.VIII.11	Guinea	28.VIII.11		

Tabulka: autor, zdroj: VS OSN (2011)

²⁷¹ Warbrick, C. (2012), str. 247

²⁷² Simón, L. (2013), str. 425

Z příložených tabulek (viz T.3 a T.4) je pak patrné, že samotnou NTC pak k počátku roku 2012 uznala drtivá většina členských států OSN, včetně všech pěti stálých členů Rady bezpečnosti OSN, a to buď přímým explicitním uznáním (viz T.3), anebo implicitním, když 16. září 2011 hlasovaly pro přijetí Dočasné národní přechodné rady jako reprezentanta Libye v OSN (viz T.4). Z vlivných regionálních mezinárodních organizací pak NTC uznala Liga arabských států²⁷³ a Africká unie.²⁷⁴

V následujících podkapitolách nyní budou popsány geopolitické motivace jednotlivých států (Itálie, Francie, Velké Británie a USA), které tyto státy vedly k uznání vlády Dočasné národní přechodné rady v Libyi.

T.4: *Státy, které na Valném shromáždění OSN (16.IX.11) hlasovaly pro Dočasnou národní přechodnou radu (NTC) jako reprezentanta Libye v OSN*

stát	stát	stát
Afgánistán	Finsko	Chile
Andorra	Izrael	Peru
Argentina	Jemen	San Marino
Belize	Jižní Súdán	Singapur
Brazílie	Lichtenštejnsko	Srí Lanka
Brunej	Madagaskar	Svatá Lucie
Džibuti	Mauricius	Sýrie
Fidži	Mexiko	Thajsko
Gruzie	Moldavsko	Timor-Leste
Guatemala	Monako	Vanuatu
Island	Paraguay	Vietnam

Tabulka: autor, zdroj: VS OSN (2011)

4.2.1. Geopolitické motivace Itálie

I přes počáteční potíže měla Itálie s libyjským režimem Muammara Kaddáfího poměrně vřelé, avšak oboustranně pragmatické vztahy. Ostatně Libye je se svou geografickou polohou, ale především přírodními zdroji klíčová pro italské bezpečnostní a strategické zájmy v regionu. Za připomenutí například stojí fakt, že v roce 2010 – tedy krátce před revolucí – tvořila libyjská ropa 28 % a zemní plyn 11 % veškerého italského importu těchto komodit, což z Libye činilo největšího importéra ropy, resp. zemního plynu v Itálii.²⁷⁵

Libye pod vedením Kaddáfího byla pro Itálii důležitá také z pohledu omezení migrace, směřující ze severní Afriky do Itálie. Na základě Smlouvy z Bengházi z roku 2008 se totiž Libye – výměnnou za italskou kompenzaci za koloniální okupaci země – zavázala

²⁷³ France 24 (2011)

²⁷⁴ Reuters. (2011)

²⁷⁵ EIA. (2010)

přijmout opatřením za účelem omezení migrace přes Středozemní moře.²⁷⁶

Proto se nelze divit, že v počátečních krocích Itálie lze vysledovat (na rozdíl od Francie, USA a Velké Británie) jistou opatrnost, projevující se například při hlasování o návrhu sankcí vůči Libyi v Radě Evropské unie 23. února 2011. Při tomto hlasování Itálie, společně se středomořskými státy Kyprem a Maltou, návrh vetovala s vysvětlením, že se obávají odvetné reakce Muammara Kaddáfího například v podobě spuštění vlny migrace.²⁷⁷

To, že italské obavy z reakce Muammara Kaddáfího nebyly zcela liché se ukázalo 19. března 2011, kdy Itálie umožnila mezinárodním silám NATO využívat letecké základny na jejím území a tím tak nepřímou podporila celou akci, jejímž cílem bylo mimo jiné i zřízení bezletové zóny nad Libyí.²⁷⁸ Kaddáfí na základě této události poté Itálii začal vyhrožovat vypuštěním střel středního doletu *Scud* na města na italském pobřeží.²⁷⁹

K definitivnímu obratu od zprvu zdrženlivé politiky k jasné pozici stojící proti Muammaru Kaddáfímu došlo 4. dubna 2011, kdy Itálie uznala Dočasnou národní přechodnou radu, a to jako v pořadí čtvrtý stát světa (viz T.3). I na základě vyjádření tehdejšího italského ministra zahraničí Franca Frattiniho se zdá, že za změnou této pozice stála především domněnka, že Itálie, jako největší libyjský investor, bude ze změny režimu ekonomicky profitovat více než z jeho udržení.²⁸⁰

Důležitou motivací k přidání se k mezinárodní alianci vedené již zmíněnou Francií, Velkou Británií a USA, a tedy i k následnému uznání NTC Itálií byla rozhodně i geografická blízkost Libye. Itálie si totiž od demokratizačního procesu v zemi slibovala větší stabilitu v regionu Středomoří, které je strategickým regionem pro italské národní zájmy a bezpečnost.²⁸¹

4.2.2. Geopolitické motivace Francie

Stejně jako Itálie i Francie přistoupila z počátku k dění v Libyi s opatrností.²⁸² Ostatně i Francii s Itálií pojily značné ekonomické vazby – na tomto místě se sluší připomenout, že v čase těsně před revolucí činil import libyjské ropy do Francie 15 %, což z ní po Rusku

²⁷⁶ Zoubir, Y. H. (2009), str. 408

²⁷⁷ Koenig, N. (2016), str. 64

²⁷⁸ Kashiam, M. A. A. (2012), str. 559

²⁷⁹ Tamtéž

²⁸⁰ Kashiam, M. A. A. (2012), str. 562

²⁸¹ Tamtéž

²⁸² Davidson, J. W. (2013), str. 314

činilo druhého největšího francouzského ropného importéra.²⁸³ A ačkoli Francie neměla (na rozdíl od Itálie) uzavřenou s režimem Muammara Kaddáfího žádnou oficiální dohodu, týkající se migrace, je logické, že z omezení migračního toku přes Libyi Francie bezesporu profitovala.

K radikální změně francouzské rétoriky vůči libyjské revoluci došlo 10. března 2011, kdy se Francie stala s velkým předstihem prvním státem světa, který uznal libyjskou Dočasnou národní přechodnou radu (viz T.3). Ke stvrzení francouzské podpory libyjské revoluci a NTC pak došlo 19. března 2011, kdy se Francie stala společně s Velkou Británií vedoucím státem vojenské intervence NATO, do které Francie vyslala na 60 svých letadel.²⁸⁴

Stejně jako v případě Itálie stála za změnou francouzského postoje především geografická blízkost Libye. I pro francouzské strategické a bezpečnostní zájmy v regionu byla naprosto klíčová stabilita libyjského území. Jistá zdrženlivost vůči ukončení francouzské podpory režimu Muammaru Kaddáfímu tedy skončila ve chvíli, kdy již Kaddáfí nedokázal tuto stabilitu v zemi a tím pádem i francouzské zájmy zajistit.

V případě Francie stála za podporou NTC a libyjské revoluce proti Muammaru Kaddáfímu ještě jedna motivace, a to její historický vliv na region severní Afriky, o který samozřejmě nechtěla přijít. Nesmíme opomenout ani fakt, že se v průběhu celého libyjského konfliktu rozhodlo Německo – jinak vedoucí členský stát EU – „*raději posedět za dveřmi*“²⁸⁵ a pro Francii se tak naskytla možnost utvrdit celou Evropskou unii, ale především samotné Německo, o její vedoucí úloze v kontinentální zahraniční a vojenské politice.²⁸⁶ Byla to tedy jakási zpráva Evropě, že pokud chce být tento kontinent brán stále jako relevantní globální hráč, poté bude potřebovat především francouzskou vojenskou sílu.

4.2.3. Geopolitické motivace Velké Británie

Vzhledem ke geografickému umístění Libye a relativně velké vzdálenosti mezi těmito státy nepředstavovala libyjská revoluce bezprostřední ohrožení britského nejbližšího okolí, a tím pádem i britské bezpečnosti v úzkém slova smyslu (jako v předchozích případech Itálie a Francie). Zhroucení libyjského státu a následná nestabilita v zemi by však mohly vyústit ve vznik dalších teroristických organizací, které by následně britskou bezpečnost již ohrozit

²⁸³ Reuters. (2011a)

²⁸⁴ Davidson, J. W. (2013), str. 314

²⁸⁵ Marshall, T. (2018), str. 113

²⁸⁶ Davidson, J. W. (2013), str. 317

mohly.²⁸⁷

Britské obavy z nestability země a celého regionu tak pramenily spíše z ekonomických zájmů v Libyi.²⁸⁸ Za připomenutí stojí, že klíčovým nástrojem těchto zájmů v Libyi byla především britská ropná společnost BP, která v roce 2007 s libyjským režimem Muammara Kaddáfího podepsala kontrakt v hodnotě 900 milionů dolarů, který této společnosti umožňovala průzkum a těžbu ropy na libyjském území a o dva roky později v roce 2009 pak BP oznámila, že v dalších 20 letech plánuje v Libyi investice ve výši 20 miliard dolarů.²⁸⁹

I proto stála Velká Británie společně s Francií v čele vojenské intervence NATO 19. března 2011 a od počátku podporovala NTC v boji proti stávajícímu libyjskému režimu. Tato podpora pak vyústila 27. července 2011 v oficiální uznání NTC jako vlády Libye.²⁹⁰ Toto uznání přitom v případě Velké Británie představovalo poměrně zajímavý precedens. Británie totiž od roku 1980 právě až po Libyi a uznání NTC patřila mezi státy, které se zřekly užívání politiky uznávání vlád a místo toho uznávaly pouze existenci států jako takových.²⁹¹

Velká Británie se také podobně jako již zmíněná Francie pokusila využít nastalé situace, kdy se Německo prakticky odmítlo výrazně angažovat v řešení libyjského konfliktu a pro Británii se tak otevřela příležitost obnovit svou geopoliticky silnou pozici na kontinentu, především pak silnou pozici v evropské zahraniční politice.²⁹²

4.2.4. Geopolitické motivace USA

Při vypuknutí libyjské revoluce neměly Spojené státy v Libyi prakticky žádné markantní strategické a geopolitické zájmy. Ačkoli byla Libye dlouhodobě jedním z důležitých světových exportérů ropy, její hlavní odbytiště tvořila zejména Evropa, do které bylo těsně před revolucí importováno celkem 85 % veškerého libyjského exportu.²⁹³ Do USA byly importovány pouhá 3 % a libyjská ropa tak tvořila zanedbatelných 0,6 % veškerého importu ropy do USA.²⁹⁴ Pro USA tedy byla a je v tomto směru mnohem důležitější zemí již zmíněná

²⁸⁷ Davidson, J. W. (2013), str. 323-324

²⁸⁸ Davidson, J. W. (2013), str. 323

²⁸⁹ NYT (2007)

²⁹⁰ Zde je však potřeba upřesnit, že již od 16. května Velká Británie dle tehdejšího ministra zahraničí William Hague NTC uznávala jako „*legitimního reprezentanta libyjského lidu*“, ne však jako oficiální vládu. (Warbrick, C., 2012, str. 251)

²⁹¹ Warbrick, C. (2012), str. 250-251

²⁹² Davidson, J. W. (2013), str. 324

²⁹³ EIA. (2010)

²⁹⁴ Tamtéž

a popsaná Venezuela.

Navíc v čase, kdy k libyjské revoluci došlo byly Spojené státy po nepovedených intervencích v Afghánistánu a Iráku spíše na postupném ústupu z regionu severní Afriky a Blízkého východu.²⁹⁵

Pro USA tak Libye byla důležitá v podstatě „pouze“ kvůli celkové stabilitě v regionu. Ostatně tímto argumentem také tehdejší prezident Barack Obama 21. března 2011 obhajoval před americkým Kongresem účast americké armády v operaci NATO, která začala o dva dny dříve.²⁹⁶ V celé operaci přitom USA rozhodně nehrály klíčovou a vedoucí úlohu, spíše byly podporou pro Velkou Británii a především Francii, které celou intervenci vedly – v tomto směru se stal proslulý údajný výrok jednoho z členů americké administrativy, který americkou roli v intervenci popisoval jako tzv. „řízení zpovzdálí.“²⁹⁷

Podobná byla situace i u americké podpory libyjským rebelům a následného samotného uznání NTC 15. července 2011. I zde bylo pro USA hlavním motivem především udržení stability v regionu, ze kterého by v případě nestability mohla pro Spojené státy vyvstat nová hrozba, především ve formě teroristických organizací.

²⁹⁵ Blomdahl, M. (2018), str. 7

²⁹⁶ Tamtéž, str. 8-9

²⁹⁷ Marshall, T. (2018), str. 86

5. Závěr

Tato bakalářská práce se věnovala tématu uznání vlády jako instrumentu geopolitiky. Jejím cílem bylo zjistit geopolitické motivace vybraných států pro uznání vlády Juana Guidóa ve Venezuele, resp. Dočasné národní přechodné rady v Libyi. V souvislosti s tímto cílem byla tedy položena následující výzkumná otázka:

„Jaké geopolitické motivace v současnosti motivují státy k uznání vlády?“

Výsledná bakalářská práce i přes limitující faktor výběru pouhých čtyř geopoliticky nejdůležitějších aktérů ve Venezuele, resp. Libyi a jejich regionů, přinesla alespoň částečnou představu o geopolitických motivacích pro uznání vlády obecně.

Opomenout nelze ani fakt, že práce přinesla do českého prostředí nové téma, kterému se i přes jeho signifikantní význam nevěnovala v českém prostředí výraznější pozornost. V mezinárodním prostředí pak toto téma bylo primárně (avšak rozhodně ne výlučně) zkoumáno spíše z pohledu právního, viz díla M. J. Petersonové (2012), Stefana Talmona (1998) nebo Hersche Lauterpachta (1947), jež bylo využito v první části práce.

Z uvedených informací ve čtvrté kapitole práce lze pak abstrahovat jakési shrnutí geopolitických motivací jednotlivých aktérů pro uznání dvou výše zmíněných vlád. V případě Venezuely bylo pro USA touto motivací především snaha o znovuzískání vedoucí úlohy na „*svém dvorku*“, tedy v regionu Latinské Ameriky. Není bez zajímavosti, že tato snaha také koreluje s celkovou změnou zahraniční politiky USA, která se nyní snaží omezit svůj vliv na Blízkém východě, a naopak právě získat zpět vliv v historicky tradičním americkém geopolitickém prostoru Latinské Ameriky.

Pro Rusko touto motivací krom udržení si vlivu v regionu, ve kterém byla samotná Venezuela důležitým ruským „*opěrným bodem*“, a omezení vlivu USA, byla i obava ze ztráty velkého množství finančních prostředků (odhadem 17 miliard dolarů), které Rusko ve Venezuele za posledních 20 let investovalo.

Podobné motivace jako u Ruska lze vysledovat i u Číny, ačkoli zde bude motivace založená na obavě ze ztráty investic (odhadem 70 miliard dolarů) mírně převažovat, a to mimo jiné i proto, že Čína nechce dlouhodobě hrát roli geopoliticky silného aktéra.

A konečně hlavní motivací Íránu pro podporu stávající vlády Nicholase Madura je primárně udržení protiamerického spojení s bolívarovským režimem, které mezi těmito

dvěma státy funguje už od roku 2007, kdy tehdejší venezuelský prezident Chávez společně se svým íránským protějškem Mahmúdem Ahmadínezádem vyhlásili mezi těmito dvěma státy tzv. „*osu jednoty*.“

V případě uznání NTC v Libyi bylo pro Itálii hlavním motivy ekonomické – především pak závislost na libyjské ropě a zemním plynu, ty před vypuknutím revoluce tvořily 28 %, resp. 11 % veškerého importu těchto komodit do Itálie. Další motivací byla bezesporu i geografická blízkost Libye a obava z následné migrace. Naopak případný demokratizační proces by přinesl větší stabilitu v regionu Středomoří, které je strategickým regionem pro italské národní zájmy a bezpečnost obecně.

Geografická blízkost a následná obava z migrace hrála roli i v případě Francie. Dalším důležitým prvkem byl bezesporu i historický vliv Francie na region severní Afriky, o který samozřejmě nechtěla přijít a opomenout nelze ani fakt, že se díky Německu, které odmítlo výraznější podíl na řešení libyjské krize, Francii naskytla možnost utvrdit celou EU, ale především samotné Německo, o její vedoucí úloze v kontinentální zahraniční a vojenské politice.

Posledně zmíněná motivace byla, krom obav z bezpečnosti, klíčovou i pro uznání NTC Velkou Británií – i ona se pokusila využít nastalé situace, kdy se Německo prakticky odmítlo výrazně angažovat v řešení libyjského konfliktu a pro Británii se tak otevřela příležitost (alespoň částečně) obnovit svou historicky silnou geopolitickou pozici na kontinentu.

Posledním zkoumaným státem, jež uznal NTC v Libyi byly USA. Jak již bylo zmíněno Spojené státy v Libyi prakticky žádné markantní strategické a geopolitické zájmy neměly. Americkou pozici navíc silně ovlivnil fakt, že USA byly v této době po nepovedených intervencích v Afghánistánu a Iráku spíše na postupném ústupu z regionu severní Afriky a Blízkého východu. Hlavním motivem USA tak bylo především udržení stability v regionu, ze kterého by v případě nestability mohla pro USA vyvstat nová hrozba.

Na úplný závěr mé práce bych rád poznamenal, že i přes limitující faktory mé práce, lze s jistotou tvrdit, že státy při uznávání vlád postupují ve velké míře velmi pragmaticky a realisticky, v souladu se svými geopolitickými zájmy v konkrétním státě, či regionu. Avšak pro ucelenější představu o tomto tématu by bylo jistě přínosné zkoumat i motivace jiných aktérů, na více případech uznání vlád.

6. Summary

This bachelor thesis deals with the topic of recognition of the government as an instrument of geopolitics. Its aim was to identify the geopolitical motivations of selected states for the recognition of the government of Juan Guidó in Venezuela and the National Transitional Council in Libya. To achieve this goal, the following research question was set:

"What geopolitical motivations currently motivate states to recognize the government?"

The bachelor's thesis, despite the limiting factor in the selection of only four geopolitically most important actors in Venezuela and Libya and its regions, has shown at least a partial idea of the geopolitical motivations for government recognition in general.

Another important fact worth mentioning is that the thesis topic is completely new in the Czech academic environment and despite its significant importance did not receive much attention. In the international environment, this topic was primarily (but not exclusively) examined from a legal point of view, for instance in the works of M. J. Peterson (2012), Stefan Talmon (1998) or Hersch Lauterpacht (1947), which were used in the first part of this thesis.

On the following lines, there will be provided a short summary of the geopolitical motivations of individual actors for the recognition of the two governments mentioned above. In the case of Venezuela, US motivation for the recognition of Juan Guidó government was primarily the effort to regain a leading role in *"its backyard"* – in the Latin America region. This effort also correlates with the overall change in US foreign policy, which is now trying to reduce its influence in the Middle East and, conversely, regain influence in the historically traditional American geopolitical area of Latin America.

For Russia, in addition to preserving the influence in the region where Venezuela itself was an important Russian *"base"* and to limit US influence, another motivation was also the fear of losing large amounts of funds (estimated at \$17 billion) that Russia had invested in Venezuela in the last 20 years.

China's motivation was very similar to the Russian one, although the motivation based on fears of losing investment (estimated at \$ 70 billion) is slightly prevailing, partly because China does not want to play a geopolitically strong role in the long run.

Finally, Iran's main motivation for supporting the current government of Nicholas Maduro is primarily to preserve an anti-American alliance with the Bolivarian regime, which has existed between the two countries since 2007, when then-President Venezuelan President Chavez together with his Iranian counterpart Mahmoud Ahmadinejad established the so-called "axis of unity" between these two states.

In the case of the recognition of the NTC in Libya, the main motives for Italy were economic ones – especially the dependence on Libyan oil and natural gas, which before the outbreak of the revolution accounted for 28 %, respectively 11 % of all imports of these commodities into Italy. Another motivation was undoubtedly the geographical closeness of Libya and the fear of subsequent migration. On the contrary, a possible democratization process would bring greater stability to the Mediterranean region, which is a strategic region for Italian national interests and security in general.

Geographical proximity and subsequent fear of migration also played a role in France's motivation. Another important element was undoubtedly the historical influence of France in the North African region, which of course France did not want to lose and the fact that Germany, which refused to play a greater role in resolving the Libyan crisis, gave France the opportunity to assure whole EU and particularly Germany about its leading role in continental foreign and military policy.

The last mentioned motivation was, except the security concerns, also key for the UK's recognition of the NTC. The UK also tried to take advantage of the situation when Germany practically refused to engage significantly in resolving the Libyan conflict, opening an opportunity for Britain to restore its historically strong geopolitical position on the continent.

The last state which recognized the NTC in Libya were United States. As already mentioned, the United States had practically no significant strategic and geopolitical interests in Libya. In addition, the US position was strongly influenced by the fact that the US was at this time, after unsuccessful interventions in Afghanistan and Iraq, rather on a gradual withdrawal from the region of North Africa and the Middle East. The main motive for the USA was thus to maintain stability in the region, from which, in case of its instability, a new threat could arise.

At the end of my work, I would like to note that despite the limiting factors of my work, it can be certainly said that states are very pragmatic and realistic in recognizing

governments, in accordance with their geopolitical interests in a particular state or region. However, for a more comprehensive picture of this topic, it would certainly be beneficial to examine the motivations of other actors, in more cases of the recognition of governments.

Bibliografie

Monografie

Corrales, J., Penfold-Becerra, M. (2011). *Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela*. Washington, D.C.: Brookings Institution Press.

Corrales, J., & Romero, C. A. (2012). *U.S.-Venezuela relations since the 1990s: Coping with midlevel security threats*, 10.4324/9780203800515.

Davis, B.L. (1990). *Qaddafi, Terrorism, and the Origins of the U.S. Attack on Libya*, New York: Praeger

Derham, M. (2010). *Politics in Venezuela: Explaining Hugo Chávez*. Bern: Peter Lang AG.

Ewell, J. (1984). *Venezuela. A Century of Change*. London: C. Hurst&Company.

Goforth, S. (2012). *Axis of unity: Venezuela, Iran & the threat to America (1st ed.)*. Potomac Books.

Golinger, E. (2006). *The Chavez code: Cracking U.S. intervention in Venezuela*. Northampton, Mass: Olive Branch Press.

Gonzalez, M. (2014). *Hugo Chavez: Socialist for the Twenty-first Century*. London: Pluto Press. doi:10.2307/j.ctt183pdq5

Haley, P. E. (1984). *Qaddafi and the United States since 1969*, New York: Praeger

Herbst, J. (2000). *States and Power in Africa: Comparative Lessons in Authority and Control*. PRINCETON; OXFORD: Princeton University Press. doi:10.2307/j.ctt9qh05m

Jilberto, A., & Hogenboom, B. (Eds.). (2010). *Latin America Facing China: South-South Relations beyond the Washington Consensus*. Berghahn Books. Retrieved May 3, 2020, from www.jstor.org/stable/j.ctt9qd4bk

Koenig, N. (2016). *EU Security Policy and Crisis Management: A Quest for Coherence*. Routledge Studies in European Security and Strategy

Lauterpacht, H. (1947), *Recognition in International Law*. Cambridge: The University Press

Livingstone, G. (2013). *America's Backyard: The United States and Latin America From the Monroe Doctrine to the War on Terror*. Zed Books.

Mann, M. (2006). *The Dark Side of Democracy: Explaining Ethnic Cleansing*. Cambridge University Press. ISBN 978-0521538541.

Marshall, T. (2018). *V zajetí geografie: jak lze pomocí deseti map pochopit světovou politiku*. Rybka Publishers.

Pargeter, A. (2012). *Libya: The Rise and Fall of Qaddafi*. Yale University Press. Dostupné z: www.jstor.org/stable/j.ctt1nq817

Peterson, M. J. (2012). *Recognition of governments: legal doctrine and state practice, 1815-1995*. Basingstoke: Macmillan.

Strønen, I. (2017). *Grassroots politics and oil culture in Venezuela: The revolutionary petro-state*. Cham, Switzerland: Palgrave Macmillan. (2017).

Talmon, S. (1998). *Recognition of governments in international law: With particular reference to governments in exile* (Oxford monographs in international law). Oxford: Clarendon Press.

Tarver, D., H., Frederick, J., & Angulo Rivas, A. (2018). *The history of Venezuela (Second edition)*. Santa Barbara, California: Greenwood.

Vandewalle, D. (2006). *A History of Modern Libya*, Cambridge University Press, New York

Vandewalle, D. (2018). *Libya since Independence: Oil and State-building*. Ithaca: Cornell University Press. muse.jhu.edu/book/61787.

Odborné články

Blomdahl, M. (2018). *Interacting Interests: Explaining President Obama's Libyan Decision*. European Journal of American Studies. 12. 10.4000/ejas.13224.

Briceño-Ruiz J., Molina M. N. (2020), *China–Venezuela Relations in a Context of Change*. In: Bernal-Meza R., Xing L. (eds) *China–Latin America Relations in the 21st Century*. International Political Economy Series. Palgrave Macmillan, Cham

Crow, J. A. (1980). *Epic of Latin America*. University of California Press. ISBN 978-0-520-04107-3.

Davidson, J. W. (2013). *France, Britain and the intervention in Libya: an integrated analysis*, Cambridge Review of International Affairs, 26:2, 310-329, DOI: 10.1080/09557571.2013.784573

Ebel, R. H., Taras, R., & Cochrane, J. D. (1991). *Political culture and foreign policy in Latin America: Case studies from the Circum-Caribbean*. Albany: State University of New York Press.

Ellis, R. E. (2010). *Venezuela's relationship with China: Implications for the Chávez regime and the region*. University of Miami, Center for Hemispheric Policy

Ellis, R. E. (2015), *New Russian Engagement with Latin America: Strategic Position, Commerce, and Dreams of the Past*, Army War College (U.S.). Strategic Studies Institute. Dostupné z: <https://www.hsdl.org/?view&did=767801>

Foreign Relations of the United States (1943), Vol. II.

Grant, T. (2000). *East Timor, the U.N. system, and enforcing non-recognition in international law*. Vanderbilt Journal of Transnational Law, 33, 273-310.

Grayson, G. (1985). *Soviet-Venezuelan Oil Imports Deal*. Petroleum Economist 52, Vol.

Green, W. (1993). *The Historic Russian Drive for a Warm Water Port: Anatomy of a Geopolitical Myth*. Naval War College Review, 46(2), 80-102., Dostupné z: www.jstor.org/stable/44642451

Jessup, P. (1931). *The Estrada Doctrine*. *The American Journal of International Law*, 25(4), 719-723. doi:10.2307/2189922

Karl, T. (1987). *Petroleum and Political Pacts: The Transition to Democracy in Venezuela*. Latin American Research Review, 22(1), 63-94.

Kashiam, M. A. A. (2012). *The Italian role in the Libyan spring revolution: is it a shift from soft to hard power?*, Contemporary Arab Affairs, 5:4, 556-570, DOI:

10.1080/17550912.2012.728396

Kingsbury, D. (2016). *Oil's Colonial Residues: Geopolitics, Identity, and Resistance in Venezuela*. Bulletin of Latin American Research. 35. doi: 10.1111/blar.12477.

Lutterbeck, D. (2009). *Arming Libya: Transfers of Conventional Weapons Past and Present*, Contemporary Security Policy, 30:3, 505-528, DOI:10.1080/13523260903327451

Mähler, A. (2011). *Oil in Venezuela: Triggering Conflicts or Ensuring Stability? A Historical Comparative Analysis*, Politics & Policy, Volume 39, No. 4 (2011): 583-611.

Mijares, V. (2015), *Crude Juggling: Venezuela Petro-Strategy between U.S. and China*. Boletín del ISIAE, Consejo Argentino para las Relaciones Internacionales, No. 60. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=2734248>

Mommer, B. (1996). *Integrating the Oil: A Structural Analysis of Petroleum in the Venezuelan Economy*. Latin American Perspectives 23, 3

Philip, G. (1982). *Oil and Politics in Latin America: Nationalist Movements and State Companies* (Cambridge Latin American Studies, 40). Cambridge: Cambridge University Press.

Roth, B.R. (2015) *Reconceptualizing Recognition of States and Governments*. In: Daase C., Fehl C., Geis A., Kolliarakis G. (eds) *Recognition in International Relations*. Palgrave Studies in International Relations Series. Palgrave Macmillan, London

Scott, J.B. (1908). *The Central American Peace Conference of 1907*. *The American Journal of International Law*, 2(1), 121-143. doi:10.2307/2186562

Sidaway, J. D. (1989). *State-supported terrorism: Libya and the American response*. Paradigms. 3: 38–46. doi:10.1080/13600828908442977

Silvio, L. (2020). *Italy and its oil dealings with Libya. Limits and obligations of a dependency: the difficult 1970s and 1980s*, Middle Eastern Studies, 56:1, 84-99, DOI: 10.1080/00263206.2019.1625333

Simón, L. (2013) *The Spider in Europe's Web? French Grand Strategy From Iraq to Libya*, Geopolitics, 18:2, 403-434, DOI: 10.1080/14650045.2012.698336

St John, R. (2008). *Libya and the United States: A Faustian Pact?*. Middle East Policy. 15. 133-148. 10.1111/j.1475-4967.2008.00343.x.

Stansifer, C. (1967). *Application of the Tobar Doctrine to Central America*. *The Americas*, 23(3), 251-272. doi:10.2307/980469

Talmon, S. (2009). *New Zealand's policy of implied recognition of states: One step ahead or falling behind?* New Zealand Yearbook of International Law, The, 7, 3-20.

Turns, D. (2003), *The Stimson Doctrine of Non-Recognition: Its Historical Genesis and Influence on Contemporary International Law*, Chinese Journal of International Law, Volume 2, Issue 1, Pages 105–143, <https://doi.org/10.1093/oxfordjournals.cjilaw.a000464>

Warbrick, C. (2012). *British policy and The National Transitional Council of Libya*. International and Comparative Law Quarterly, 61(1), 247-264. doi:10.1017/S0020589311000649

Weisbrot, M., Ray, R. and Sandoval, L. (2009), *The Chávez Administration at 10 Years: The Economy and Social Indicators*. [cit. 2020-01-17]. Dostupné z: <http://cepr.net/documents/publications/venezuela-2009-02.pdf>

Wolfrum, R., & Philipp, C. (2002). *The status of the Taliban: Their obligations and rights under international law*. Max Planck Yearbook of United Nations Law, 6(1), 559-597.

Yehudit, R. (2006). *Libya's conflict with Britain: Analysis of a diplomatic rupture*, Middle Eastern Studies, 42:2, 271-283, DOI: 10.1080/00263200500417645

Zoubir, Y. H. (2002). *Libya in US foreign policy: From rogue state to good fellow?*, Third World Quarterly, 23:1, 31-53, DOI: 10.1080/01436590220108162

Zoubir, Y. H. (2006). *The United States and Libya: From Confrontation to Normalization*. Middle East Policy. 13. 10.1111/j.1475-4967.2006.00250.x.

Zoubir, Y. H. (2009). *Libya and Europe: economic realism at the rescue of the Qaddafi authoritarian regime*. Journal of contemporary European studies, 17(3), 401-415.

Ostatní elektronické zdroje

Al Jazeera. (2009), *US 'likely behind' Chavez coup*. [cit. 2020-01-19]. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/americas/2009/09/200992116049879437.html>

Al Jazeera. (2015a), *A brief history of UK-Libya relations*. [cit. 2020-05-11]. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/programmes/insidestory/2015/09/coups-common-africa-150917161949909.html>

Al Jazeera. (2015b), *Why are coups common in Africa?*. [cit. 2020-03-31]. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/indepth/features/2015/12/history-uk-libya-relations-151210095534126.html>

Atlantic Council (2020), *China's support for the Maduro regime: Enduring or fleeting?*. [cit. 2020-05-03]. Dostupné z: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/new-atlanticist/chinas-support-for-the-maduro-regime-enduring-or-fleeting/>

Atlas Obscura (2020), *Wheelus Air Base: 70 years of foreign military influence on the shores of Tripoli, Libya*. [cit. 2020-05-13]. Dostupné z: <https://www.atlasobscura.com/places/wheelus-air-base>

BBC (2019). *Venezuela crisis: Juan Guaidó backed by Lima Group*. [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-latin-america-47126434>

Bloomberg (2019). *Maduro's Fall Would Be a Defeat for Putin, Too*, [cit. 2020-05-14]. Dostupné z: <https://www.bloomberg.com/opinion/articles/2019-01-24/venezuela-nicolas-maduro-fall-would-be-defeat-for-vladimir-putin>

BP (2008). *Statistical Review of World Energy 2008*, [cit. 2020-05-09]. Dostupné z: http://large.stanford.edu/publications/power/references/docs/statistical_review_of_world_energy_full_review_2008.pdf

BP (2018). *Statistical Review of World Energy 2018*, [cit. 2020-05-09]. Dostupné z: <https://www.bp.com/content/dam/bp/business-sites/en/global/corporate/pdfs/energy-economics/statistical-review/bp-stats-review-2019-full-report.pdf>

CIA Libya (2020), [cit. 2020-05-06] Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ly.html>

CIA Maps LY (2020), [cit. 2020-05-05] Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/attachments/maps/LY-map.gif>

- CIA Maps VEN (2020), [cit. 2020-01-15] Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/attachments/maps/VE-map.gif>
- CNN (2019). *Russia confirms its military personnel are in Venezuela*. [cit. 2020-05-14] Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2019/03/28/europe/russia-venezuela-military-personnel-intl/index.html>
- CRS (2020a). *Venezuela: Overview of U.S. Sanctions* [cit. 2020-05-14] Dostupné z: <https://fas.org/sgp/crs/row/IF10715.pdf>
- CRS (2020b). *Venezuela: Background and U.S. Relations* [cit. 2020-05-15] Dostupné z: <https://fas.org/sgp/crs/row/R44841.pdf>
- CSIS (2018). *China Power Team. "How dominant is China in the global arms trade?"* [cit. 2020-05-03] Dostupné z: <https://chinapower.csis.org/china-global-arms-trade/>
- Dumbaugh, K. (2005). *China's Growing Interest in Latin America*, CRS Report for Congress – Congressional Research Service, Dostupné z: <https://fas.org/sgp/crs/row/RS22119.pdf>
- DW. (2019). *OAS votes to recognize Juan Guaido's ambassador*, CRS Report for Congress – Congressional Research Service, [cit. 2020-05-15] Dostupné z: <https://www.dw.com/en/oas-votes-to-recognize-juan-guaidos-ambassador/a-48269376>
- EIA. (2010), *Libya is a major energy exporter, especially to Europe*. [cit. 2020-05-13]. Dostupné z: <https://www.eia.gov/todayinenergy/detail.php?id=590>
- EIA. (2019a), *Venezuela: executive summary*. [cit. 2020-01-17]. Dostupné z: <https://www.eia.gov/beta/international/analysis.php?iso=VEN>
- EIA. (2019b), *Crude Oil Production, Venezuela, Monthly*. [cit. 2020-01-19]. Dostupné z: https://www.eia.gov/opendata/qb.php?category=1039874&sdid=STEO.COPR_VE.M
- EIA. (2019c), *U.S. Imports from Venezuela of Crude Oil and Petroleum Products*. [cit. 2020-01-19]. Dostupné z: <https://www.eia.gov/dnav/pet/hist/LeafHandler.ashx?n=PET&s=MTTIMUSVE2&f=M>
- ElWarfally, M. G. (1988). *Imagery and ideology in U.S. policy toward Libya, 1969-1982*. Pittsburgh: University of Pittsburgh Press.
- France 24 (2011). *Arab League recognises Libya's NTC*. [cit. 2020-05-15] Dostupné z: <https://www.france24.com/en/20110825-arab-league-recognises-libya-national-transitional-council>
- GPF (2019), *The New US Strategy to Remove Maduro in Venezuela*. Geopolitical Futures [cit. 2020-05-14]. Dostupné z: <https://geopoliticalfutures.com/the-new-us-strategy-to-remove-maduro-in-venezuela/>
- IMF (2019), *República Bolivariana de Venezuela*. International Monetary Fund [cit. 2020-01-15]. Dostupné z: <https://www.imf.org/external/datamapper/PCPIPCH@WEO/WEOWORLD/VEN>
- Johnson, S. (2012). *Iran's Influence in the Americas*. Center for Strategic and International Studies. Dostupné z: https://csis-prod.s3.amazonaws.com/s3fs-public/legacy_files/files/publication/120223_Johnson_IranInfluence_ExecSumm_Web.pdf

Mercopress. (2004), *US, Spain supported anti Chavez 2002 coup.* [cit. 2020-01-19]. Dostupné z: <https://en.mercopress.com/2004/11/27/us-spain-supported-anti-chavez-2002-coup>

Metz, H. C. (1989). *Libya: A Country Study*. Washington, D.C.: Federal Research Division, Library of Congress. [cit. 2020-05-09] Dostupné z: <https://www.loc.gov/item/88600480/>.

Newsweek (2019a). *Iran follows Russia to Venezuela, but U.S. military sees China as 'true threat'.* [cit. 2020-05-14]. Dostupné z: <https://www.newsweek.com/iran-russia-venezuela-china-military-1390583>

Newsweek (2019b). *Russia vows to continue Venezuela support despite new U.S. sanctions.* [cit. 2020-05-14]. Dostupné z: <https://www.newsweek.com/venezuela-russia-support-us-sanctions-iran-soldiers-china-nicolas-maduro-1399993>

NYT (1970). *France confirms she is arranging Libya arms sale.* [cit. 2020-05-09]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/1970/01/08/archives/france-confirms-she-is-arranging-libya-arms-sale-says-deal-is-part.html>

NYT (2007). *Britain and Libya unveil energy and arms deals.* [cit. 2020-05-11]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2007/05/30/world/africa/30iht-30libya.5922646.html>

Reuters. (2011a), *France to use oil stocks if Libya supply stopped.* [cit. 2020-05-13]. Dostupné z: <https://uk.reuters.com/article/france-oil-libya/france-to-use-oil-stocks-if-libya-supply-stopped-idUKLDE71L2BI20110222>

Reuters. (2011), *African Union finally recognizes Libya's NTC.* [cit. 2020-05-17]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-libya-africa/african-union-finally-recognizes-libyas-ntc-idUSTRE78J4JE20110920>

Reuters. (2012), *Arab Spring-a year that shook the Arab world.* [cit. 2020-05-17]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/tunisia-revolution-anniversary-idAFL6E8CD45F20120113>

Reuters. (2018), *Venezuela's port woes stall oil exports to Rosneft.* [cit. 2020-05-02]. Dostupné z: <https://uk.reuters.com/article/uk-venezuela-oil-exports-exclusive/exclusive-venezuelas-port-woes-stall-oil-exports-to-rosneft-source-idUKKCN1LE2NG>.

Reuters. (2019a), *How Russia sank billions of dollars into Venezuelan quicksand.* [cit. 2020-05-02]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/investigates/special-report/venezuela-russia-rosneft/>

Rouvinski, V. (2018). *Russian-Venezuelan Relations at a Crossroads*, Woodrow Wilson International Center for Scholars Latin American Program

Statista. (2018), *Italy: volume of crude oil imported Q1 2018, by country of origin.* [cit. 2020-05-13]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/789168/volume-of-crude-oil-imported-by-country-of-origin-in-italy/>

The Guardian. (2002), *Venezuela coup linked to Bush team.* [cit. 2020-01-19]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2002/apr/21/usa.venezuela>

The Guardian. (2015), *China agrees to invest \$20bn in Venezuela to help offset effects of oil price slump.* [cit. 2020-05-03]. Dostupné z:

<https://www.theguardian.com/world/2015/jan/08/china-venezuela-20bn-loans-financing-nicolas-maduro-beijing>

The Guardian. (2015), *How Britain did Gaddafi's dirty work*. [cit. 2020-05-11]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/news/2017/nov/09/how-britain-did-gaddafis-dirty-work-libya>

The Guardian. (2018), *Venezuela elections: Maduro wins second term*. [cit. 2020-05-13]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2018/may/21/venezuela-elections-nicolas-maduro-wins-second-term>

The Guardian. (2019), *Venezuela: who is Juan Guaidó, the man who declared himself president?*. [cit. 2020-05-13]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2019/jan/15/juan-guaido-venezuelan-opposition-leader-challenging-maduros-rule>

The Washington Post. (2002), *Leader of Venezuela Is Forced To Resign*. [cit. 2020-01-19]. Dostupné z: <https://www.washingtonpost.com/archive/politics/2002/04/13/leader-of-venezuela-is-forced-to-resign/cc06e4b8-5753-49b9-b3ec-864350cb762c/>

The Washington Post. (2019), *The divide on Venezuela: Who's supporting Maduro, and who's following the U.S. lead in recognizing Guaidó*. [cit. 2020-05-14]. Dostupné z: <https://www.washingtonpost.com/world/2019/01/28/divide-venezuela-whos-supporting-maduro-whos-following-us-lead-recognizing-guaid/>

UN 1973 (2011), *Security Council Approves 'No-Fly Zone' over Libya, Authorizing 'All Necessary Measures' to Protect Civilians*. [cit. 2020-04-20] Dostupné z: <https://www.un.org/press/en/2011/sc10200.doc.htm#Resolution>

UN 2626 (1970), *Declaration on Principles of International Law concerning Friendly Relations and Co-operation among States in accordance with the Charter of the United Nations*. [cit. 2020-04-20] Dostupné z: <https://unispal.un.org/DPA/DPR/unispal.nsf/0/25A1C8E35B23161C852570C4006E50AB>

UNSC 662 (1990), *The situation between Iraq and Kuwait*. [cit. 2020-04-20] Dostupné z: <http://unscr.com/en/resolutions/doc/662>

VS OSN (2011), *After Much Wrangling, General Assembly Seats National Transitional Council of Libya as Country's Representative for Sixty-Sixth Session*. [cit. 2020-05-17] Dostupné z: <https://www.un.org/press/en/2011/ga11137.doc.htm>

White House (2019), *Statement from President Donald J. Trump Recognizing Venezuelan National Assembly President Juan Guaidó as the Interim President of Venezuela*. [cit. 2020-05-14] Dostupné z: <https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/statement-president-donald-j-trump-recognizing-venezuelan-national-assembly-president-juan-guaido-interim-president-venezuela/>

Teze bakalářské práce

Výběr tématu práce

Podmínky pro uznání vlády se v průběhu historie, ale i stát od státu, velmi proměňovaly. Co však pro uznání vlády zůstávalo a zůstává stále stejné, je, že se jedná o unilaterální akt jednoho státu, jehož motivace pro uznání mohou být různé. Jednou z motivací pro uznání vlády mohou být právě i geopolitické zájmy.

Jedním z nejdůležitějších kritérií pro uznání vlády byla úplná a efektivní kontrola území, které spravuje, a kterého chtěla být prohlášena vládou, druhým důležitým kritériem byla legitimní doktrína vlády, která usilovala o své uznání. V poslední době se však čím dál tím více ukazuje, že tyto dvě kritéria přestávají být nadále platná. Prvním příkladem, který na neplatnost těchto kritérií, kterými se až doposud uznávající státy řídily, poukázal (a to poměrně výrazně), byl případ Libye, konkrétně libyjské revoluce v roce 2011. Zde v průběhu revoluce proti režimu Muammara Kaddáfího došlo k vytvoření Dočasné národní přechodné rady (Transitional National Council), která začala být uznávaná řadou států jako oficiální představitel libyjského státu, a to i přesto, že měl Muammar Kaddáfí v této době kontrolu nad velkou částí libyjského území. Druhým novějším příkladem porušení těchto kritérií je krize ve Venezuele, kde v době prohlášení Juana Guaidó prezidentem měl a stále do jisté míry má kontrolu nad územím předchozí prezident Nicolas Maduro.

Z porušení těchto dvou historicky platných podmínek se dá usuzovat, že státy, které i přesto uznaly nové vlády těchto dvou států, byly motivovány ještě jinými stimuly. Jedním z nich je i geopolitická, resp. geoeconomická motivace, která byla obzvláště u těchto dvou států dozajista velmi silná.

Do tématu práce navíc ještě vstupuje fakt, že se instrumentu uznání vlády přibližně od konce studené války nepoužívalo. Nyní se však k tomuto instrumentu znovu přistupuje. Mezi důvody „znovuzrození“ tohoto fenoménu mohou patřit právě znovu geopolitické, resp. geoeconomické motivace uznávajících států. To, zda tomu opravdu tak je, a zda dochází k jisté revitalizaci tohoto instrumentu, bude rovněž obsahem samotné bakalářské práce.

Cíl práce

Jak bylo popsáno výše ve Zdůvodnění výběru práce motivace uznávajících států pro uznání té které vlády mohou být různé - mimo jiné mohou mít i charakter geopolitický, či geoeconomický. Cílem mé práce tedy bude prozkoumat do jaké míry tyto geopolitické a geoeconomické motivace vstupovaly do rozhodování uznávajících států.

Vycházet budu především z empirických příkladů, již výše zmíněných dvou států – tedy Libye, resp. dění okolo libyjské revoluce, která vyvrcholila v roce 2011 a Venezuely, resp. dění okolo venezuelské krize, která vyvrcholila v roce 2019.

V teoretické části budu popisovat a komparovat historické trendy v uznávání vlád, které jsem v rámci konceptualizace shrnul do čtyř nejpodstatnějších doktrín, kterými se státy řídily při uznávání vlád. Jsou jimi doktríny Tobarova (1907), Estradova (1930), Stimsonova

(1932), Betancourtova (1959) a Olympiova (1963). U každé z těchto doktrín se budu rovněž soustředit na konkrétní příklady uznávání vlád, ve kterých bylo těchto doktrín užito. Na závěr práce bude jistě prostor i pro krátkou projekci budoucího vývoje používání instrumentu uznání vlád.

Výzkumná otázka, která by měla být v závěru mé práce zodpovězena zní následovně:
„Jaké geopolitické motivace v současnosti motivují státy k uznání vlády?“

Metodologie

Jak jsem již naznačil výše. V práci budu postupovat spíše deskriptivně. Využívat přitom budu jak metod kvalitativních, tak i metod kvantitativních.

Metody kvalitativní budu užívat především v teoretickém základu mé práce, tedy konkrétně na těch místech, kde budu chtít komparovat a popisovat specifika historických doktrín (Tobarova, Estradova, Stimsonova, Betancourtova a Olympiova). Na těchto místech bude mým cílem spíše popsat historické trendy a specifika, kterými se řídila historická praxe uznávání vlád.

Metody kvantitativní budu poté užívat spíše v praktické části mé práce, kde budu operovat s dvěma praktickými příklady uznání vlády, která neměla kontrolu nad "svým" územím – tedy příklady libyjské revoluce a venezuelské krize. Zde kvantitativních metod využiji především k ukázání některých geopolitických a geoeconomických prvků, které motivovaly státy k uznání těchto vlád. Operovat tak budu především s ukazateli, kterými jsou vzájemná obchodní výměna nebo vliv uznávajícího státu v regionu - na popsání některých těchto ukazatelů samozřejmě budu muset použít částečně i metody kvalitativní.

Předpokládaná struktura

1. Úvod
2. Historické trendy a doktríny
 - a. Tobarova doktrína (1907)
 - b. Estradova doktrína (1930)
 - c. Stimsonova doktrína (1932)
 - d. Betancourtova doktrína (1959)
 - e. Olympiova doktrína (1963)
3. Současné geopolitické a geoeconomické motivace k uznání vlády
 - a. Case-study Libye (resp. libyjské revoluce 2011)
 - b. Case-study Venezuely (resp. venezuelské krize 2019)
4. Závěr

Základní literatura

Briggs, Herbert W. 1939. „De Facto and De Jure Recognition: The Arantzazu Mendi. The American Journal of International Law 33 (4): 689 -699.

Colucci, Lamont. 2012. The National Security Doctrines of the American Presidency: How They Shape Our Present and Future. Santa Barbara: ABC-CLIO.

Kelsen, Hans. 1941. „Recognition in International Law, Theoretical Observation.“ The American Journal of International Law 35 (4): 605-617.

Marshall Brown, Philip. 1936. „The Recognition of New States and New Governments.“ The American Journal of International Law 30 (4): 689 -694

Peterson, M.J. 1982. "Political Use of Recognition: The Influence of the International System," World Politics 34 (3): 324-52.

Peterson, J. M. (1998). Recognition of Governments: Legal Doctrine and State Practice, 1815-1995

Schuit, A. (2012). Recognition of Governments in International Law and the Recent Conflict in Libya, International Community Law Review, 14(4), 381-402. doi: <https://doi.org/10.1163/18719732-12341236>

Warbrick, C. (1993), Recognition of Governments. The Modern Law Review, 56: 92-97. doi:10.1111/j.1468-22301993.tb02857.x

Seznam příloh

Příloha č.1: *Zdroje tabulky T.1* (seznam zdrojů použitých pro tvorbu tabulky států uznávajících vládu Juana Guidóa)

Příloha č.2: *Zdroje tabulky T.2* (seznam zdrojů použitých pro tvorbu tabulky států uznávajících Národní shromáždění vedené Juanem Guidó)

Příloha č.3: *Zdroje tabulky T.3* (seznam zdrojů použitých pro tvorbu tabulky států, které uznaly Dočasnou národní přechodnou radu – NTC)

Příloha č.1: Zdroje tabulky T.1 (seznam zdrojů použitých pro tvorbu tabulky států uznávajících vládu Juana Guidóa)

Albánie: Twitter premiéra Ediho Rama (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://twitter.com/ediramaal/status/1088352958645968896>

Andorra: Diari d'Andorra (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: https://www.diariandorra.ad/noticies/nacional/2019/02/05/el_govern_reconeix_guaido_com_president_venecola_141582_1125.html

Austrálie: Ministerstvo zahraničních věcí Austrálie (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.dfat.gov.au/news/news/Pages/statement-on-venezuela>

Bahamy: OAS Joint Statement (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://usoas.usmission.gov/oas-member-states-issue-joint-statement-on-venezuela/>

Belgie: Joint Declaration of European states (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://twitter.com/PolandMFA/status/1092474853297438720>

Bolívie: The Telegraph (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.telegraph.co.uk/news/2019/11/14/bolivia-interim-leader-recognises-guaido-legitimate-venezuelan/>

Brazílie: OAS Joint Statement (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://usoas.usmission.gov/oas-member-states-issue-joint-statement-on-venezuela/>

Bulharsko: Twitter ministryně zahraničí Ekateriny Zakhariyevy (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://twitter.com/EZaharievaMFA/status/1093122438014160896>

Costa Rica: OAS Joint Statement (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://usoas.usmission.gov/oas-member-states-issue-joint-statement-on-venezuela/>

Černá hora: Ministerstvo zahraničních věcí Černé hory (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <http://www.mvp.gov.me/en/news/195924/Montenegro-supports-the-position-of-European-partners-on-the-need-for-holding-free-and-democratic-elections-in-Venezuela.html>

Česká republika: Joint Declaration of European states (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://twitter.com/PolandMFA/status/1092474853297438720>

Dánsko: Joint Declaration of European states (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://twitter.com/PolandMFA/status/1092474853297438720>

Dominikánská republika: OAS Joint Statement (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://usoas.usmission.gov/oas-member-states-issue-joint-statement-on-venezuela/>

Ekvádor: OAS Joint Statement (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://usoas.usmission.gov/oas-member-states-issue-joint-statement-on-venezuela/>

El Salvador: The Atlantic (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.theatlantic.com/politics/archive/2019/06/carlos-vecchio-talks-maduro-juan-guaido-and-venezuela/591970/>

Estonsko: Joint Declaration of European states (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://twitter.com/PolandMFA/status/1092474853297438720>

Finsko: Joint Declaration of European states (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://twitter.com/PolandMFA/status/1092474853297438720>

Francie: Joint Declaration of European states (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://twitter.com/PolandMFA/status/1092474853297438720>

Gruzie: Twitter premiéra Mamuky Bakhtadze (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://twitter.com/BakhtadzeMamuka/status/1088388084360712193>

Guatemala: OAS Joint Statement (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://usoas.usmission.gov/oas-member-states-issue-joint-statement-on-venezuela/>

Haiti: OAS Joint Statement (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://usoas.usmission.gov/oas-member-states-issue-joint-statement-on-venezuela/>

Honduras: OAS Joint Statement (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://usoas.usmission.gov/oas-member-states-issue-joint-statement-on-venezuela/>

Chile: OAS Joint Statement (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://usoas.usmission.gov/oas-member-states-issue-joint-statement-on-venezuela/>

Chorvatsko: Joint Declaration of European states (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://twitter.com/PolandMFA/status/1092474853297438720>

Irsko: Twitter Ministerstva zahraničí (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://twitter.com/dfatirl/status/1093137213381054464>

Island: Twitter ministra zahraničí (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://twitter.com/GudlaugurThor/status/1092497534415704065>

Izrael: Reuters (2019b) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-venezuela-politics-israel/israel-recognizes-guaido-as-leader-of-venezuela-idUSKCN1PL018>

Jamajka: Reuters (2019c) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-venezuela-politics-caribbean/trump-dangles-investment-to-caribbean-leaders-who-back-venezuelas-guaido-idUSKCN1R313H>

Japonsko: Orinoco Tribune (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://orinocotribune.com/japan-recognized-guaido-as-interim-president-contradictions/>

Jižní Korea: Ministerstvo zahraničních věcí Jižní Korey (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: http://www.mofa.go.kr/eng/brd/m_5676/view.do?seq=320410

Kanada: Global News (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://globalnews.ca/news/4878808/trump-venezuela-president-juan-guaido/>

Kolumbie: OAS Joint Statement (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://usoas.usmission.gov/oas-member-states-issue-joint-statement-on-venezuela/>

Kosovo: Balkan Insight (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://balkaninsight.com/2019/01/24/albania-and-kosovo-us-balkan-allies-recognise-the-president-of-venezuela-01-24-2019/>

Litva: Joint Declaration of European states (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://twitter.com/PolandMFA/status/1092474853297438720>

Lotyšsko: Joint Declaration of European states (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://twitter.com/PolandMFA/status/1092474853297438720>

Lucembursko: Joint Declaration of European states (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://twitter.com/PolandMFA/status/1092474853297438720>

Maďarsko: Joint Declaration of European states (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://twitter.com/PolandMFA/status/1092474853297438720>

Malta: Vlády Malty (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.gov.mt/en/Government/DOI/Press%20Releases/Pages/2019/February/05/pr190220.aspx>

Maroko: Middle East Monitor (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.middleeastmonitor.com/20190130-morocco-backs-self-proclaimed-venezuela-president-guaido/>

Marshallovy ostrovy: RNZ (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://amp.rnz.co.nz/article/a96ad67c-717a-4f4b-8e7d-276f7f2e5ab6>

Mikronésie: Vlády Mikronésie (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <http://www.fsmbassaydc.org/document/fsm-issues-statement-on-ongoing-situation-in-venezuela>

Německo: Joint Declaration of European states (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://twitter.com/PolandMFA/status/1092474853297438720>

Nizozemsko: Joint Declaration of European states (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://twitter.com/PolandMFA/status/1092474853297438720>

Panama: OAS Joint Statement (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://usoas.usmission.gov/oas-member-states-issue-joint-statement-on-venezuela/>

Paraguay: OAS Joint Statement (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://usoas.usmission.gov/oas-member-states-issue-joint-statement-on-venezuela/>

Peru: OAS Joint Statement (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://usoas.usmission.gov/oas-member-states-issue-joint-statement-on-venezuela/>

Polsko: Joint Declaration of European states (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://twitter.com/PolandMFA/status/1092474853297438720>

Portugalsko: Joint Declaration of European states (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://twitter.com/PolandMFA/status/1092474853297438720>

Rakousko: Joint Declaration of European states (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://twitter.com/PolandMFA/status/1092474853297438720>

Rumunsko: Twitter prezidenta Rumunska (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://twitter.com/KlausIohannis/status/1093807210474471424>

Řecko: Ministerstvo zahraničních věcí Řecka (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.mfa.gr/en/current-affairs/statements-speeches/ministry-of-foreign-affairs-announcement-on-the-recognition-of-guaido-as-president-ai-of-venezuela.html>

Severní Makedonie: Twitter ministra zahraničí Makedonie (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: https://twitter.com/Dimitrov_Nikola/status/1092456519323537408

Slovinsko: STA (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://english.sta.si/2606256/juan-guaido-hails-recognition-by-slovenia>

Spojené království: Joint Declaration of European states (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://twitter.com/PolandMFA/status/1092474853297438720>

Spojené státy: White House (2019) [cit. 2020-05-14]. Dostupné z: <https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/statement-president-donald-j-trump-recognizing-venezuelan-national-assembly-president-juan-guaido-interim-president-venezuela/>

Svatá Lucie: Reuters (2019c) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-venezuela-politics-caribbean/trump-dangles-investment-to-caribbean-leaders-who-back-venezuelas-guaido-idUSKCN1R313H>

Španělsko: Joint Declaration of European states (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://twitter.com/PolandMFA/status/1092474853297438720>

Švédsko: Joint Declaration of European states (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://twitter.com/PolandMFA/status/1092474853297438720>

Švýcarsko: El Nacional (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: https://www.elnacional.com/mundo/europa/suiza-reconocio-juan-guaido-como-presidente-interino-venezuela_268008/

Ukrajina: UkrinForm (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.ukrinform.net/rubric-politics/2633911-ukraine-recognizes-guaido-as-leader-of-only-one-legitimate-public-authority-of-venezuela.html>

Příloha č.2: Zdroje tabulky T.2 (seznam zdrojů použitých pro tvorbu tabulky států uznávajících Národní shromáždění vedené Juanem Guidó)

- Argentina: Argus Media (2020) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.argusmedia.com/en/news/2046893-argentina-pulls-credentials-from-guaido-envoy>
- Guyana: Kaieteur News (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.kaieteurnews.com/2019/01/25/concerned-guyana-government-urges-dialogue-as-venezuelas-woes-worsen/>
- Itálie: AP News (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://apnews.com/5ec41529966543979bdbdc74d197ffc>
- Kypr: USA Today (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://eu.usatoday.com/story/news/world/2019/04/30/european-union-says-free-fair-elections-solution-venezuela-antonio-tajani-maduro-guaido/3631688002/>
- Libérie: FPA (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://frontpageafricaonline.com/politics/liberias-weah-sides-with-us-president-trump-on-venezuela/>
- Lichtenštejnsko: EU Council (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2019/01/10/declaration-by-the-high-representative-on-behalf-of-the-eu-on-the-new-mandate-of-president-maduro/>
- Moldava: EU Council (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2019/01/10/declaration-by-the-high-representative-on-behalf-of-the-eu-on-the-new-mandate-of-president-maduro/>
- Norsko: EU Council (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2019/01/10/declaration-by-the-high-representative-on-behalf-of-the-eu-on-the-new-mandate-of-president-maduro/>
- Slovensko: USA Today (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://eu.usatoday.com/story/news/world/2019/04/30/european-union-says-free-fair-elections-solution-venezuela-antonio-tajani-maduro-guaido/3631688002/>
- Taiwan: Twitter Ministerstva zahraničních věcí Taiwanu (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: https://twitter.com/MOFA_Taiwan/status/1089421436467462145
- Uruguay: Entérate (2019) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://enterate24.com/gobierno-uruguayo-reconoce-a-guaido-solo-como-presidente-de-la-an/>

Příloha č.3: Zdroje tabulky T.3 (seznam zdrojů použitých pro tvorbu tabulky států, které uznaly Dočasnou národní přechodnou radu – NTC)

- Albánie: Balkan Insight (2011) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://balkaninsight.com/2011/10/21/albania-pm-hails-gadhafi-s-death/>
- Alžírsko: Reuters (2011b) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://uk.reuters.com/article/libya-algeria-report/algeria-fm-says-recognises-libyas-ntc-arabiya-tv-idUKLDE78L04M20110922>
- Arménie: Pan Armenian (2011) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <http://www.panarmenian.net/eng/news/76957/>
- Austrálie: The Sydney Morning Herald (2011) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.smh.com.au/world/canberra-backs-new-libya-20110609-1fvas.html>
- Ázerbájdžán: Trend News Agency (2011a) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://en.trend.az/scaucasus/armenia/1925464.html>
- Bahrajn: China.org.cn (2011a) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: http://www.china.org.cn/world/libya_air_strike/2011-08/23/content_23269494.htm
- Bangladéš: Trend News Agency (2011b) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://en.trend.az/world/arab/1944578.html>
- Belgie: Thaivisa (2011) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://forum.thaivisa.com/topic/482678-benelux-countries-recognize-libyas-rebel-council-as-sole-representative/?tab=comments>
- Benin: Reuters (2011c) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-libya-rebels-recognition/niger-benin-and-togo-recognize-libyan-rebels-idUSTRE77Q1ME20110827>
- Bosna a Hercegovina: Taiwan News (2011a) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.taiwanews.com.tw/en/news/1688963>
- Botswana: MmegiOnline (2011) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.mmegi.bw/index.php?sid=1&aid=945&dir=2011/August/Friday12>
- Bulharsko: People's Daily Online (2011) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <http://en.people.cn/90001/90777/90855/7424103.html>
- Burkina Faso: Reuters (2011d) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://af.reuters.com/article/topNews/idAFJ0E77N0MX20110824>
- Čad: Reuters (2011d) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://af.reuters.com/article/topNews/idAFJ0E77N0MX20110824>
- Černá hora: Vláda Černé Hory (2011) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <http://www.gov.me/en/News/107518/Government-of-Montenegro-recognises-Libyan-National-Transitional-Council.html>
- Česká republika: iHned (2011) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://zahranicni.ihned.cz/c1-52700070-schwarzenberg-cesko-uznalo-povstaleckou-vladu-libye-chceme-spolupracovat>
- Čína: The Guardian (2011a) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2011/sep/12/libya-ntc-chinese-recognition>
- Dánsko: Politiken (2011) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://politiken.dk/udland/art5013847/Danmark-anerkender-libyske-opr%C3%B8rere>
- Egypt: Daily News Egypt (2011) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.dailynewssegypt.com/2011/08/22/egypt-recognizes-libyan-ntc-arab-league-offers-support/>
- Eritrea: Tesfa News (2011) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.tesfanews.net/eritrea-recognizes-libyas-ntc-government-extends-invitation-for-a-state-visit/>
- Estonsko: Ministerstvo zahraničních věcí Estonska (2011) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://vm.ee/en/news/estonia-supports-launching-democratic-changes-libya>

- Etiopie: China.org.cn (2011b) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: http://www.china.org.cn/world/libya_air_strike/2011-08/25/content_23278884.htm
- Filipíny: Arab Today (2011a) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: China.org.cn (2011b) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.arabstoday.net/en/37/philippines-recognizes-libyas-ntc>
- Francie: BBC (2011) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-africa-12699183>
- Gabon: Pan African (2011) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.panafricanistinternational.org/?p=1294>
- Gambie: All Africa (2011a) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://allafrica.com/stories/201104270710.html>
- Ghana: Modern Ghana (2011) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.modernghana.com/sports/349967/2/ghana-recognizes-libyan-national-transitional-coun.html>
- Guinea: Radio France International (2011a) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <http://www.rfi.fr/fr/afrique/20110829-guinee-reconnait-son-tour-le-cnt-libyen>
- Chorvatsko: People's Daily Online (2011) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <http://en.people.cn/90001/90777/90855/7424103.html>
- Indie: First Post (2011) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.firstpost.com/fwire/india-formally-recognizes-libyas-tnc-offers-rebuilding-assistance-86156.html>
- Irák: Reuters (2011e) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://af.reuters.com/article/commoditiesNews/idAFL5E7JN1I120110823>
- Írán: Kuwait News Agency (2011a) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=2190906&language=en>
- Irsko: Ministerstvo zahraničních věcí Irska (2011) [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.dfa.ie/news-and-media/speeches/speeches-archive/2011/september/statement-at-high-level-meeting-on-libya/>
- Itálie: Ministerstvo zahraničních věcí Itálie (2011) [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: https://www.esteri.it/mae/en/sala_stampa/archivionotizie/approfondimenti/2011/04/20110404_focu_slibia_frattini_cnt.html
- Jamajka: News Jamaicans (2011) [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://news.jamaicans.com/jamaicajoins60othercountriesinacknowledgingthenationaltransitionalcouncilaslibyaslegalrepresentative/>
- Japonsko: Ministerstvo zahraničních věcí Japonska (2011) [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: https://www.mofa.go.jp/announce/announce/2011/7/0724_01.html
- Jihoafriká republika: Reuters (2011f) [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-libya-africa/african-union-finally-recognizes-libyas-ntc-idUSTRE78J4JE20110920>
- Jižní Korea: Korea Times (2011) [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: http://www.koreatimes.co.kr/www/nation/2020/01/113_93828.html
- Jordánsko: Taiwan News (2011b) [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.taiwannews.com.tw/en/news/1606952>
- Kanada: The Globe and Mail (2011) [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.theglobeandmail.com/news/politics/canada-recognizes-libyas-rebel-council-as-legitimate-voice/article583502/>
- Kapverdy: The Jerusalem Post (2011) [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.jpost.com/middle-east/fifty-nine-countries-recognize-libyan-rebel-council>

- Katar: The Wall Street Journal (2011) [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.wsj.com/articles/SB10001424052748704559904576228341860730126>
- Kazachstán: Kazinform (2011) [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: https://www.inform.kz/en/kazakhstan-recognizes-national-transitional-council-of-libya-as-acting-government_a2402941
- Keňa: Daily Nation (2011) [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.nation.co.ke/News/Kenya+embraces+new+leadership+in+Libya+/-/1056/1242284/-/11766tjz/-/index.html>
- Kolumbie: Vanguardia (2011) [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.vanguardia.com/mundo/colombia-reconoce-como-interlocutor-valido-al-consejo-nacional-de-transicion-de-libia-FBVL118397>
- Komory: Center Blog (2011) [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <http://laithbenali.centerblog.net/785-comores-libye-le-gouvernement-reconnait-le-cnt-libyen>
- Kostarika: Atlas Info (2011) [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: https://atlasinfo.fr/Costa-Rica-reconnait-le-CNT-en-tant-que-representant-legitime-du-peuple-libyen_a20729.html
- Kuvajt: Kuwait News Agency (2011b) [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=2186406&language=en>
- Kypr: Parikiaki (2011) [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <http://www.parikiaki.com/2011/08/cyprus-recognises-the-national-transitional-council-ntc-of-libya/>
- Libanon: The Daily Star (2011) [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.dailystar.com.lb/News/Lebanon-News/2011/Aug-23/146974-lebanon-recognizes-libyas-national-transitional-council.ashx#axzz1Vsqm1pc0>
- Litva: Ministerstvo zahraničních věcí Litvy (2011) [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <http://www.urm.lt/default/en/news/in-vilnius-lithuanian-foreign-vice-minister-meets-with-representatives-of-libyas-transitional-council->
- Lotyšsko: Ministerstvo zahraničních věcí Lotyšska (2011) [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.mfa.gov.lv/en/news/latest-news/11481-latvian-foreign-ministry-congratulates-libyan-people-on-historic-opportunity>
- Lucembursko: Thaivisa (2011) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://forum.thaivisa.com/topic/482678-benelux-countries-recognize-libyas-rebel-council-as-sole-representative/?tab=comments>
- Maďarsko: Budapest Business Journal (2011) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: https://bbj.hu/politics/hungary-recognizes-the-rebel-council-as-the-legitimate-representative-of-libya_59740
- Makedonie: Daily Macedonia (2011) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://daily.mk/vesti/makedonija-ja-prizna-novata-vlast-vo-libija>
- Malajsie: The Star (2011) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.thestar.com.my/news/nation/2011/08/28/malaysia-recognises-libyas-interim-govt>
- Maledivy: Ministerstvo zahraničních věcí Malediv (2011) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.foreign.gov.mv/index.php/en/mediacentre/news/1718-maldives-recognises-libyan-national-council-as-sole-representative-of-the-libyan-people>
- Mali: Morocco World News (2011) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.moroccoworldnews.com/2011/10/13072/ntc-says-qaddafi%e2%80%99s-killers-to-face-trial-algeria-and-mali-call-for-peace-in-libya/13072/>
- Malta: Times of Malta (2011) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://timesofmalta.com/articles/view/pm.381549>
- Maroko: All Africa (2011b) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://allafrica.com/stories/201108231326.html>

Mongolsko: GoGo (2011) [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://gogo.mn/r/92668>

Německo: Reuters (2011g) [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://af.reuters.com/article/libyaNews/idAFWEA561320110613>

Niger: Reuters (2011c) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-libya-rebels-recognition/niger-benin-and-togo-recognize-libyan-rebels-idUSTRE77Q1ME20110827>

Nigérie: China.org.cn (2011b) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: http://www.china.org.cn/world/libya_air_strike/2011-08/25/content_23278884.htm

Nizozemsko: Thaivisa (2011) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://forum.thaivisa.com/topic/482678-benelux-countries-recognize-libyas-rebel-council-as-sole-representative/?tab=comments>

Norsko: The Nordic Pace (2011) [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.tnp.no/norway/politics/2463-norway-recognises-the-national-transition-council-in-libya>

Nový Zéland: RNZ (2011) [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.rnz.co.nz/news/political/83167/nz-to-recognise-libya%27s-transitional-national-council>

Omán: France 24 (2011a) [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.france24.com/en/20110825-arab-league-recognises-libya-national-transitional-council>

Pákistán: Kuwait News Agency (2011c) [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=2196770&language=en>

Panama: The Tico Times (2011) [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://ticotimes.net/2011/06/15/panama-becomes-first-latin-american-country-to-recognize-libya-rebels>

Pobřeží slonoviny: Egypt Today (2011) [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.egypt-today.com/en/37/cote-divoire-recognizes-libyas-ntc>

Polsko: Libya Business News (2011a) [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.libya-businessnews.com/2011/11/02/embassy-of-libya-to-be-established-in-warsaw/>

Portugalsko: Portuguese American Journal (2011) [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://portuguese-american-journal.com/portuguese-foreign-minister-meets-ntc-leader-%E2%80%93-libya/>

Rakousko: Reuters (2011h) [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/libya-austria/update-1-austria-looking-at-ways-to-free-up-libya-money-idUSLDE76R1C620110728>

Rumunsko: Arabs Today (2011b) [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.arabstoday.net/en/37/bucharest-recognizes-libyas-ntc-as-sole-partner>

Rusko: The Australian (2011) [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.theaustralian.com.au/news/world/russia-and-china-recognise-libyan-rebels-ahead-of-international-summit/news-story/89843f0bffc07d3c8ff3e33847e9b148>

Rwanda: All Africa (2011c) [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://allafrica.com/stories/201108270005.html>

Řecko: Reuters (2011i) [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-libya-rebels-recognition/factbox-international-recognition-of-libyas-rebel-movement-idUSTRE77L42T20110822>

Saudská Arábie: Libya Business News (2011b) [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.libya-businessnews.com/2012/01/03/libya-saudi-arabia-to-restore-full-relations/>

Senegal: Reuters (2011j) [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://af.reuters.com/article/topNews/idAFJOE74J0B820110520>

Seychely: Reuters (2011i) [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-libya-rebels-recognition/factbox-international-recognition-of-libyas-rebel-movement->

[idUSTRE77L42T20110822](#)

Slovensko: iRozhlas (2011) [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/povstaleckou-vladu-v-libyi-uznalo-take-slovensko_201108301820_kbrezovska

Slovinsko: Arabs Today (2011c) [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.arabstoday.net/en/37/montenegro-slovenia-recognise-libyas-ntc>

Spojené arabské emiráty: France 24 (2011b) [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.france24.com/en/20110612-uae-recognises-libya-rebels-transitional%20council-benghazi>

Srbsko: B92 (2011) [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: https://www.b92.net/eng/comments.php?nav_id=76084

Středoafriická republika: Radio Ndeke Luka (2011) [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.radiodekeluka.org/actualites/politique/5204-la-rca-reconnait-la-l%C3%A9gitimit%C3%A9-du-cnt-en-libye.html>

Súdán: Sahel Blog (2011) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://sahelblog.wordpress.com/2011/08/25/burkina-faso-chad-and-sudan-recognize-libyas-transitional-national-council/>

Svatý Tomáš a Princův ostrov: RFI (2011b) [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <http://www.rfi.fr/pt/africa/20110901-governo-sao-tomense-reconhece-conselho-nacional-de-transicao>

Španělsko: Reuters (2011i) [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-libya-rebels-recognition/factbox-international-recognition-of-libyas-rebel-movement-idUSTRE77L42T20110822>

Švédsko: Sverige Radio (2011) [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=4713147>

Švýcarsko: Swiss Info (2011) [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <http://www.swissinfo.ch/eng/swiss-name-ambassador-to-new-libyan-regime/31246966>

Togo: Reuters (2011c) [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-libya-rebels-recognition/niger-benin-and-togo-recognize-libyan-rebels-idUSTRE77Q1ME20110827>

Tunisko: Dawn (2011) [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.dawn.com/news/636661/tunisia-says-ready-to-recognise-libya-rebels>

Turecko: James Town Foundation (2011) [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://jamestown.org/program/turkey-recalibrates-its-policy-on-libya/>

Uganda: Daily Monitor (2011) [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.monitor.co.ug/News/National/688334-1258876-a43agmz/index.html>

Ukrajina: Ministerstvo zahraničních věcí Ukrajiny (2011) [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <http://old.mfa.gov.ua/ua/article/open/id/749>

USA: Reuters (2011k) [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-libya-meeting-usa/seeking-to-free-funds-u-s-recognizes-libya-rebels-idUSTRE76E2QF20110715>

Velká Británie: The Guardian (2011b) [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2011/jul/27/libya-transitional-council-london-embassy-hague>